

Raport z badań pt. Potrzeby edukacyjne w zakresie profilaktyki zachowań autodestrukcyjnych w szkole i placówkach oświatowych

---

Opracowanie przygotowano w ramach realizacji zadania z zakresu zdrowia publicznego pt.:

Wspieranie szkół i placówek
oświatowych w zakresie interwencji
kryzysowej

Szczecin, 6 października 2017 roku

Spis treści:

Wprowadzenie.....	3
Część I. Opinie uczniów na temat zachowań autodestrukcyjnych.....	4
Cechy społeczno-demograficzne badanych uczniów.....	4
Ocena skali zjawisk psychicznej autodestrukcji.....	7
Przyczyny zachowań autodestrukcyjnych.....	12
Ocena szkolnego systemu identyfikacji oraz wsparcia osób z zachowaniami autodestrukcyjnymi.....	13
Ocena poziomu wiedzy na temat profilaktyki zachowań autodestrukcyjnych...18	
Deklarowany udział uczniów w działaniach szkoleniowych.....	19
Postrzeganie instytucji oraz osób udzielających wsparcia.....	21
Część II. Zachowania autodestrukcyjne uczniów w opiniach nauczycieli, pedagogów i rodziców.....	23
Opis próby badawczej.....	23
Diagnoza skali zjawiska zachowań autodestrukcyjnych.....	26
Przyczyny zachowań autodestrukcyjnych w opiniach osób dorosłych.....	37
Działania szkoły na rzecz wsparcia uczniów autodestrukcyjnych.....	45
Ocena stanu wiedzy i umiejętności wspierania uczniów autodestrukcyjnych...61	
Instytucje i osoby pierwszego kontaktu w sytuacjach kryzysowych.....	72
Załącznik nr. 1. Kwestionariusz wywiadu dla ucznia.....	85
Załącznik nr 2. Kwestionariusz wywiadu dla nauczyciela, pedagoga, psychologa oraz rodziców.....	90

Wprowadzenie

Caritas Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej na zlecenie Ministerstwa Zdrowia realizuje projekt pt. „Wspieranie szkół i placówek oświatowych w zakresie interwencji kryzysowej”. Celem projektu jest prowadzenie działań na rzecz zapobiegania depresji, samobójstwom i innym zachowaniom autodestrukcyjnym dzieci i młodzieży szkolnej.

Projekt zakłada przeprowadzenie ponad stu pięćdziesięciu szkoleń dla nauczycieli i pedagogów. Programy szkoleniowe zostaną opracowane zgodnie z najnowszą wiedzą na ten temat, a ich opracowanie zostało poprzedzone badaniami, których wyniki pozwoliły na skorygowanie programów zgodnie ze zidentyfikowanymi deficytami.

Niniejszy raport prezentuje wyniki badań przeprowadzonych na grupie docelowej uczniów, rodziców, nauczycieli, pedagogów oraz psychologów. Narzędzia badawcze zostały opracowane na podstawie wcześniejszych etapów badawczych: badań jakościowych oraz pilotażu.

Badania przeprowadzono w dniach 18-27 września 2017 roku.

Prezentowany raport, ze względu na znaczący obszar danych i analizy, a zwłaszcza krótki okres realizacji badania, ma charakter wstępny. Autorzy koncentrują się w nim głównie na rekomendacjach dla organizacji szkoleń i ich zakresu, tj. profilaktyki prewencyjnej i kryzysowej. Zebrane dane pozwalają jednak na daleko szerszą analizę o charakterze socjologicznym, która zostanie przeprowadzona w późniejszym czasie.

Łącznie badaniami objęto 2002 respondentów. Na tę liczbę przypada 301 uczniów, 300 rodziców, 701 nauczycieli oraz 600 pedagogów i psychologów. Badania zrealizowano w 150 szkołach oraz 90 poradniach psychologiczno-pedagogicznych.

Autorzy badania są przekonani, że zebrany materiał ma wyjątkowy charakter nie tylko ze względu na rozmiar badania (badaniami objęto wszystkie województwa), ale jego zakres merytoryczny. Z przeprowadzonej analizy wynika, iż kwestia profilaktyki ogólnej i kryzysowej w szkołach wymaga szczególnej uwagi. Prezentowane badania mogą się przyczynić do rozwoju wiedzy na ten temat, także w wymiarze praktycznym.

Niniejszy raport stanowi wprowadzenie do całościowej analizy. Wynika to z faktu, iż oparto go na częściowych wynikach badań według stanu z 29 września br. tj. przed zebraniem wszystkich danych.

Niniejszy wstępny raport odnosi się łącznie do 1600 respondentów. Jesteśmy przekonani, że raport ostateczny, w kwestii wnioskowania i rekomendacji, nie będzie znacząco różnił się od tej wersji.

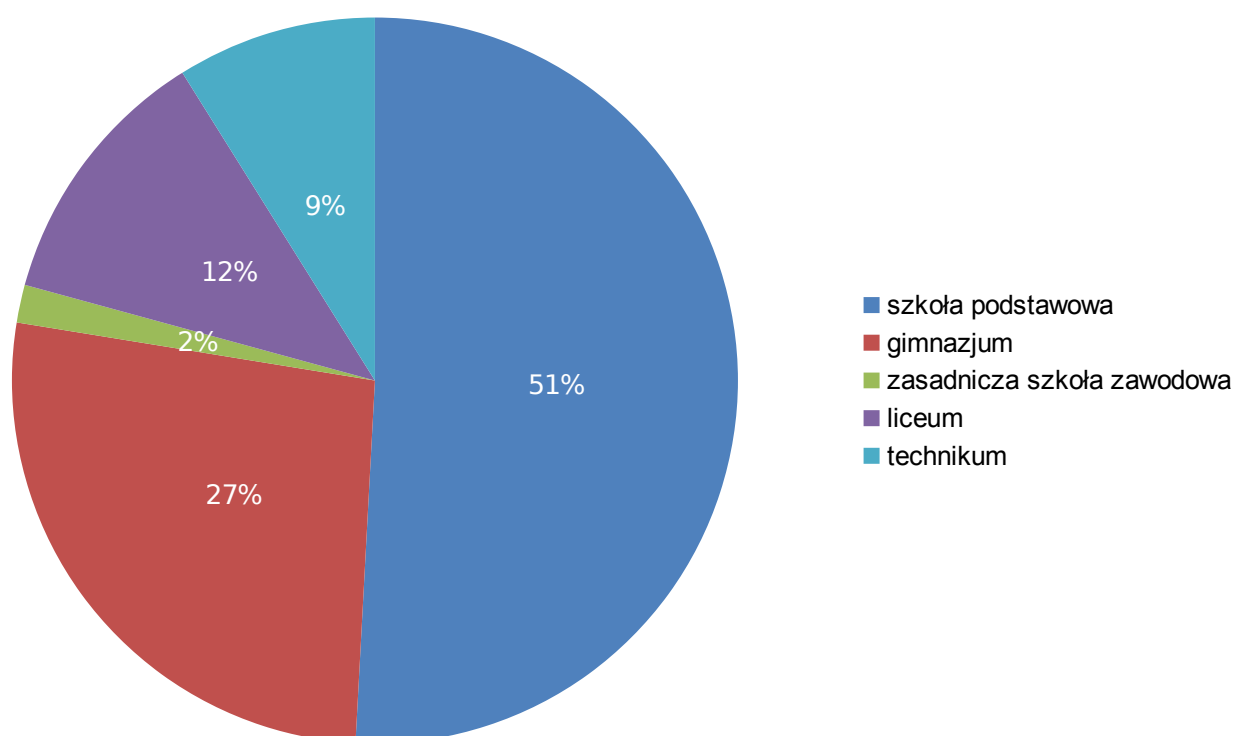
Część I. Opinie uczniów na temat zachowań autodestrukcyjnych

Cechy społeczno-demograficzne badanych uczniów

Zasadniczymi kryteriami doboru respondentów do próby badawczej były cechy środowiskowe: miejsce zamieszkania oraz typ szkoły. W wyniku badania możliwe było zebranie informacji na temat wykształcenia rodziców oraz sytuacji rodzinnej.

Tabela 1. Typ szkoły (Jeśli respondent udzielił błędnej odpowiedzi wpisz poprawną).

Odpowiedź	%	Liczba
szkoła podstawowa	50,85%	120
gimnazjum	26,69%	63
zasadnicza szkoła zawodowa	1,69%	4
liceum	11,86%	28
technikum	8,90%	21

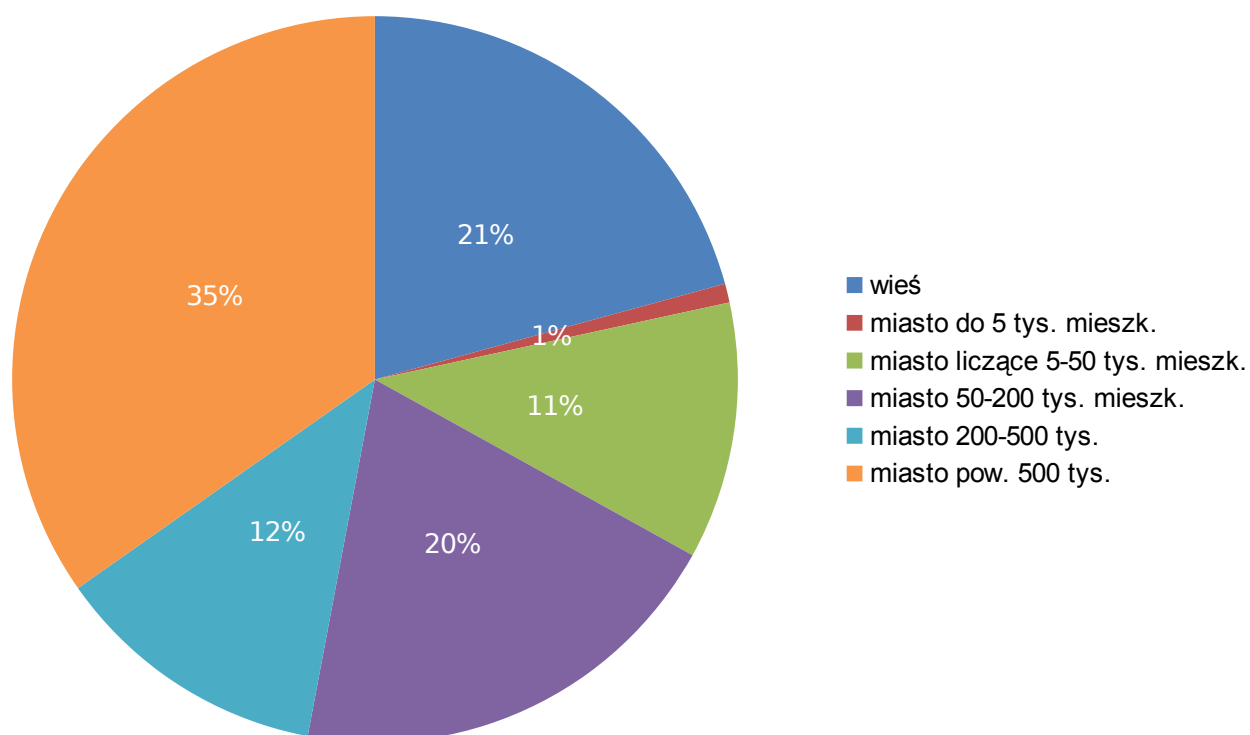
W badanej próbie połowę uczniów stanowili uczniowie szkół podstawowych, nieco ponad ¼ dawnych gimnazjów, a w pozostałej części szkół średnich. Część gimnazjów w zestawieniu – zgodnie z aktualną sytuacją prawną – ujęta jest jako szkoły podstawowe.

Tabela 2. Lokalizacja szkoły

Siedzibą szkoły jest:

Odpowiedź	%	Liczba
wieś	20,76%	49
miasto do 5 tys. mieszk.	0,85%	2
miasto liczące 5-50 tys. mieszk.	11,44%	27
miasto 50-200 tys. mieszk.	19,92%	47
miasto 200-500 tys.	12,29%	29
miasto pow. 500 tys.	34,75%	82

Wypełnienia: 236

Ponad 1/5 szkół zlokalizowanych było na wsi. Najwięcej szkół funkcjonowało w miastach z liczbą ludności przekraczającą 500 tys. mieszkańców, co związane jest z faktem, że większość szkół średnich zlokalizowanych jest w dużych ośrodkach miejskich.

Wśród uczniów dominowały osoby urodzone w 2004 roku (20,73%), 2005 (15,03%), 2002 (14,51%) oraz 2003 (12,44%).

Zarówno wśród ojców, jak i matek dominowało wykształcenie wyższe - 43% wśród ojców i 53 % wśród matek. Rodzice posiadający wykształcenie podstawowe i zasadnicze zawodowe stanowili mniej niż 20% wśród ojców i poniżej 10% wśród matek.

Tabela 3. Wykształcenie rodziców

Odpowiedź	Ojcowie	Matki
Podstawowe	5,29%	2,61%
Zasadnicze	14,10%	6,09%
Średnie	35,68%	36,96%
Wyższe	43,17%	53,48%
Inne	2,64%	0,87%

Tabela 4. Status rodzinny

Odpowiedź	%	Liczba
rodzina pełna	81,55%	190
rodzina niepełna	11,59%	27
rodzina zrekonstruowana	3,00%	7
związek partnerski	3,43%	8
inaczej, jak?*	0,43%	1

Wypełnienia: 233

Zdecydowana większość uczniów wywodziła się z rodzin pełnych (81,6%). 27 uczniów wywodziło się z rodzin niepełnych (11,5%), a 7 z rodzin zrekonstruowanych i 8 opartych na nieformalnych związkach partnerskich.

Ocena skali zjawisk psychicznej autodestrukcji

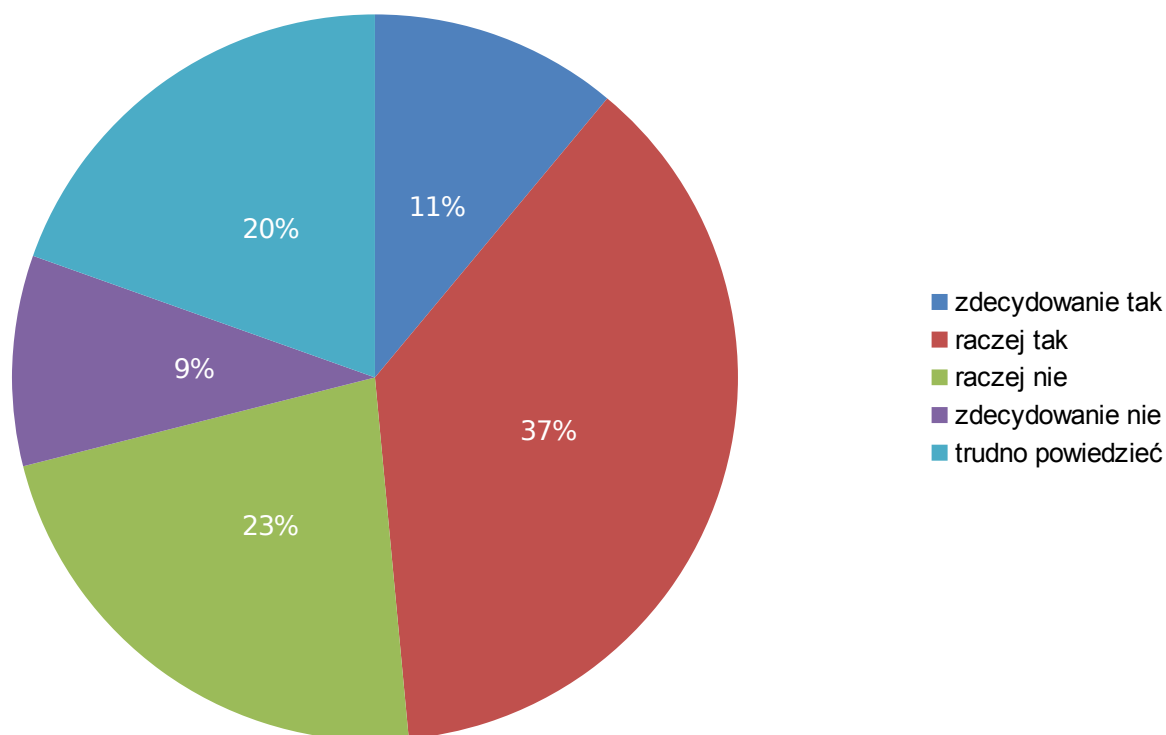
Zdaniem większości uczniów poruszanie kwestii zdrowia psychicznego, depresji i innych zachowań autodestrukcyjnych wciąż jest traktowane jako temat tabu. Zdania takiego jest ponad 48% uczniów, w tym 11% pogląd taki wyraża w sposób zdecydowany.

Pogląd odwrotny, który mógłby świadczyć o tym, że kwestie zdrowia psychicznego są przedmiotem otwartej dyskusji, wyraziło blisko 32% badanych uczniów, zaś 19,5% uczniów nie miało w tej kwestii żadnego zdania.

Tabela 5. Jak sądzisz, czy kwestie zdrowia psychicznego, depresji i innych zachowań autodestrukcyjnych wciąż jest traktowane jako temat tabu?

Odpowiedź	%	Liczba
zdecydowanie tak	11,06%	26
raczej tak	37,45%	88
raczej nie	22,55%	53
zdecydowanie nie	9,36%	22
trudno powiedzieć	19,57%	46

Wypełnienia: 235

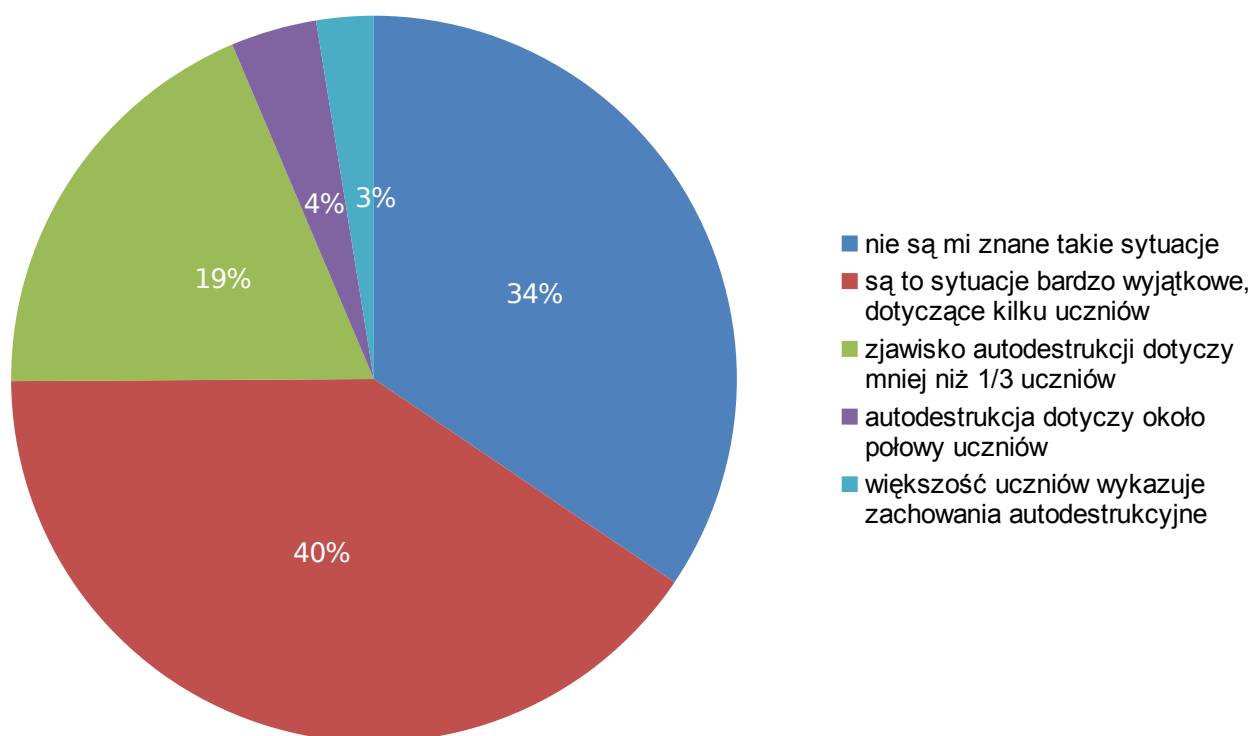
Postrzegana przez uczniów skala występowania zachowań autodestrukcyjnych jest bardzo niewielka. Blisko 35% respondentów nigdy nie spotkało się z taką sytuacją. Spośród pozostałych wypowiedzi dominuje opinia o niewielkiej skali występowania tego zjawiska, jedynie w odniesieniu do kilku uczniów (40,4%) albo dotyczącej mniej niż 1/3 uczniów (18,7%).

Zdecydowanie mniej jest uczniów dostrzegających szerszą skalę zjawiska. Łącznie 15 osób (6%) badanych uważa, iż zachowania autodestrukcyjne dotyczą około połowy lub większości uczniów.

Tabela 6. Jak oceniasz skalę zachowań autodestrukcyjnych? Jak wielu uczniów, Twoim zdaniem, dotyczy depresja oraz inne zachowania autodestrukcyjne w Państwa szkole?

Odpowiedź	%	Liczba
nie są mi znane takie sytuacje	34,47%	81
są to sytuacje bardzo wyjątkowe, dotyczące kilku uczniów	40,43%	95
zjawisko autodestrukcji dotyczy mniej niż 1/3 uczniów	18,72%	44
autodestrukcja dotyczy około połowy uczniów	3,83%	9
większość uczniów wykazuje zachowania autodestrukcyjne	2,55%	6

Wypełnienia: 235

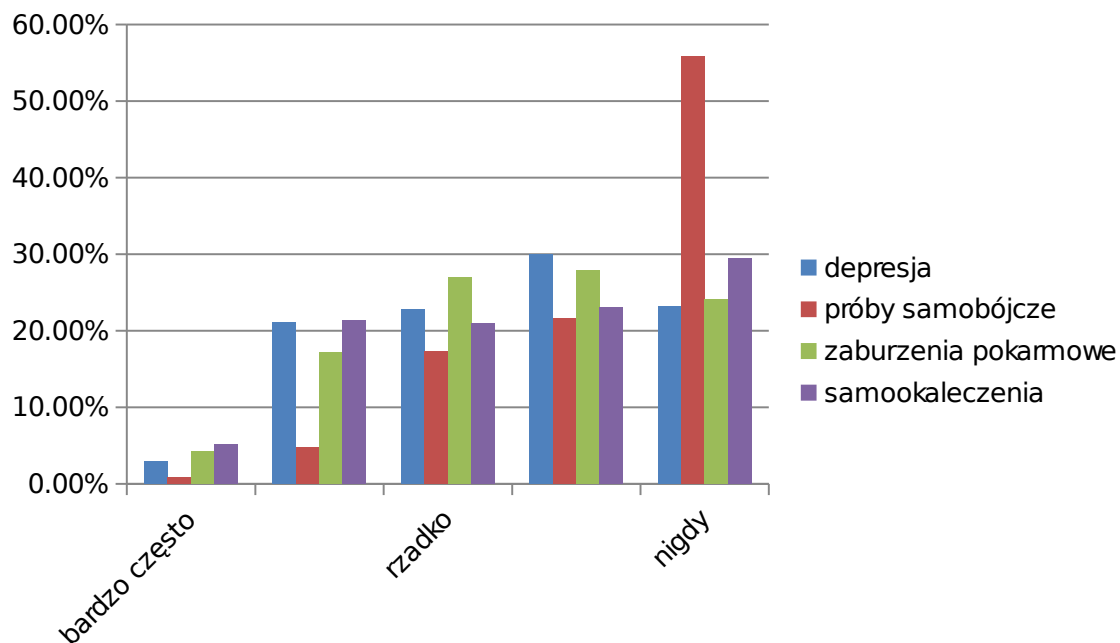

Zdaniem badanych uczniów, wśród zachowań autodestrukcyjnych występujących ich zdaniem bardzo często są zaburzenia pokarmowe i samookaleczenia (ponad 21% opinii). Za często zachowania występujące wśród uczniów uznano depresję i ponownie – samookaleczenia (w obu przypadkach ponad 21% respondentów).

Tabela 7. Które z wymienionych zachowań autodestrukcyjnych występują w Twoim otoczeniu bardzo często, a które rzadko?

Zachowania autodestrukcyjne	depresja	próby samobójcze	zaburzenia pokarmowe	samookaleczenia
bardzo często	3,00%	0,87%	4,29%	5,13%
często	21,03%	4,76%	17,17%	21,37%
rzadko	22,75%	17,32%	27,04%	20,94%
bardzo rzadko	30,04%	21,65%	27,90%	23,08%
nigdy	23,18%	55,84%	24,03%	29,49%

Wypełnienia: 235

Najmniej wskazań odnosiło się do prób samobójczych, ale tylko 56% uczniów stwierdziło, że tego rodzaju zachowania nie są im znane. 22% badanych o próbach takich słyszało bardzo rzadko i 17% rzadko.

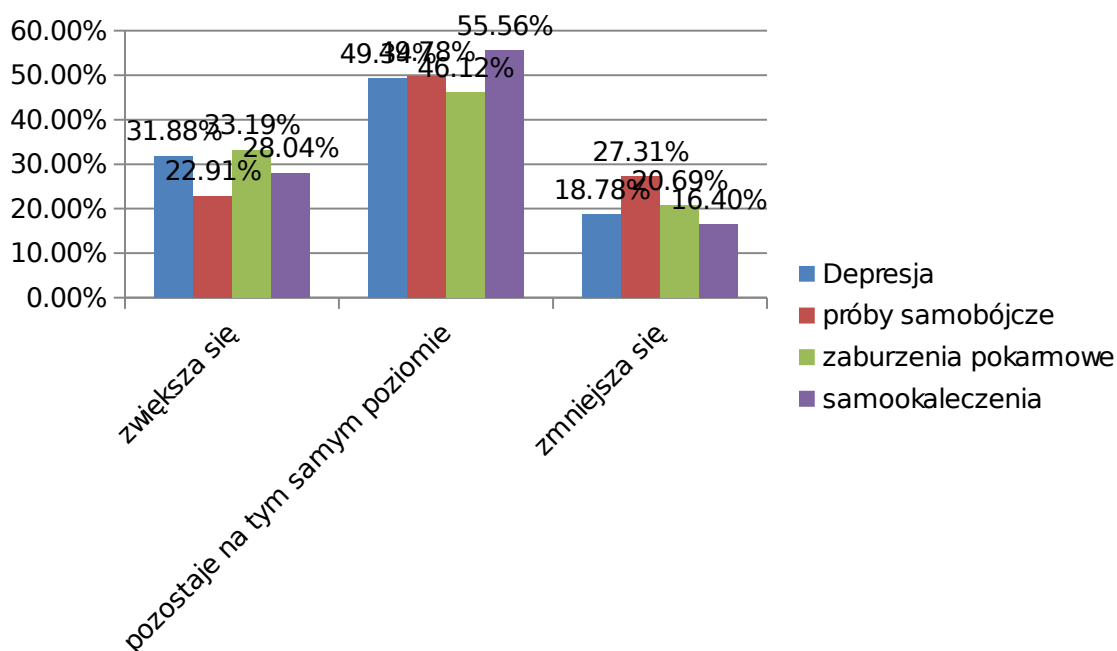

Uczniowie zapytani o dynamikę zmian w natężeniu zachowań autodestrukcyjnych wykazywali swoistą asymetrię opinii.

Tabela 8. Jak sądzisz, czy skala takich zachowań w ostatnim czasie zwiększa się, czy też zmniejsza?

Zachowania	Depresja	próby samobójcze	zaburzenia pokarmowe	samookaleczenia
zwiększa się	31,88%	22,91%	33,19%	28,04%
pozostaje na tym samym poziomie	49,34%	49,78%	46,12%	55,56%
zmniejsza się	18,78%	27,31%	20,69%	16,40%

Wypełnienia: 229

Generalnie uznawali, zjawiska te nasilają się - wyjątek stanowią próby samobójcze, w odniesieniu do których większa liczba osób mówi o ich zmniejszaniu się niż o zwiększaniu.

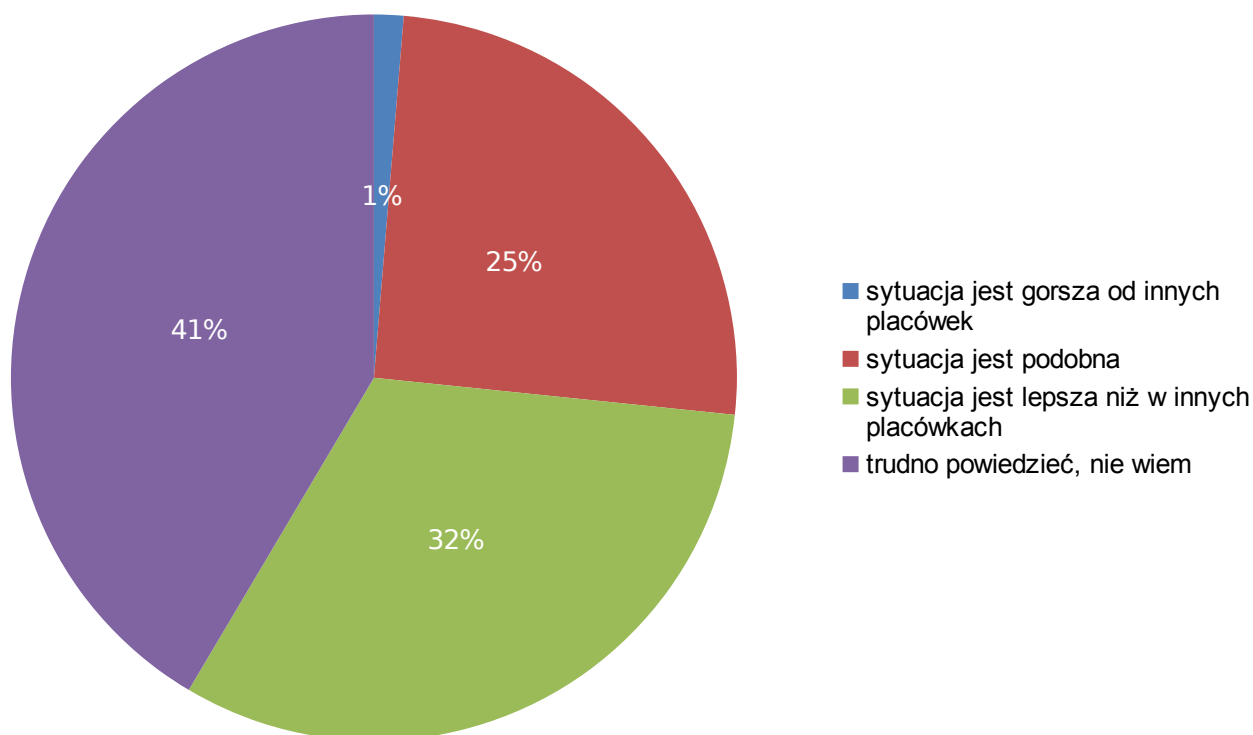
Poglądy neutralne, mówiące o tym, że natężenie tych zjawisk się nie zmienia dotyczyło znacznej części badanych, bo od 46% w przypadku zaburzeń pokarmowych, aż do 55% w przypadku samookaleczeń.

Jedynie 3 uczniów uznało, iż sytuacja w ich szkole jest gorsza niż w innych. Jak nietrudno było sobie wyobrazić, większość badanych uznaje, że sytuacja w ich szkołach jest podobna (25%) lub lepsza (32%).

Tabela 9. Czy sytuacja w Twojej szkole odbiega od sytuacji w innych pobliskich szkołach? Czy sytuacja ta jest lepsza, czy też gorsza?

Odpowiedź	%	Liczba
sytuacja jest gorsza od innych placówek	1,31%	3
sytuacja jest podobna	25,33%	58
sytuacja jest lepsza niż w innych placówkach	31,88%	73
trudno powiedzieć, nie wiem	41,48%	95

Wypełnienia: 229

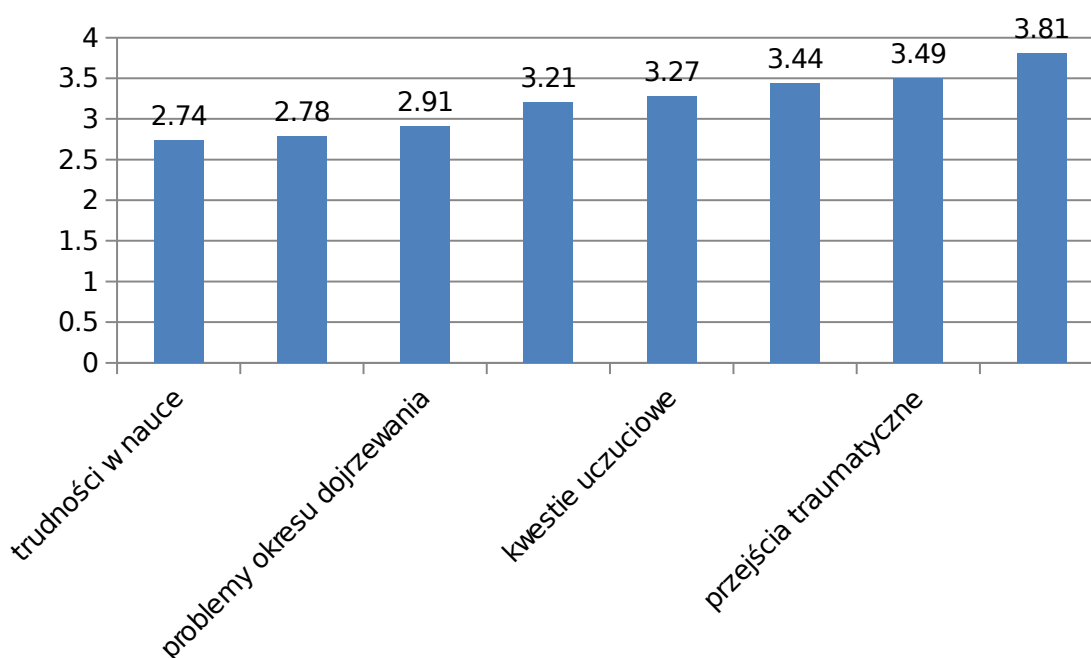
Znaczna część badanych, bo ponad 40%, unika jakichkolwiek porównań.

Przyczyny zachowań autodestrukcyjnych

Respondentom przedstawiono najczęściej pojawiające się w badaniach jakościowych przyczyny zachowań autodestrukcyjnych.

Tabela 10. Jak sądzisz, jakie są główne przyczyny zachowań autodestrukcyjnych wśród uczniów? Proszę wskazać wagę tych przyczyn oznaczając „5” najbardziej istotne, zaś „0” przyczyny nieistotne.

Przyczyny zachowań autodestrukcyjnych	1	2	3	4	5
trudności w nauce	23,8%	18,9%	28,6%	16,7%	11,9%
problemy rodzinne	4,4%	9,6%	22,7%	28,0%	35,4%
problemy okresu dojrzewania	18,6%	19,1%	27,7%	21,8%	12,7%
kłopoty w kontaktach z innymi uczniami	8,9%	16,8%	19,9%	30,5%	23,9%
wpływ otoczenia pozaszkolnego ucznia	10,4%	16,7%	31,7%	24,0%	17,2%
kwestie uczuciowe	13,7%	14,2%	25,1%	25,1%	21,9%
przejścia traumatyczne	11,6%	14,3%	19,6%	24,1%	30,8%
kwestie osobowościowe	20,3%	25,7%	24,8%	14,4%	14,9%

Poproszono badanych o porangowanie tych problemów w 5-cio stopniowej skali. Za najmniej istotne uznano problemy szkolne (ranga 2,74), kwestie osobowościowe (2,78), problemy okresu dojrzewania (2,9) czy kwestie uczuciowe (3,27).

Najczęściej dostrzeganymi przyczynami zachowań autodestrukcyjnych były postrzegane trudności w kontaktach z innymi uczniami (3,43), traumatyczne przejścia (3,49) oraz problemy rodzinne (3,8).

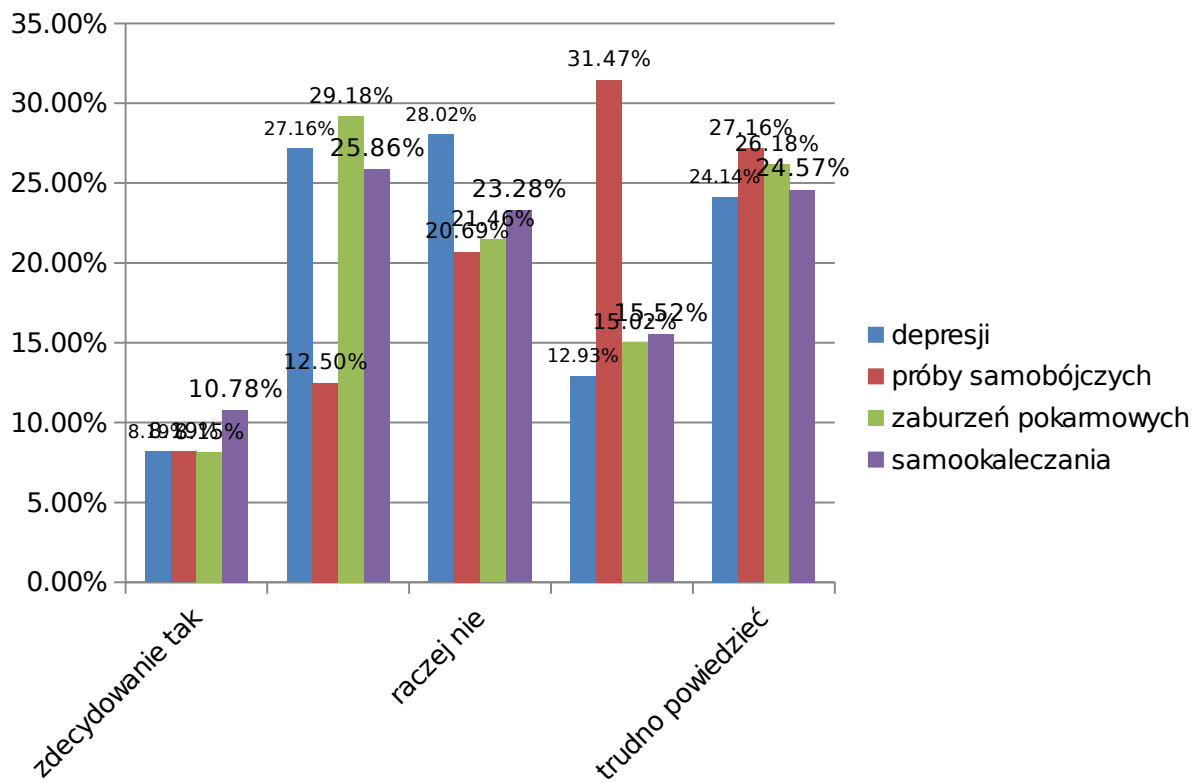
Ocena szkolnego systemu identyfikacji oraz wsparcia osób z zachowaniami autodestrukcyjnymi

Już w trakcie badań jakościowych okazało się, że szkolny system interwencji kryzysowej skierowany jest głównie na przemoc szkolną oraz uzależnienia uczniów od używek i narkotyków.

Już choćby z tego względu, ocena systemu profilaktyki ograniczającej zachowania autodestrukcyjne nie jest najlepsza.

Tabela 11. Jak sądzisz, czy w Twojej szkole są rozpoznawani uczniowie autodestrukcyjni? Proszę uwzględnić typ zachowań:

Ocena	depresji	próby samobójczych	zaburzeń pokarmowych	samookaleczania
zdecydowanie tak	8,19%	8,19%	8,15%	10,78%
raczej tak	27,16%	12,50%	29,18%	25,86%
raczej nie	28,02%	20,69%	21,46%	23,28%
zdecydowanie nie	12,93%	31,47%	15,02%	15,52%
trudno powiedzieć	24,14%	27,16%	26,18%	24,57%

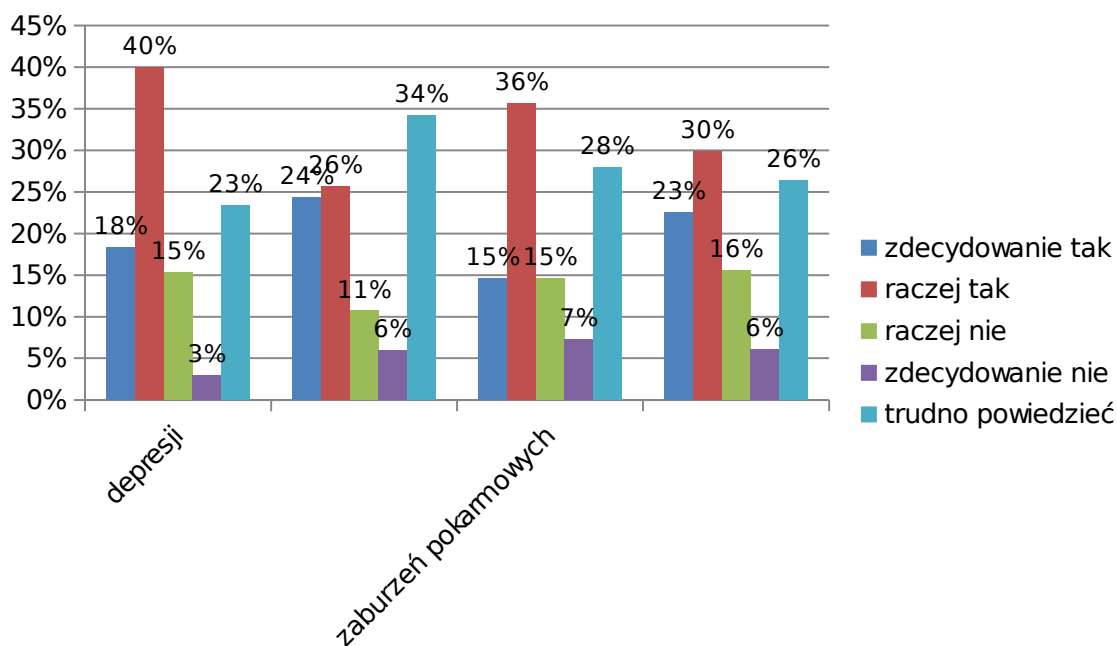
Ocena taka dotyczy zwłaszcza opinii na temat identyfikacji osób wykazujących zachowania autodestrukcyjne. Łączne oceny negatywne (raczej nie, zdecydowanie nie) z tego względu przeważają nad ocenami pozytywnymi (zdecydowanie tak, raczej tak). Generalnie, oceny pozytywne nie przekraczają 35%, zaś negatywne są od 36 do 52% odpowiedzi.

Także odpowiedzi „trudno powiedzieć”, „nie wiem” można uznać za negatywną ocenę szkolnego systemu profilaktyki zachowań autodestrukcyjnych. W takim wypadku łącznie oceny negatywne wobec systemu identyfikowania osób wykazujących zachowania autodestrukcyjne dotyczyłyby od 75 do 80% szkół.

Kolejną kwestią jest określenie poziomu wsparcia dla uczniów w sytuacji kryzysowej. Słaba identyfikacja nie musi oznaczać bowiem zaniechania działań wspierających wobec tych osób, które w jakiś sposób zostały rozpoznane jako wymagające wsparcia. Takiego zdania są zresztą sami uczniowie, którzy daleko lepiej oceniają system wsparcia od umiejętności identyfikacji osób takiego wsparcia wymagających.

Tabela 12. Czy wobec uczniów w kryzysach i sytuacjach trudnych są w szkole podejmowane jakieś działania wspierające? W przypadku:

	depresji	próby samobójczych	zaburzeń pokarmowych	samookaleczani a
zdecydowanie tak	18,30 %	24,36%	14,59%	22,51%
raczej tak	40,00 %	25,64%	35,62%	29,87%
raczej nie	15,32 %	10,68%	14,59%	15,58%
zdecydowanie nie	2,98%	5,98%	7,30%	6,06%
trudno powiedzieć	23,40 %	34,19%	27,90%	26,41%

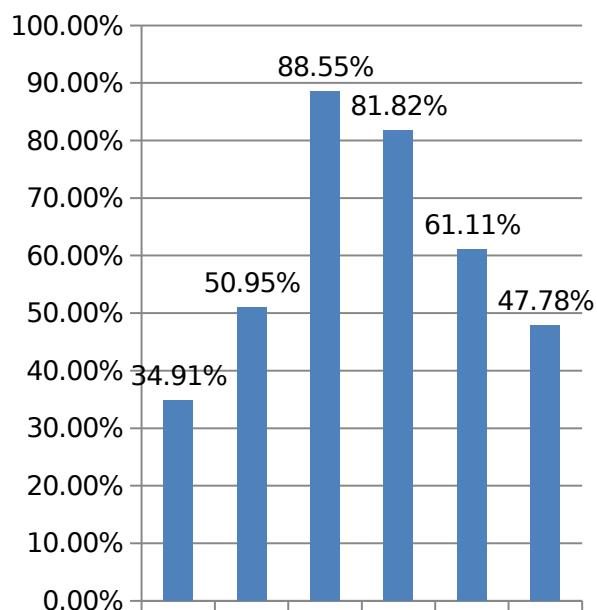

We wszystkich wymiarach wsparcia wobec zachowań autodestrukcyjnych oceny pozytywne przeważają. Wsparcie dla osób cierpiących na depresję jest przez 58% uczniów oceniane jako dobre lub bardzo dobre. W przypadku prób samobójczych oceny pozytywne ferowało 50% badanych, zaburzeń pokarmowych 51%, a wobec samookaleczeń – 53%.

Jednym z podstawowych celów badania było opisanie szkolnego systemu profilaktyki i interwencji kryzysowej. Badanym uczniom zadano wprost pytanie na temat sposobu zorganizowania działań wspierających uczniów autodestrukcyjnych. Odpowiedzi na ten temat zaprezentowano w kolejnym zestawieniu.

Tabela 13. Jeśli w szkole są podejmowane jakieś działania wspierające, to jaki mają one charakter?

Szkolny system wsparcia	Tak	Nie
w szkole funkcjonuje program system ograniczania zachowań autodestrukcyjnych	34,91%	65,09%
funkcjonują zapisane procedury	50,95%	49,52%
pedagodzy i nauczyciele posiadają odpowiednie kwalifikacje	88,55%	11,89%
wsparcia udzielają rodzice	81,82%	18,18%
w rozwiązywaniu problemów uczestniczą uczniowie	61,11%	38,89%
szkoła jest wspierana przez placówki, organizacje zewnętrzne	47,78%	53,20%

w szkole funkcjonuje program system ograniczania zachowań autodestrukcyjnych

Ponad 1/3 uczniów wyraziło opinię, iż w szkole funkcjonuje specjalny program/system ograniczania zachowań autodestrukcyjnych, a ponad połowa uczniów jest przekonana, że w szkole zapisane są specjalne procedury.

Najliczniejsze odpowiedzi uczniów dotyczą jednak wsparcia nieformalnego, opartego na zaufaniu do rodziców (81,2% wskazań dla odpowiedzi „wsparcia udzielają rodzice”) oraz kompetencjach grona pedagogicznego (88,6% wskazań „pedagodzy i nauczyciele posiadają odpowiednie kwalifikacje”).

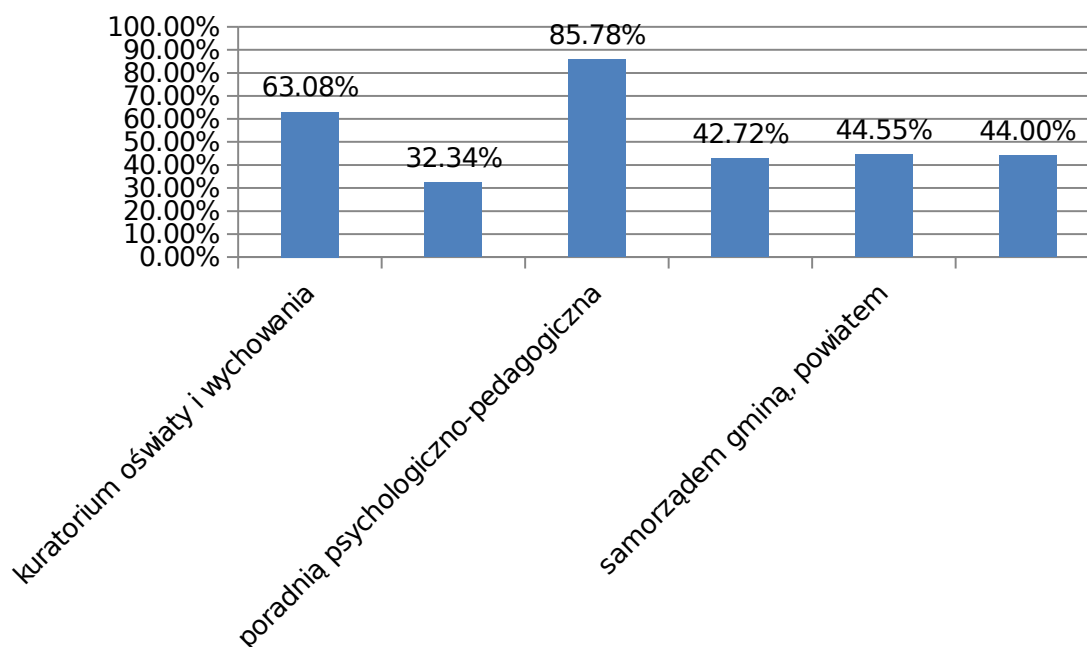
61% uczniów jest zdania, iż oni sami lub ich koledzy uczestniczą w rozwiązywaniu problemów autodestrukcyjnych. W tej ocenie są bardziej entuzjastyczni niż w ocenie współpracy z podmiotami oraz osobami spoza szkoły – w tym wypadku niespełna 48% badanych dostrzega tego rodzaju współpracę.

Współpraca z zewnętrznymi podmiotami w zakresie profilaktyki zdrowia psychicznego ucznia może obejmować wiele wymiarów, także wykraczających poza interwencję kryzysową. Najprawdopodobniej tego samego zadania są uczniowie, którzy – po wylistowaniu możliwych instytucji zewnętrznych – zrewidowali swoje wcześniejsze wypowiedzi.

Tabela 14. Czy, według Twojej wiedzy, szkoła współpracuje z innymi placówkami i instytucjami w zakresie ograniczania zachowań autodestrukcyjnych uczniów?

Współpracujące placówki i instytucje	Tak	Nie
kuratorium oświaty i wychowania	63,08%	36,92%
organizacjami pozarządowymi	32,34%	67,66%
poradnią psychologiczno-pedagogiczna	85,78%	14,22%
innymi szkołami	42,72%	57,28%

samorządem gminą, powiatem	44,55%	56,44%
współpracuje z zewnętrznymi ekspertami	44,00%	56,50%

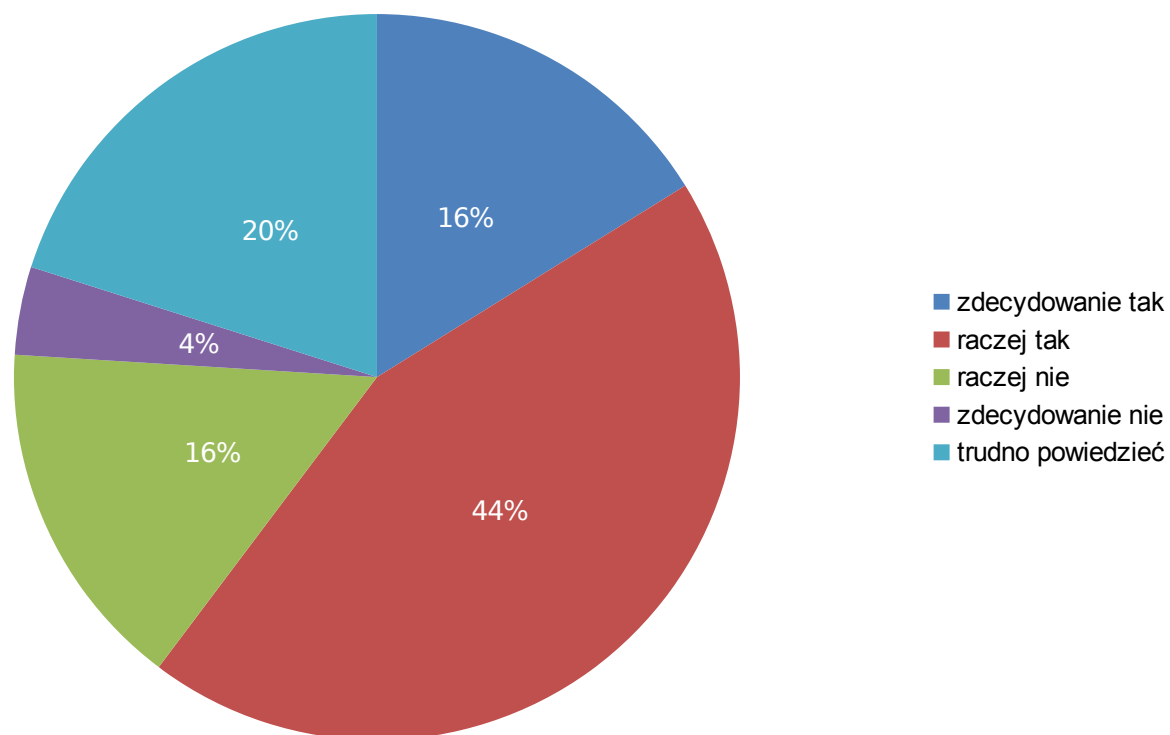

W ocenie swej wyrazili bardziej swoje opinie na temat tego, jak powinno być, niż tego, jak jest. Przede wszystkim brak im wiedzy na ten temat. W odpowiedziach kierują się więc logiką działania szkoły. Uznali, że najintensywniejsza współpraca dotyczy współpracy szkoły z poradnią pedagogiczno-psychologiczną oraz kuratorium oświaty i wychowania. Pierwsza ma ponad 85% wskazań, zaś druga – 63%. Pozostałe instytucje wydają się być postrzegane na podobnym poziomie – około 42-44%; jedynie organizacje pozarządowe wydają się uczniom aktywnymi partnerami na poziomie 32%.

Ostatnie pytania miały pozwolić uczniom na dokonanie oceny szkoły w działaniach profilaktyki zachowań autodestrukcyjnych. Ogólna ocena szkoły winna być tym samym bardziej wyważona.

Tabela 15. Ogólna ocena szkoły: Czy, P. zdaniem, szkoła ogólnie dobrze radzi sobie z problemami zachowań autodestrukcyjnych uczniów, czy też nie?

Odpowiedź	%	Liczba
zdecydowanie tak	16,16%	37
raczej tak	44,10%	101
raczej nie	15,72%	36
zdecydowanie nie	3,93%	9
trudno powiedzieć	20,09%	46

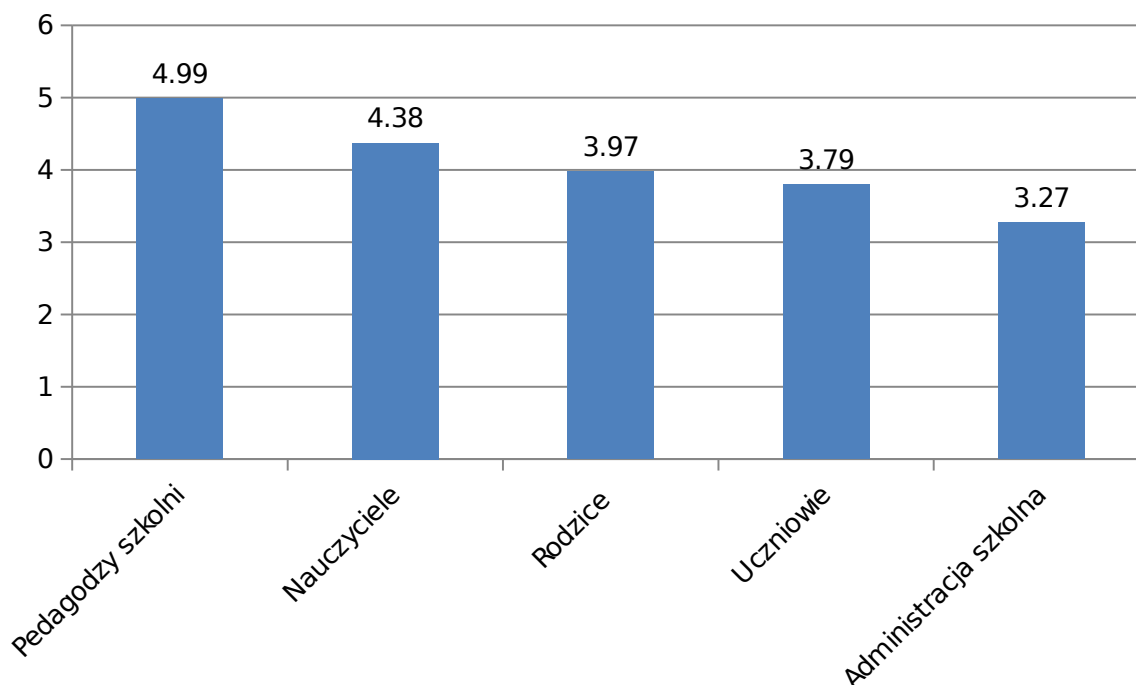
Generalnie, uczniowie mają zaufanie do swojej szkoły. Pozytywne opinie na temat umiejętności szkoły w radzeniu sobie z problemem zachowań autodestrukcyjnych przeważały. Łącznie ponad 60% badanych uczniów działania szkoły oceniło pozytywnie. Pozostaje jednak blisko 40% opinii odmiennych.

Ocena poziomu wiedzy na temat profilaktyki zachowań autodestrukcyjnych

W badaniu poproszono uczniów o ocenę wiedzy nt. profilaktyki zachowań autodestrukcyjnych podstawowych kategorii uczestniczących w życiu szkoły: pedagogów, nauczycieli, uczniów, rodziców oraz administracji szkolnej.

Tabela 16. Jak sądzisz, jaki jest poziom wiedzy na temat zachowań autodestrukcyjnych wymienionych kategorii? Proszę dokonać oceny w szkolnej skali od „6” - celujący, do „1” - niedostateczny.

Ocena	Pedagodzy szkolni	Nauczyciele	Rodzice	Uczniowie	Administracja szkolna
6	44,21%	18,10%	12,23%	14,29%	11,35%
5	26,18%	32,33%	23,14%	20,78%	11,79%
4	17,60%	28,02%	28,82%	21,65%	19,21%
3	9,44%	15,95%	22,71%	22,51%	25,76%
2	1,29%	1,72%	11,35%	14,29%	13,97%
1	1,72%	3,88%	2,18%	6,93%	17,90%

Uczniowie najwyżej oceniają wiedzę swoich pedagogów szkolnych. Ocena ich wiedzy - średnio - jest na poziomie „bardzo dobrym”. Nieco niżej oceniają wiedzę swoich nauczycieli („cztery z małym plusem”). Na poziomie „dobrym”

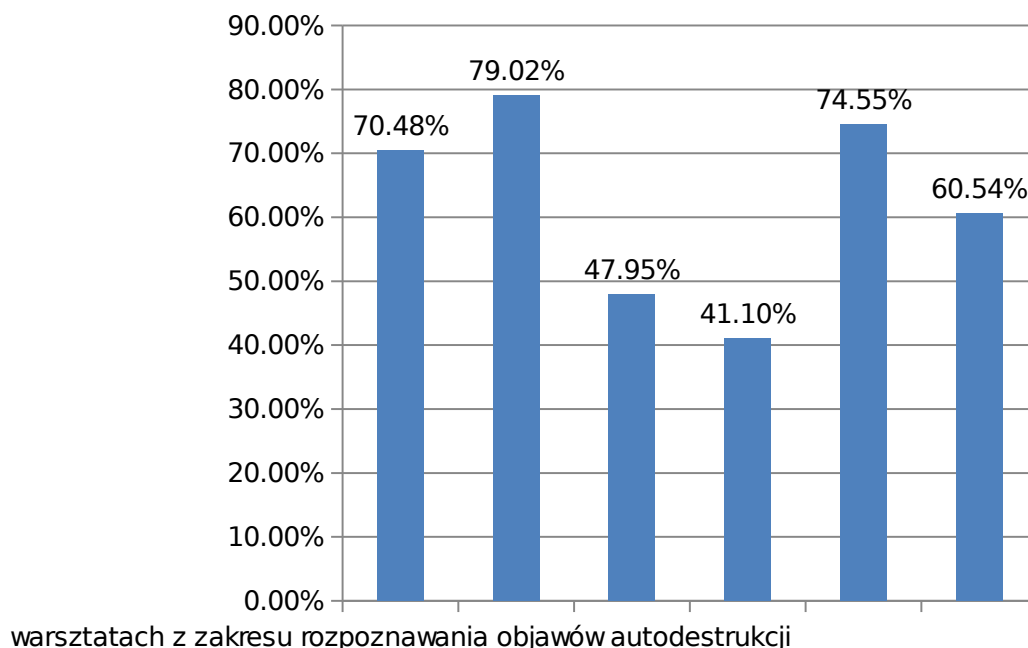
oceniają wiedzę swoich rodziców - niżej, niż wiedzę swoją i swoich kolegów („dobry z dużym minusem”). Najgorzej ocenieni zostali pracownicy administracji szkolnej i personelu pomocniczego (lekko powyżej „trójki”).

Deklarowany udział uczniów w działaniach szkoleniowych

Uczniowie mogli zgłosić swoje oczekiwania odnośnie udziału w specjalnych szkoleniach i warsztatach poszerzających ich umiejętności i kompetencje związane ze wsparciem dla osób autodestrukcyjnych.

Tabela 17. A czy Ty sam/sama chciałbyś/chciałabyś uczestniczyć w jakimś szkoleniu lub warsztatach z zakresu profilaktyki zachowań autodestrukcyjnych uczniów?

Deklarowana chęć udziału w szkoleniach i warsztatach	Tak	Nie
warsztatach z zakresu rozpoznawania objawów autodestrukcji	70,48%	29,96%
szkoleniu nt. wsparcia dla ucznia-kolegi w sytuacji autodestrukcji	79,02%	21,43%
szkoleniu w zakresie wsparcia dla rodziców	47,95%	52,51%
szkoleniu nt. instytucji i organizacji udzielających wsparcia	41,10%	59,36%
warsztatach nt. wsparcia w przypadku traumatycznego przeżycia śmierci bliskiej osoby, rozwodu rodziców, długotrwałej choroby	74,55%	25,89%
szkolenia nt. ograniczania wpływu mediów i Internetu na zachowania autodestrukcyjne	60,54%	39,91%

Uczniowie najchętniej uczestniczyliby w szkoleniach nt. wsparcia dla ucznia-kolegi w sytuacji autodestrukcji. Deklarację udziału w takim szkoleniu wskazało 79% badanych uczniów.

Podobnie wysoki odsetek (75%) wykazał gotowość udziału w warsztatach nt. wsparcia w przypadku traumatycznego przeżycia śmierci bliskiej osoby, rozvodu rodziców, długotrwałej choroby. Nieco niższy odsetek uczniów (70%) zadeklarował udział w warsztatach z zakresu rozpoznawania objawów autodestrukcji. 61% badanych uczniów wykazał gotowość udziału w szkoleniu nt. ograniczania wpływu mediów i Internetu na zachowania autodestrukcyjne.

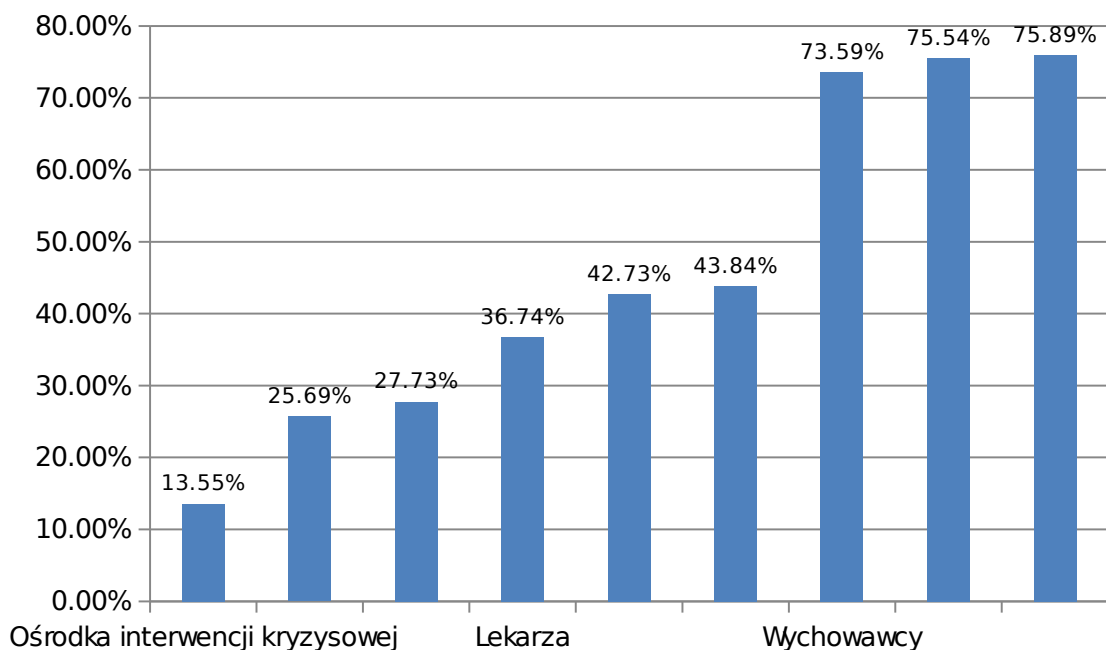
Niższy udział wskazano do udziału w szkoleniu w zakresie wsparcia dla rodziców (48%) oraz w szkoleniu nt. instytucji i organizacji udzielających wsparcia (41%).

Postrzeżenie instytucji oraz osób udzielających wsparcia

Kolejne pytanie, wieńczące badanie, dotyczy zaufania wobec osób i instytucji mogących udzielić wsparcia dla osoby znajdującej się w trudnej sytuacji, ze względu na zagrożenie autodestrukcją. Z pytania tego celowo wyłączono rodziców i rodzeństwo, jako najbliższe otoczenie osoby potencjalnie zagrożonej autodestrukcją, ale – generalnie – pozostające poza systemem szkolnym.

Tabela 18. Skala zaufania: Jeśli Ty sam/sama albo Twój bliski przyjaciel znalazłby się w takiej trudnej sytuacji, to do kogo byś zwrócił/a się o pomoc?

Osoby i instytucje zaufania	Tak	Nie
Wychowawcy	73,59%	26,41%
Pedagoga	75,54%	24,46%
Dyrektora szkoły	27,73%	72,27%
Innego nauczyciela	42,73%	57,27%
Ośrodka interwencji kryzysowej	13,55%	86,45%
Księdza	25,69%	74,31%
Poradni pedagogiczno-psychologicznej	43,84%	56,16%
Lekarza	36,74%	63,26%
Kolegi, koleżanki	75,89%	24,11%

Skala zaufania obejmuje osoby oraz instytucje o mniej lub bardziej sformalizowanych zasadach działania. Generalnie, zdaniem uczniów, wsparcia w

sytuacji kryzysowej należy poszukiwać w samej szkole. Na pierwszym miejscu badani wskazują kolegów i koleżanki, ale zaraz obok pedagoga szkolnego i wychowawcy. Każda z tych kategorii uzyskała około $\frac{3}{4}$ pozytywnych opinii.

Kolejny krąg zaufania stanowią poradnie pedagogiczno-psychologiczne, inni nauczyciele oraz lekarze. Zaufanie oraz wynikająca z niego gotowość do „pierwszego kontaktu” w sytuacji kryzysowej wykazało od 36 do 44% badanych.

Najniższe zaufanie, a tym samym gotowość do podjęcia „pierwszego kontaktu” dotyczy dyrektora szkoły, księdza oraz ośrodka interwencji kryzysowej. Gotowość do kontaktu z tymi osobami i instytucją wykazuje od 13 do 28% badanych.

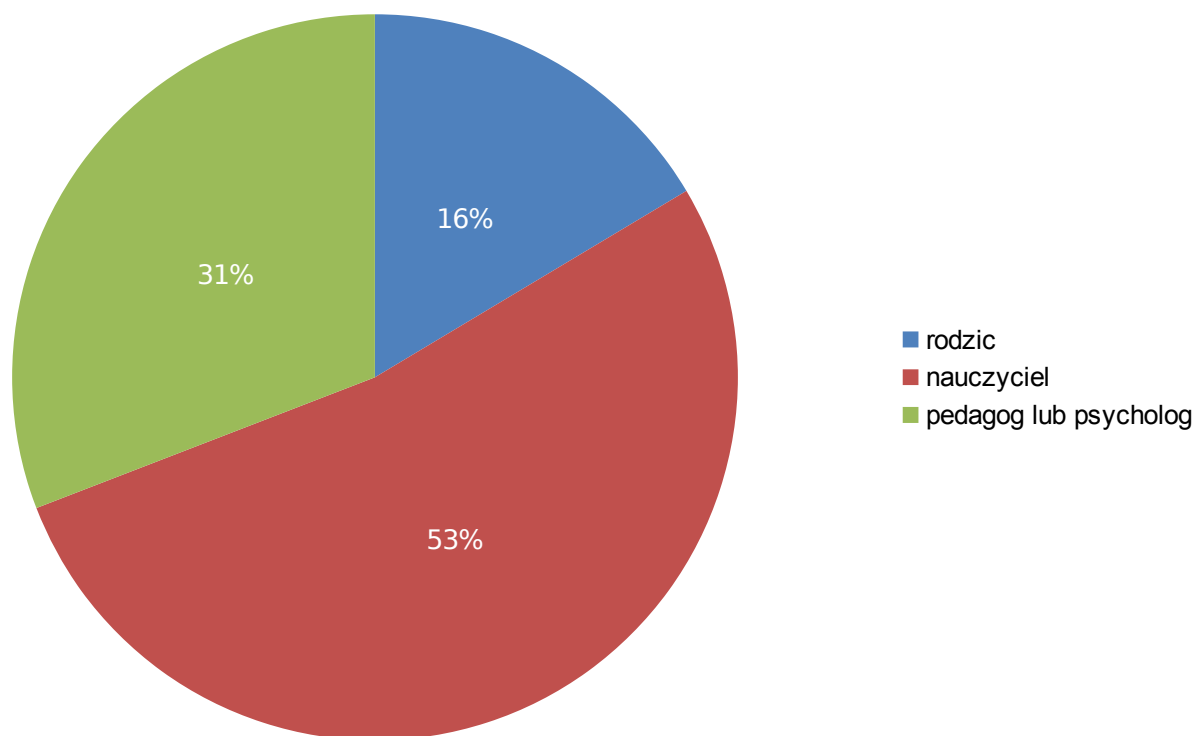
Część II. Zachowania autodestrukcyjne uczniów w opiniach nauczycieli, pedagogów i rodziców

Opis próby badawczej

Tabela 19. Wybierz respondenta:

Odpowiedź	%	Liczba
rodzic	16,42%	224
nauczyciel	52,71%	719
pedagog lub psycholog	30,87%	421

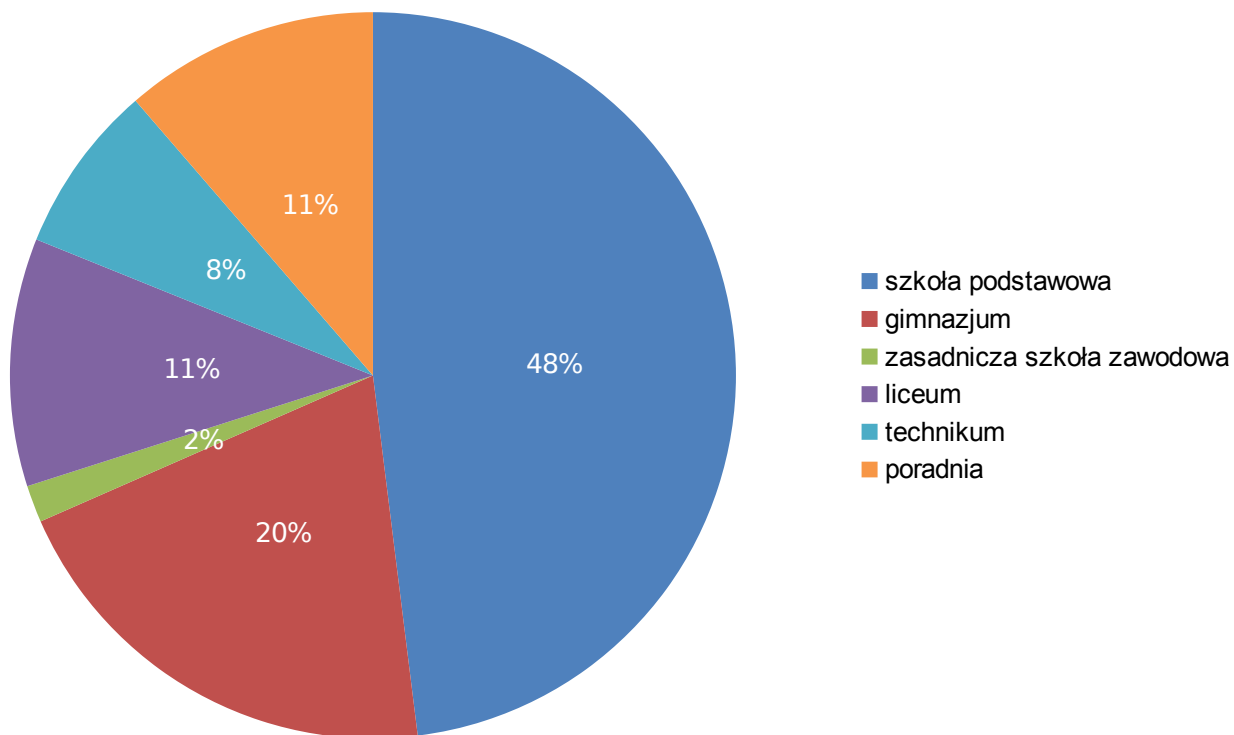
Wypełnienia: 1364

Tabela 20. Typ szkoły - (jeśli respondent udzielił złej odpowiedzi - wpisz poprawną)

Odpowiedź	%	Liczba
szkoła podstawowa	48,02%	643
gimnazjum	20,39%	273
zasadnicza szkoła zawodowa	1,64%	22
liceum	11,05%	148
technikum	7,54%	101
poradnia	11,35%	152

Wypełnienia: 1339

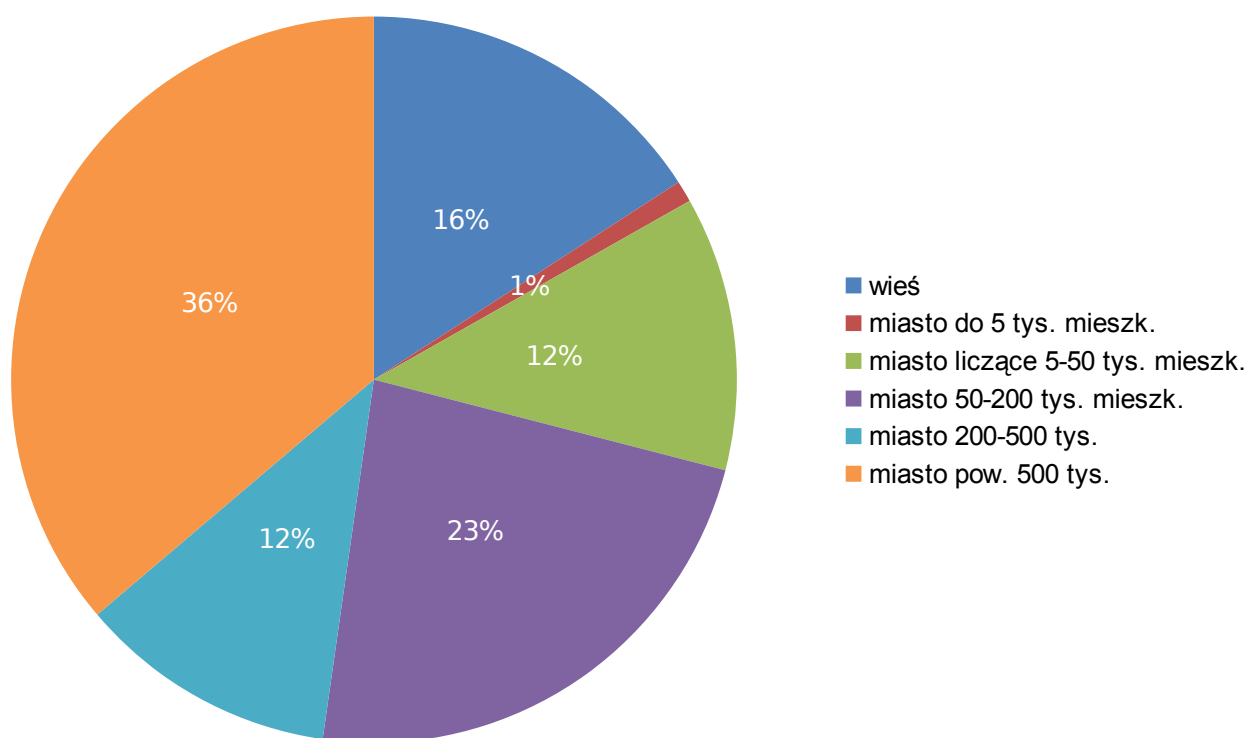

Tabela 21. Siedzibą szkoły/poradni jest: (jeśli respondent podał złą odpowiedź - wpisz poprawną).

Siedzibą szkoły/poradni jest:

Odpowiedź	%	Liczba
wieś	15,84%	214
miasto do 5 tys. mieszk.	0,96%	13
miasto liczące 5-50 tys. mieszk.	12,21%	165
miasto 50-200 tys. mieszk.	23,24%	314
miasto 200-500 tys.	11,55%	156
miasto pow. 500 tys.	36,20%	489

Wypełnienia: 1351

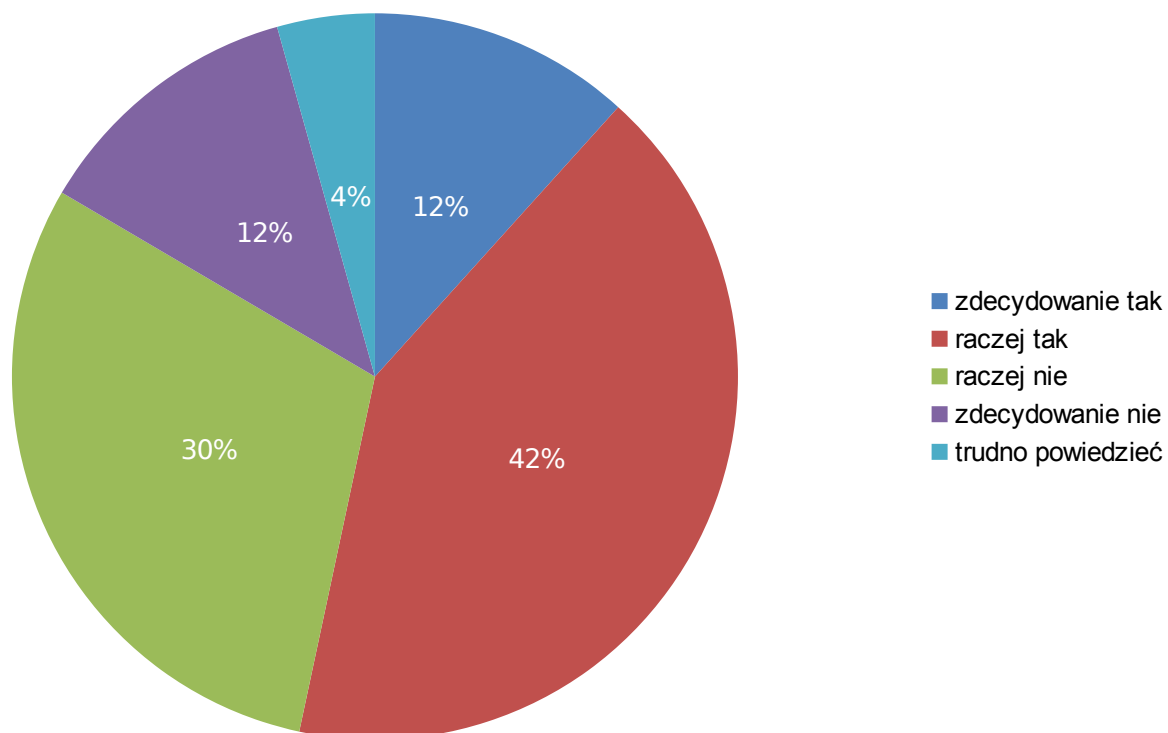

Diagnoza skali zjawiska zachowań autodestrukcyjnych

Tabela 22. Jak P. sądzi, czy kwestie zdrowia psychicznego, depresji i innych zachowań autodestrukcyjnych wciąż jest traktowane jako temat tabu?

Odpowiedź	%	Liczba
zdecydowanie tak	11,70%	159
raczej tak	41,65%	566
raczej nie	30,10%	409
zdecydowanie nie	12,21%	166
trudno powiedzieć	4,34%	59

Wypełnienia: 1359

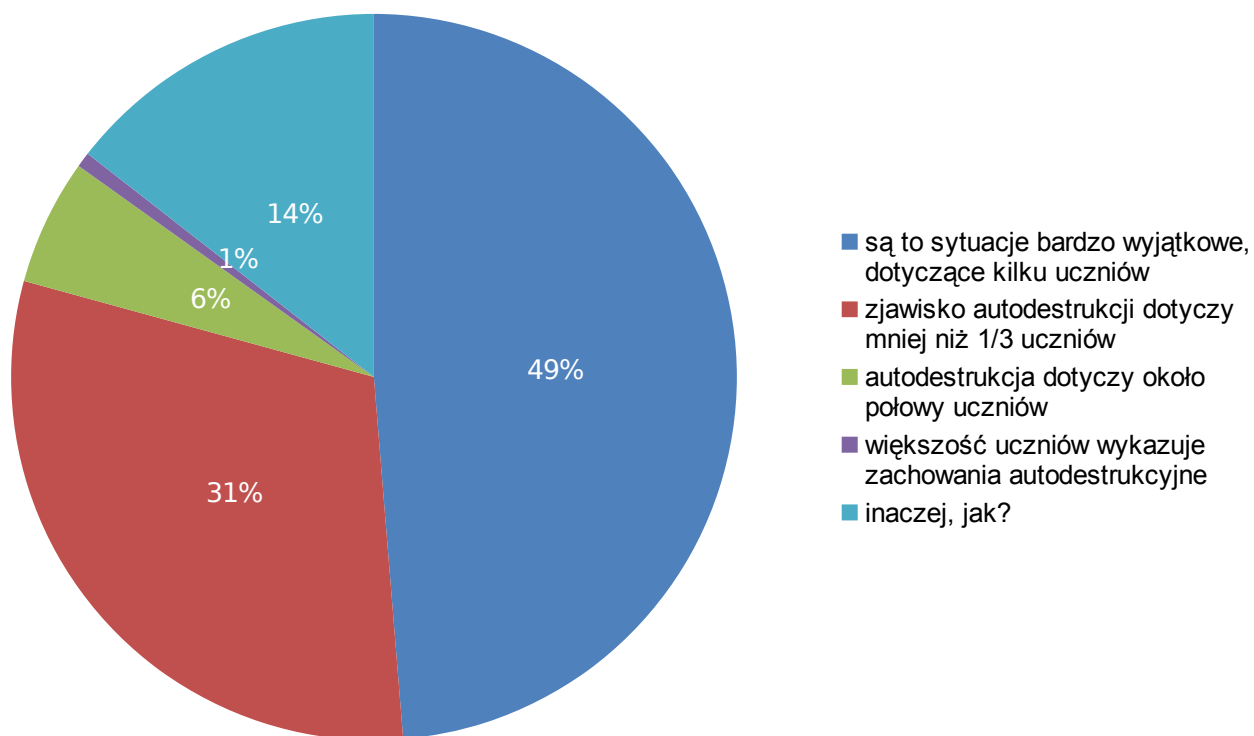

Tabela 23. ak P. ocenia skalę zachowań autodestrukcyjnych? Jak wielu uczniów, P. zdaniem, dotyczy depresja oraz inne zachowania autodestrukcyjne w Państwa szkole?

Odpowiedź	%	Liczba
są to sytuacje bardzo wyjątkowe, dotyczące kilku uczniów	48,71%	660
zjawisko autodestrukcji dotyczy mniej niż 1/3 uczniów	30,55%	414
autodestrukcja dotyczy około połowy uczniów	5,61%	76
większość uczniów wykazuje zachowania autodestrukcyjne	0,66%	9
inaczej, jak?*	14,46%	196

Wypełnienia: 1355

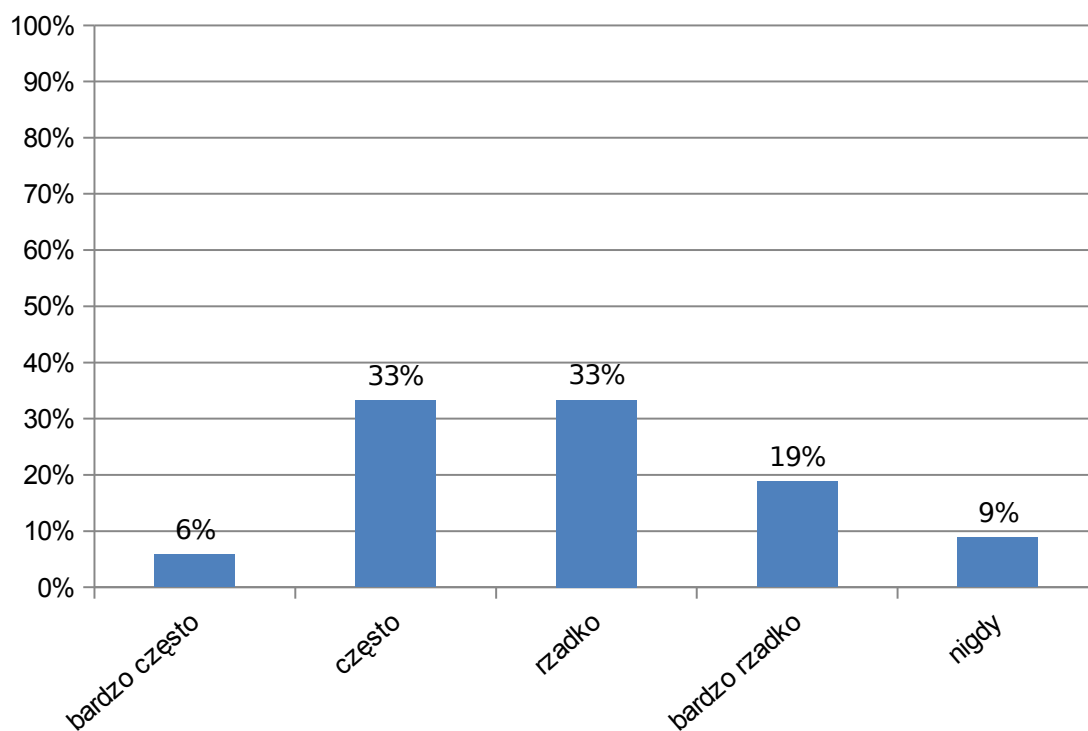
* Odpowiedzi wpisane przez respondentów znajdują się w załączniku nr 4 do raportu

Tabela 24 Które z wymienionych zachowań autodestrukcyjnych występują w Twoim otoczeniu bardzo często, a które rzadko?

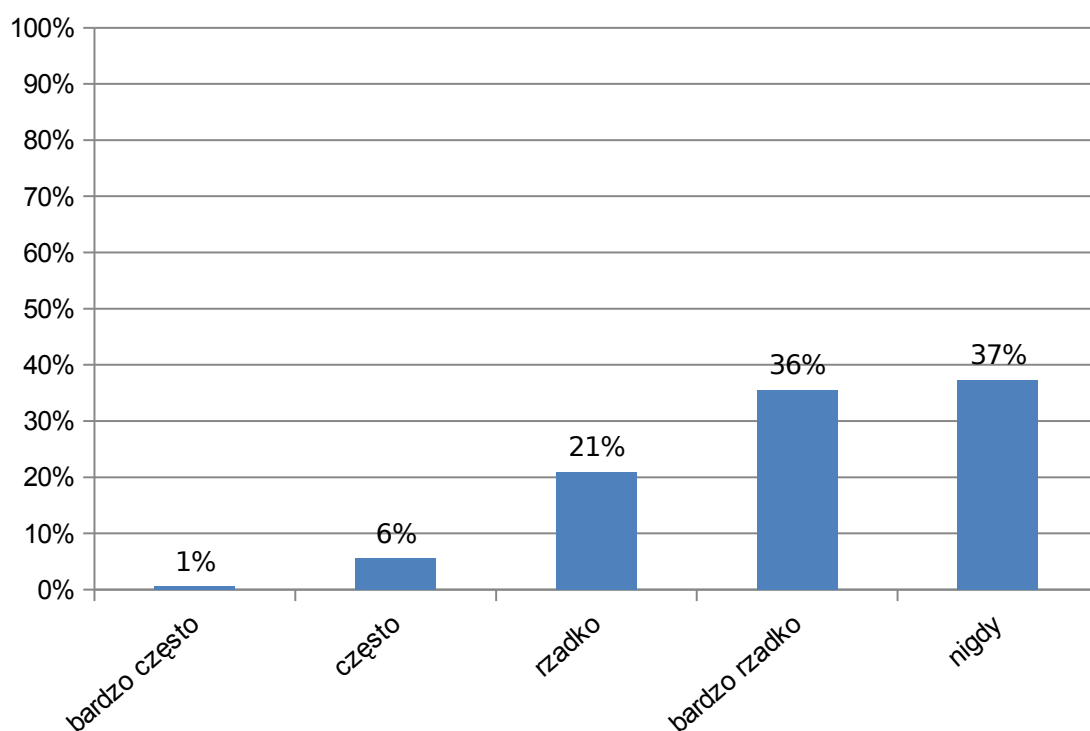
depresja	%	Liczba
bardzo często	5,79%	78
często	33,23%	448
rzadko	33,38%	450
bardzo rzadko	18,84%	254
nigdy	8,90%	120

Wypełnienia: 1350

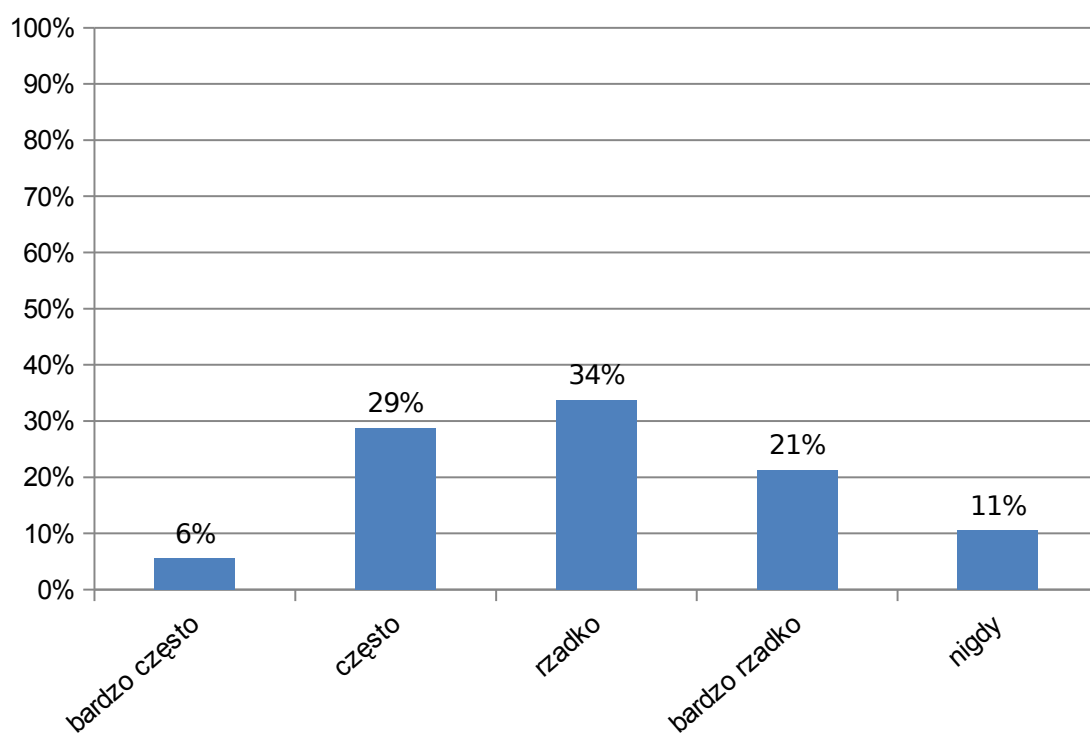
próby samobójcze	%	Liczba
bardzo często	0,60%	8
często	5,60%	75
rzadko	21,04%	282
bardzo rzadko	35,67%	478
nigdy	37,46%	502

Wypełnienia: 1345

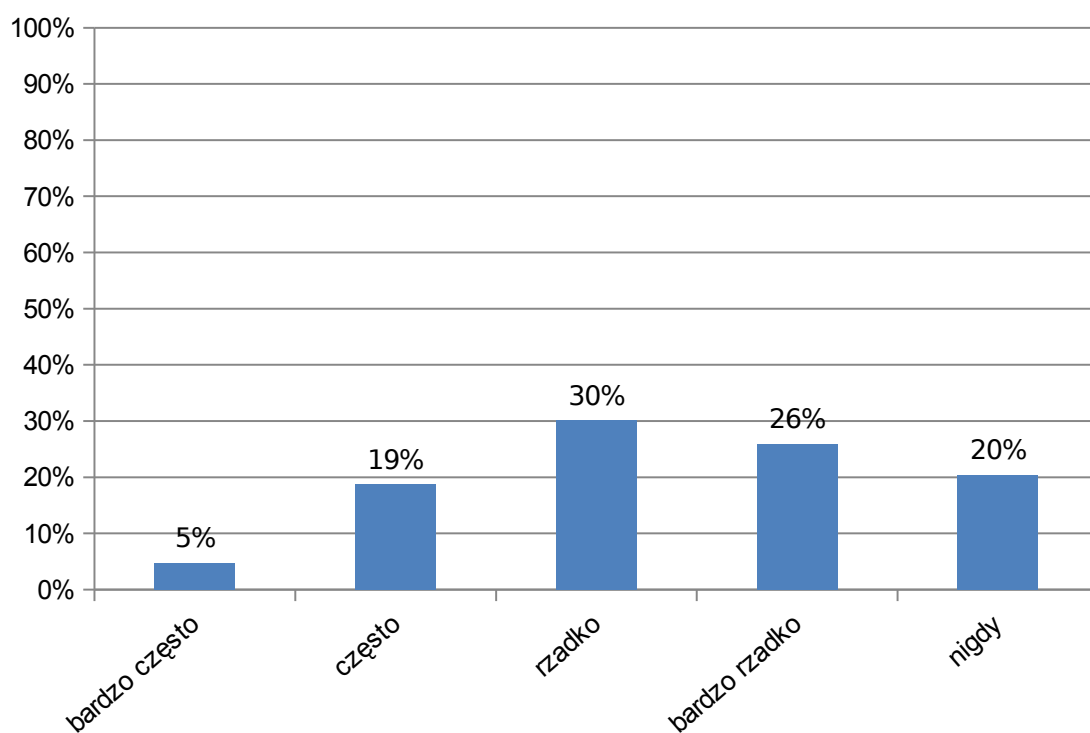
zaburzenia pokarmowe	%	Liczba
bardzo często	5,56%	75
często	28,89%	390
rzadko	33,85%	457
bardzo rzadko	21,33%	288
nigdy	10,59%	143

Wypełnienia: 1353

samookaleczenia	%	Liczba
bardzo często	4,75%	64
często	18,80%	253
rzadko	30,24%	407
bardzo rzadko	26,00%	350
nigdy	20,43%	275

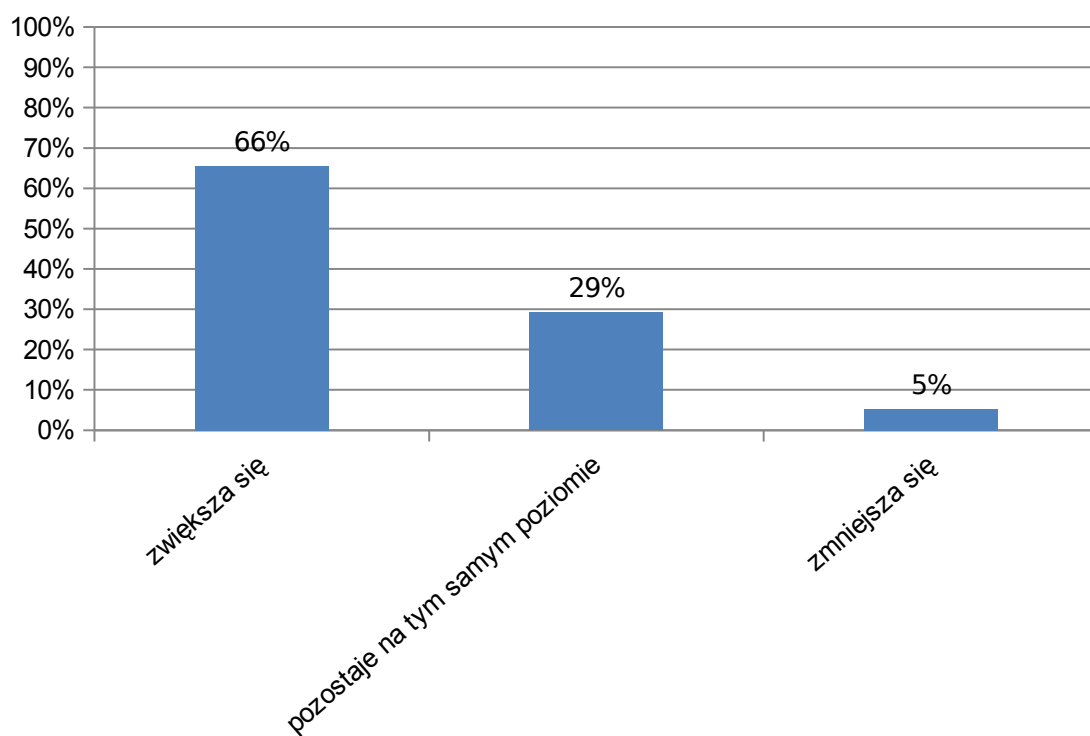
Wypełnienia: 1349

Tabela 25. Jak P. sądzi, czy skala takich zachowań w ostatnim czasie zwiększa się, czy też zmniejsza?

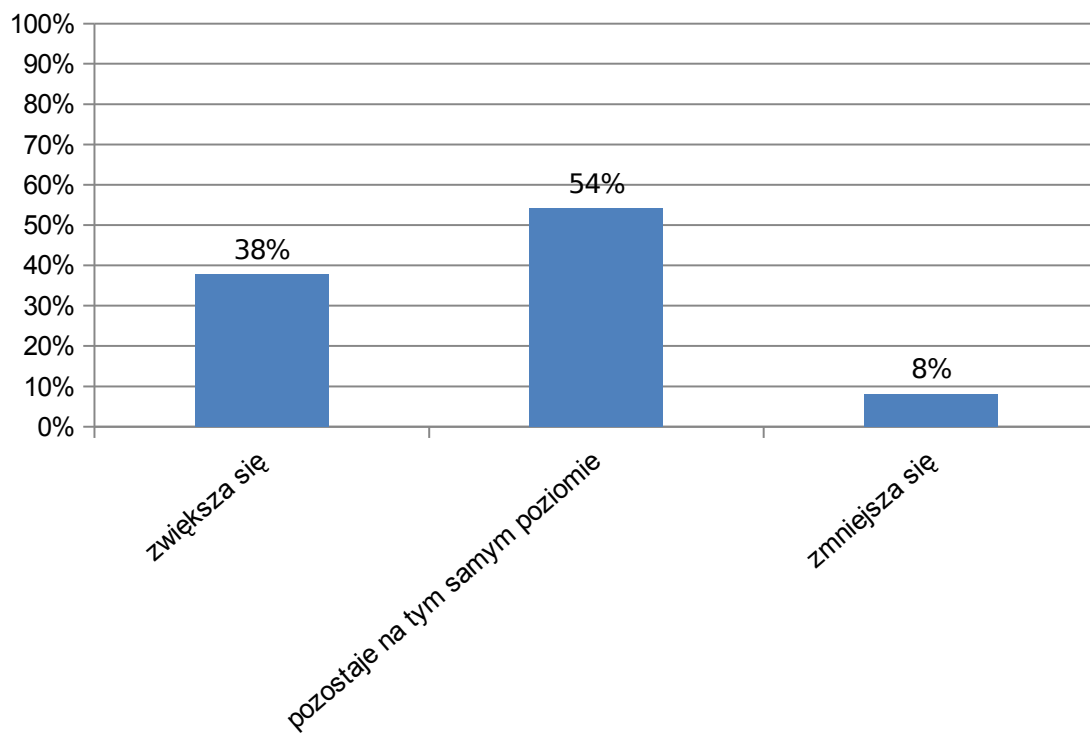
depresja	%	Liczba
zwiększa się	65,57%	878
pozostaje na tym samym poziomie	29,28%	392
zmniejsza się	5,23%	70

Wypełnienia: 1340

próby samobójcze	%	Liczba
zwiększa się	37,83%	499
pozostaje na tym samym poziomie	54,28%	716
zmniejsza się	8,11%	107

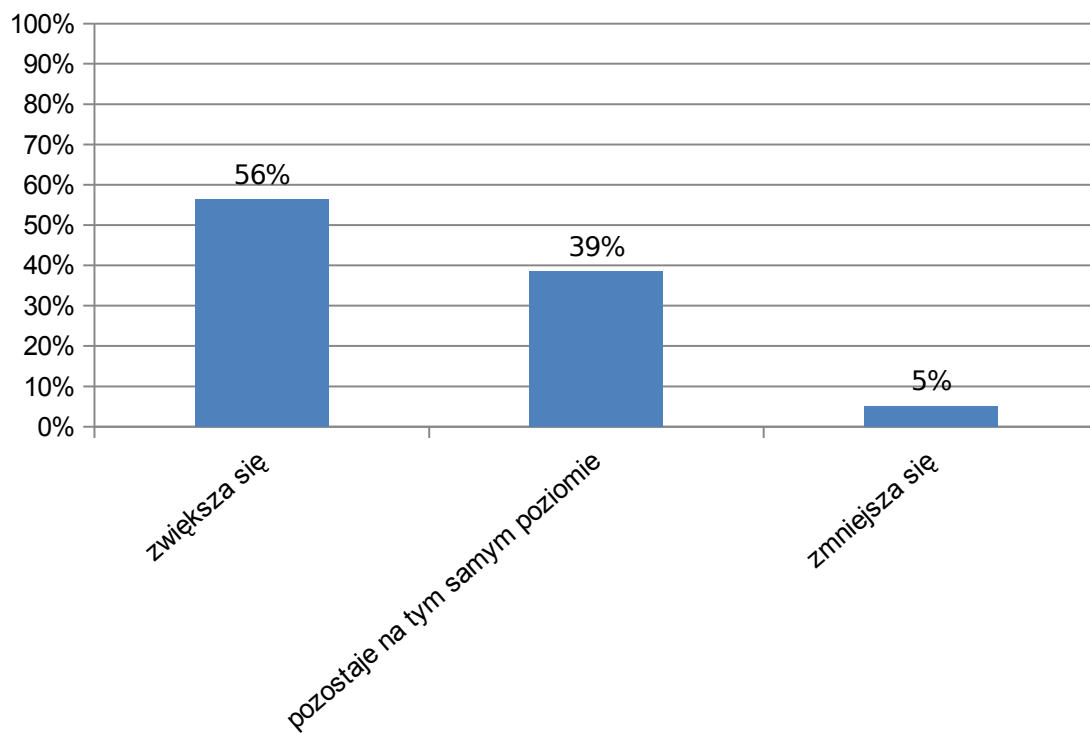
Wypełnienia: 1322

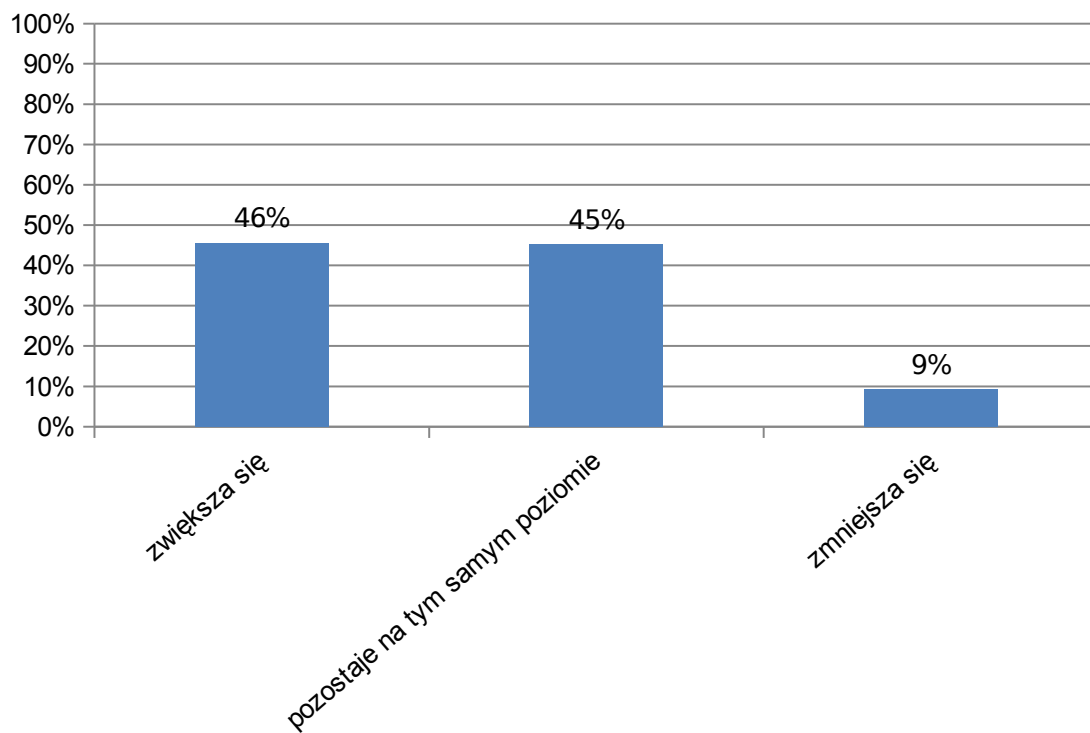
zaburzenia pokarmowe	%	Liczba
zwiększa się	57,31%	768
pozostaje na tym samym poziomie	39,18%	525
zmniejsza się	5,22%	70

Wypełnienia: 1363

samookaleczenia	%	Liczba
zwiększa się	45,70%	590
pozostaje na tym samym poziomie	45,39%	586
zmniejsza się	9,22%	119

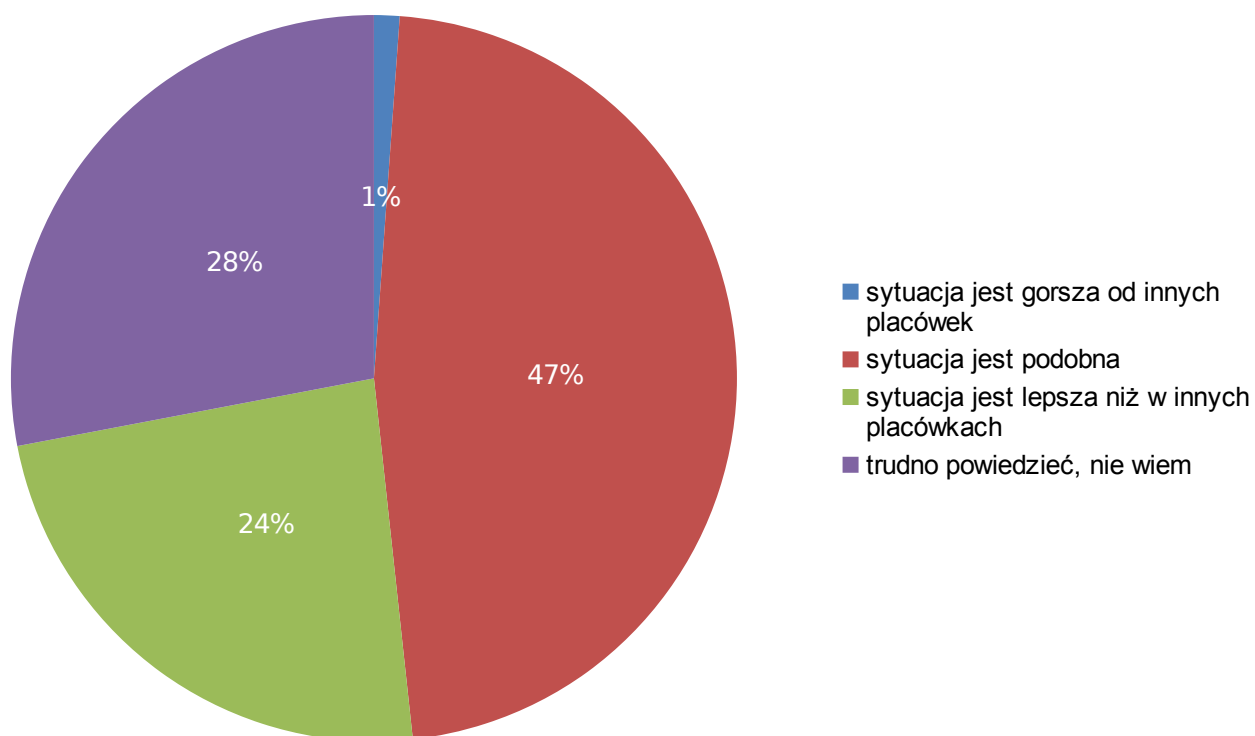
Wypełnienia: 1295

Tabela 26. Czy sytuacja w Państwa szkole odbiega od sytuacji w innych pobliskich szkołach? Czy sytuacja ta jest lepsza, czy też gorsza?

Odpowiedź	%	Liczba
sytuacja jest gorsza od innych placówek	1,14%	15
sytuacja jest podobna	47,14%	618
sytuacja jest lepsza niż w innych placówkach	23,72%	311
trudno powiedzieć, nie wiem	27,99%	367

Wypełnienia: 1311

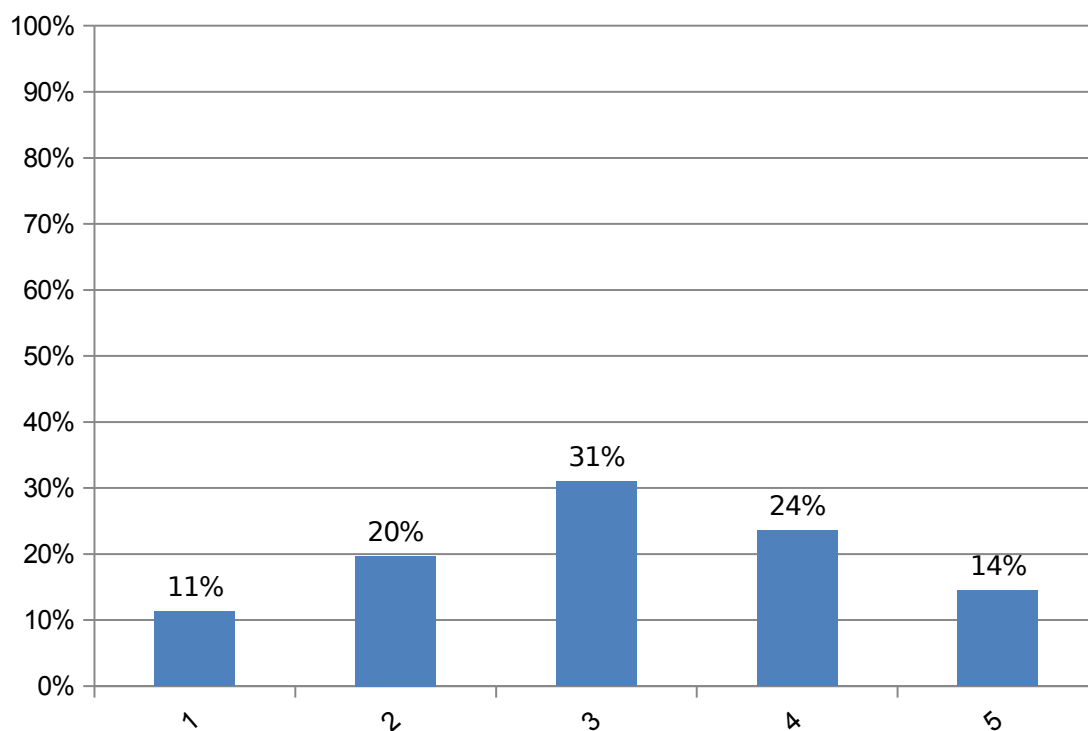

Przyczyny zachowań autodestrukcyjnych w opiniach osób dorosłych

Tabela 27 Jak P. sądzi, jakie są główne przyczyny zachowań autodestrukcyjnych wśród uczniów? Proszę wskazać wagę tych przyczyn oznaczając „5” najbardziej istotne, zaś „0” przyczyny nieistotne.

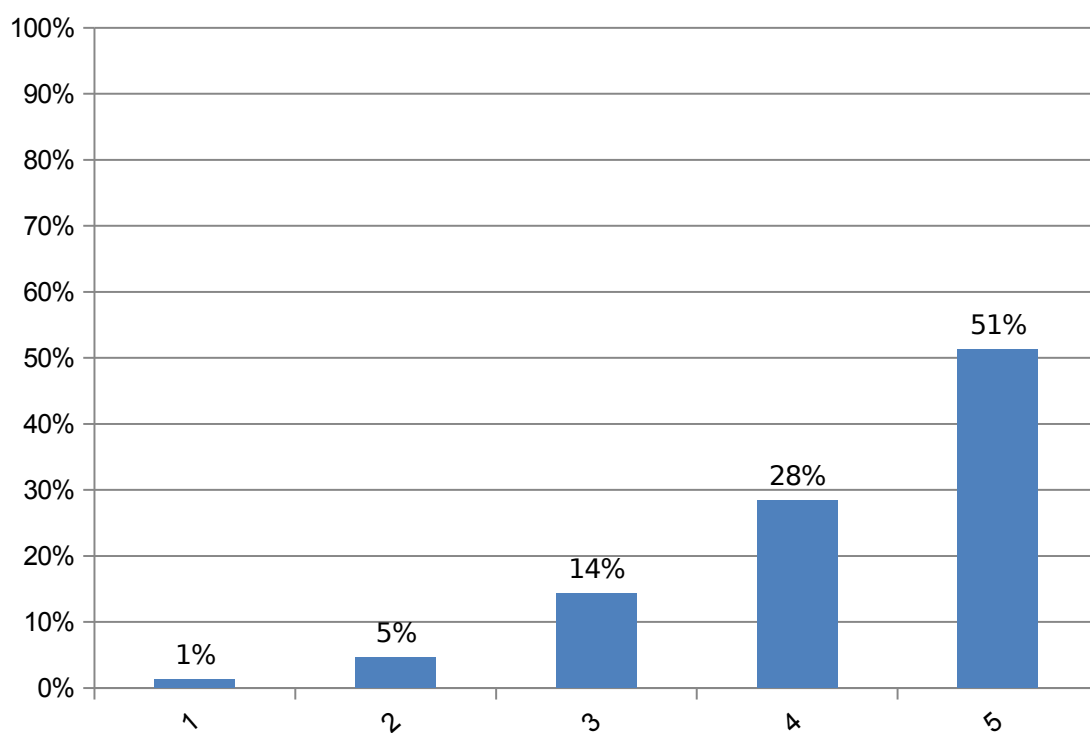
trudności w nauce	%	Liczba
1	11,25%	150
2	19,73%	263
3	30,98%	413
4	23,56%	314
5	14,48%	193

Wypełnienia: 1333

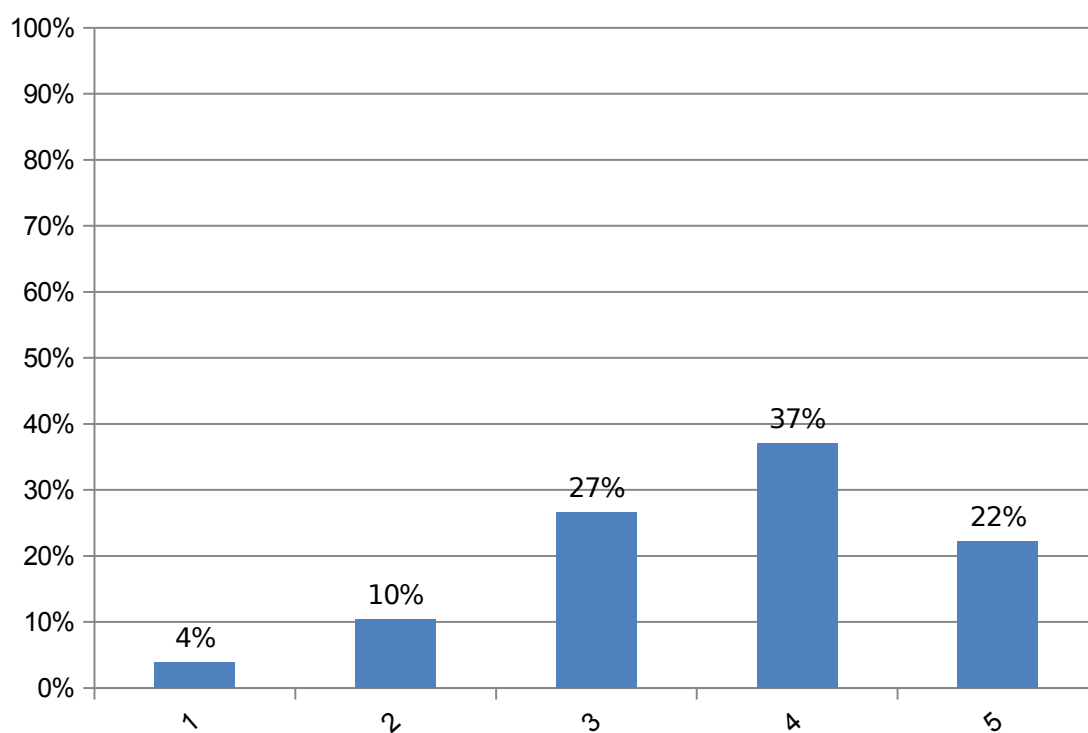
problemy rodzinne	%	Liczba
1	1,35%	18
2	4,65%	62
3	14,39%	192
4	28,41%	379
5	51,27%	684

Wypełnienia: 1335

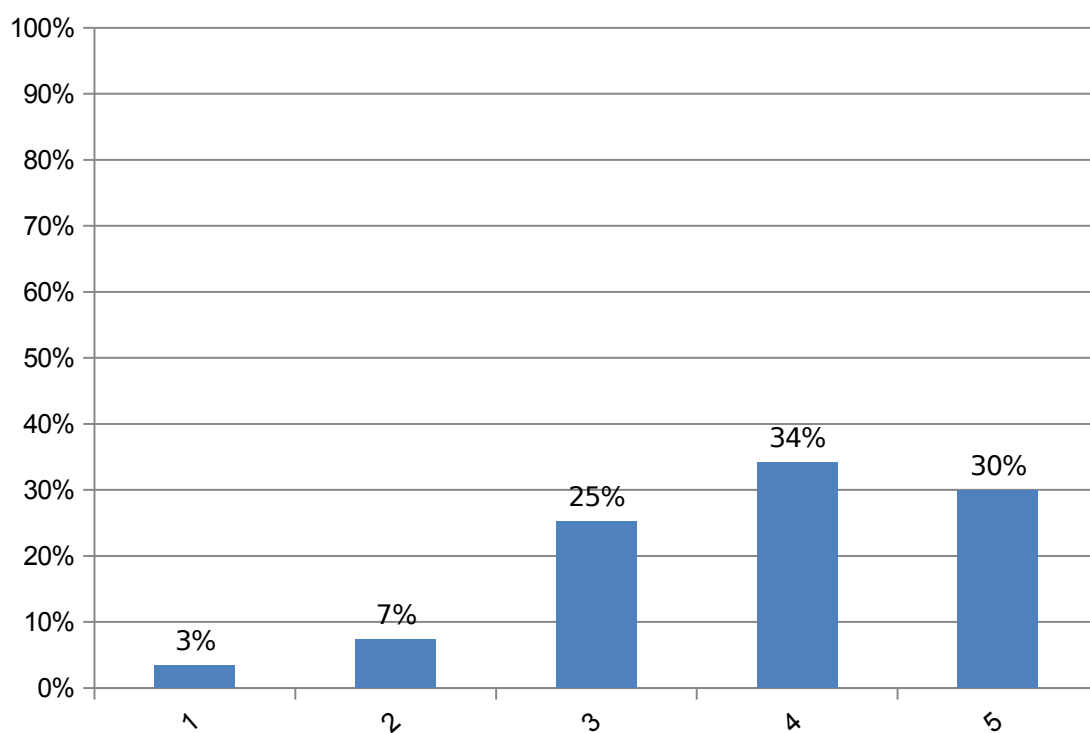
problemy okresu dojrzewania	%	Liczba
1	3,85%	51
2	10,41%	138
3	26,62%	353
4	37,10%	492
5	22,25%	295

Wypełnienia: 1329

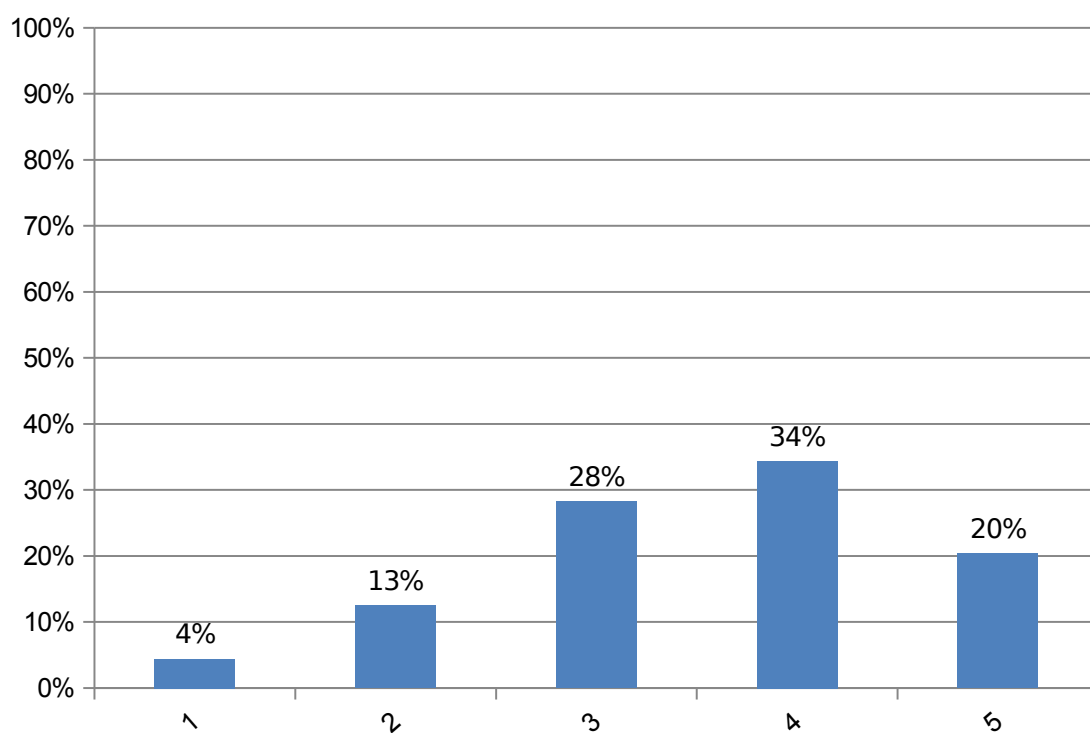
kłopoty w kontaktach z innymi uczniami	%	Liczba
1	3,39%	45
2	7,32%	97
3	25,34%	336
4	34,24%	454
5	29,94%	397

Wypełnienia: 1329

wpływ otoczenia pozaszkolnego ucznia	%	Liczba
1	4,43%	59
2	12,55%	167
3	28,32%	377
4	34,41%	458
5	20,36%	271

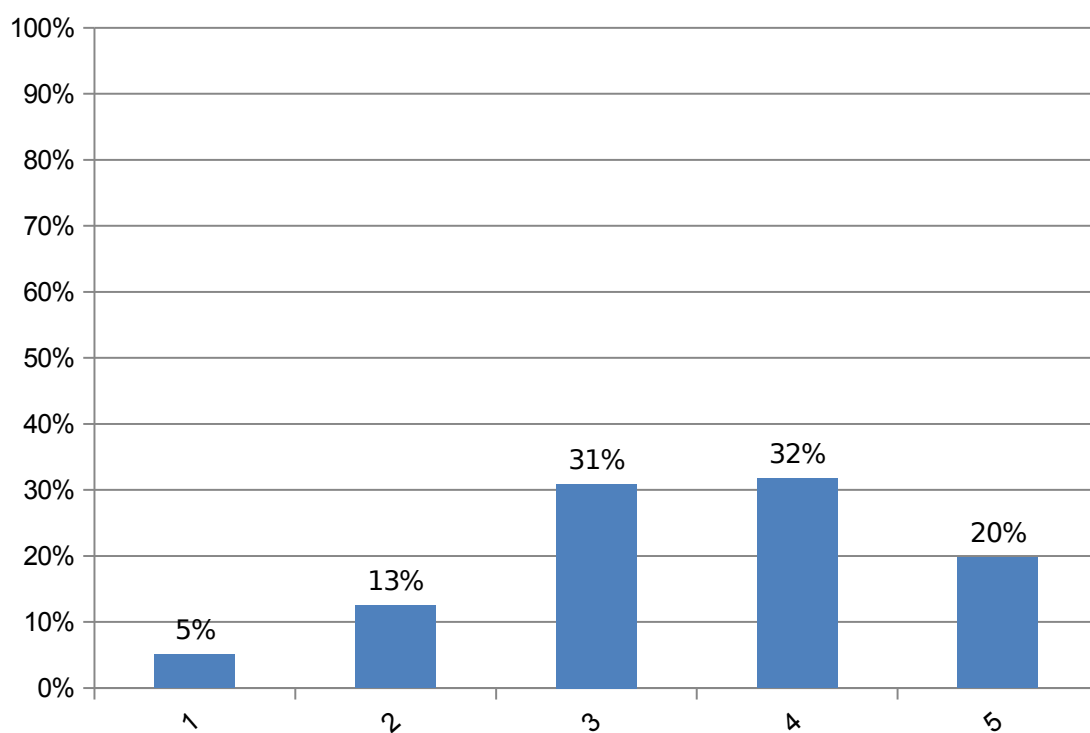
Wypełnienia: 1332

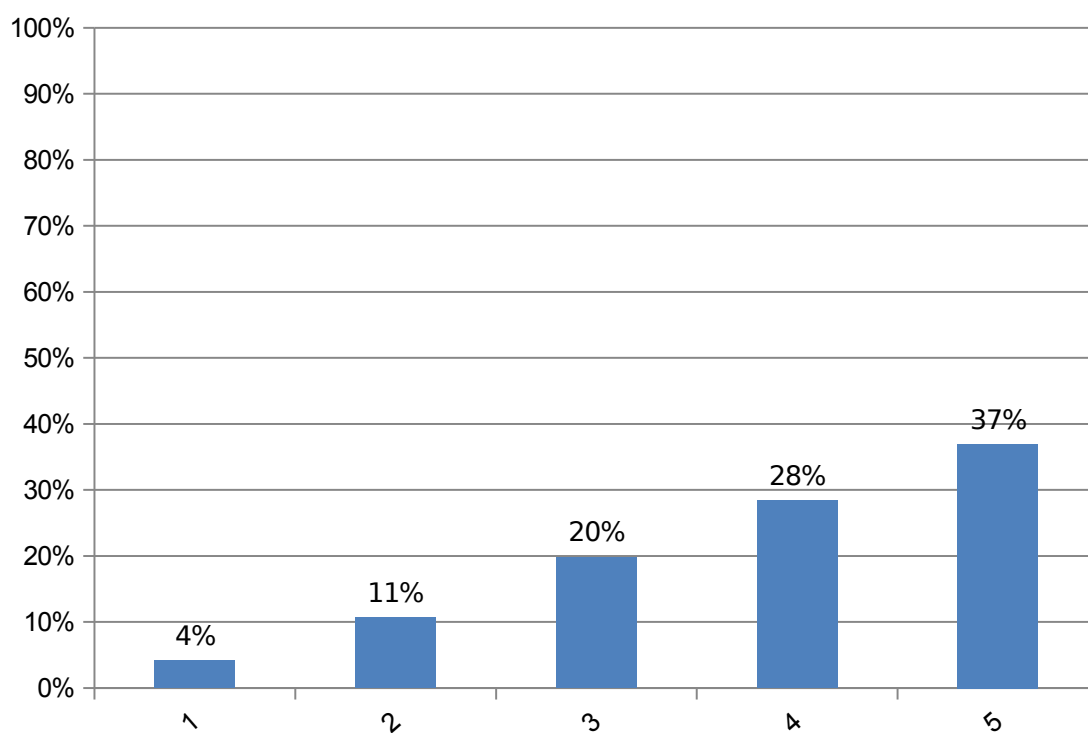
kwestie uczuciowe	%	Liczba
1	5,12%	67
2	12,53%	164
3	30,94%	405
4	31,78%	416
5	19,79%	259

Wypełnienia: 1311

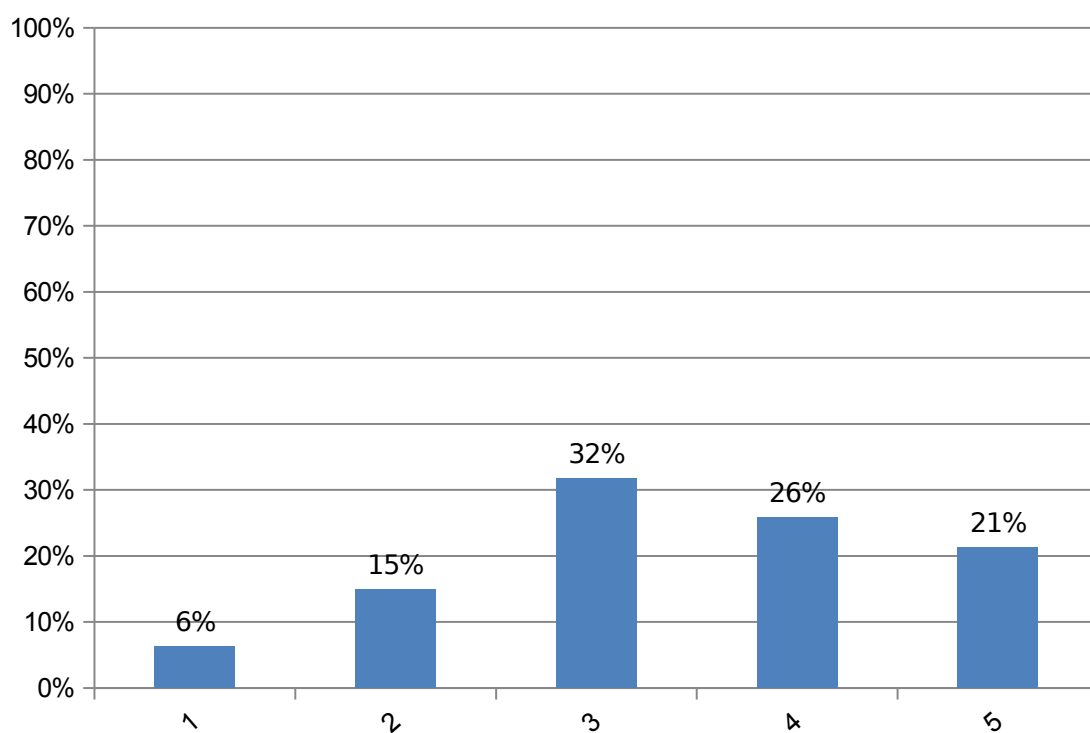
przejścia traumatyczne	%	Liczba
1	4,17%	55
2	10,61%	140
3	19,86%	262
4	28,43%	375
5	37,00%	488

Wypełnienia: 1320

kwestie osobowościowe	%	Liczba
1	6,28%	83
2	14,98%	198
3	31,77%	420
4	25,95%	343
5	21,33%	282

Wypełnienia: 1326

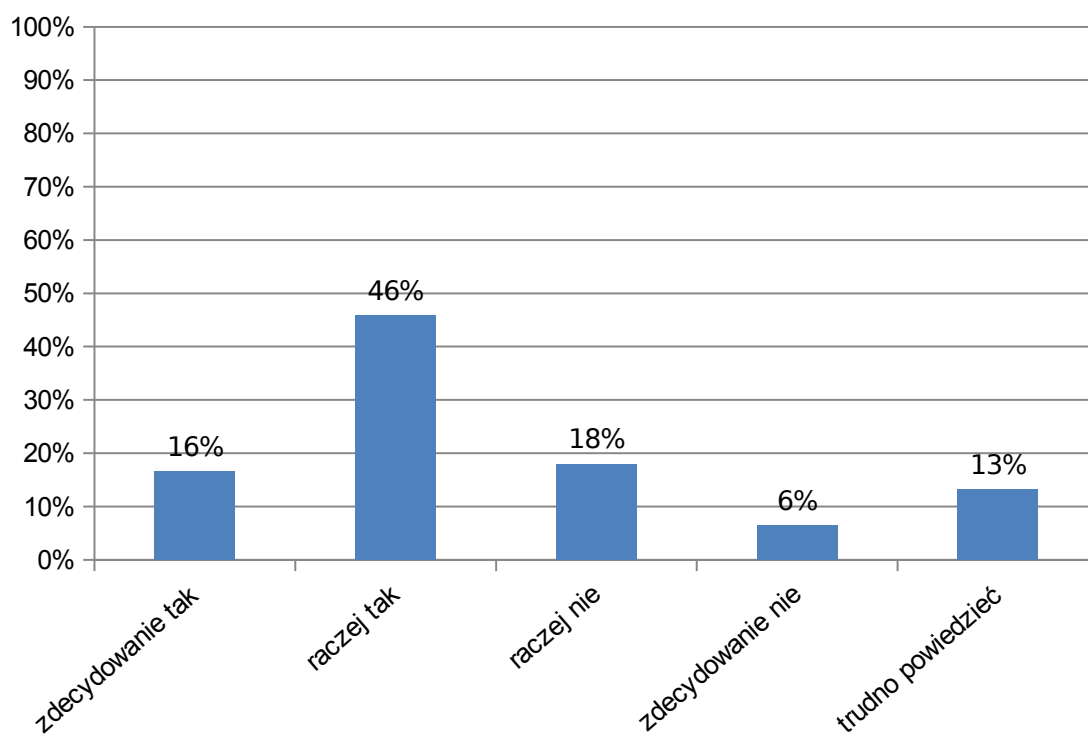

Działania szkoły na rzecz wsparcia uczniów autodestrukcyjnych

Tabela 28. Jak P. sądzi, czy w szkole, którą Pani/Pan zna, rozpoznawani są uczniowie autodestrukcyjni? Proszę uwzględnić typ zachowań:

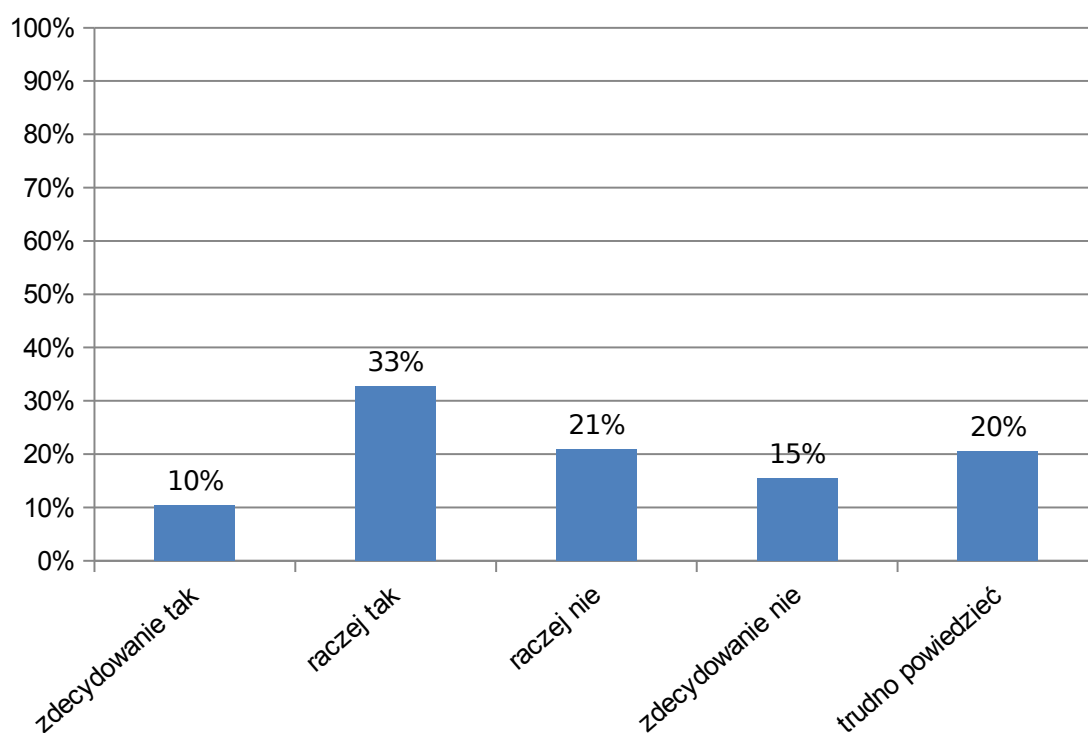
z depresję	%	Liczba
zdecydowanie tak	16,49%	222
raczej tak	45,91%	618
raczej nie	17,98%	242
zdecydowanie nie	6,46%	87
trudno powiedzieć	13,22%	178

Wypełnienia: 1347

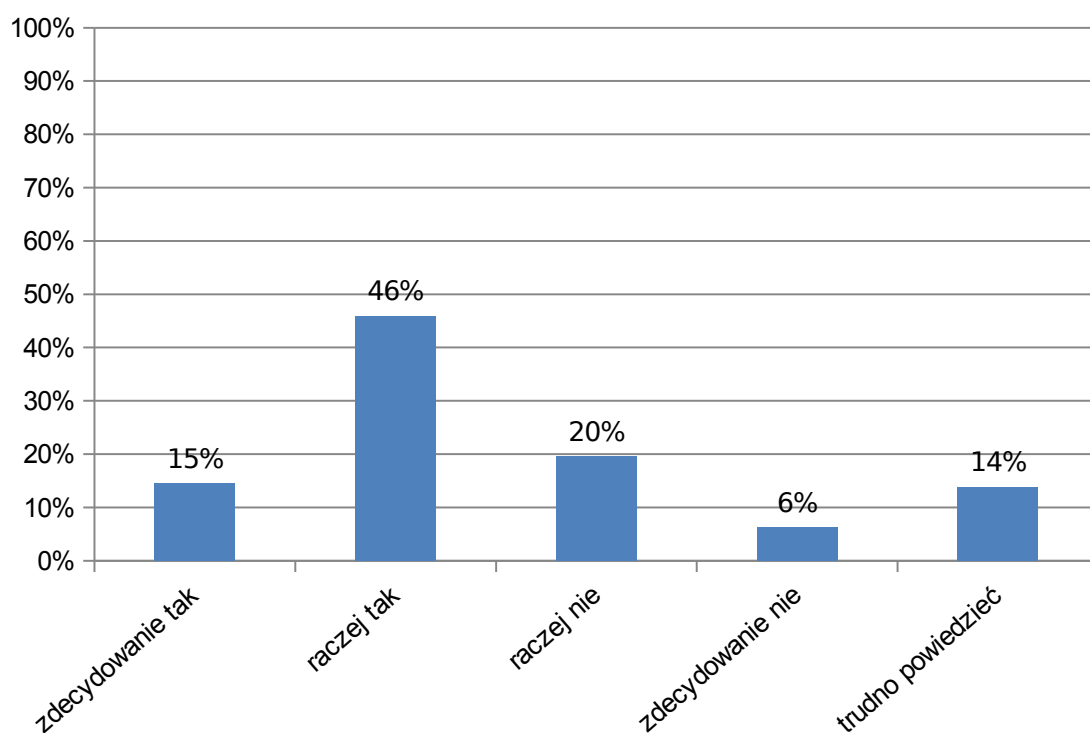
podejmujący próby samobójcze	%	Liczba
zdecydowanie tak	10,47%	140
raczej tak	32,83%	439
raczej nie	21,02%	281
zdecydowanie nie	15,48%	207
trudno powiedzieć	20,57%	275

Wypełnienia: 1342

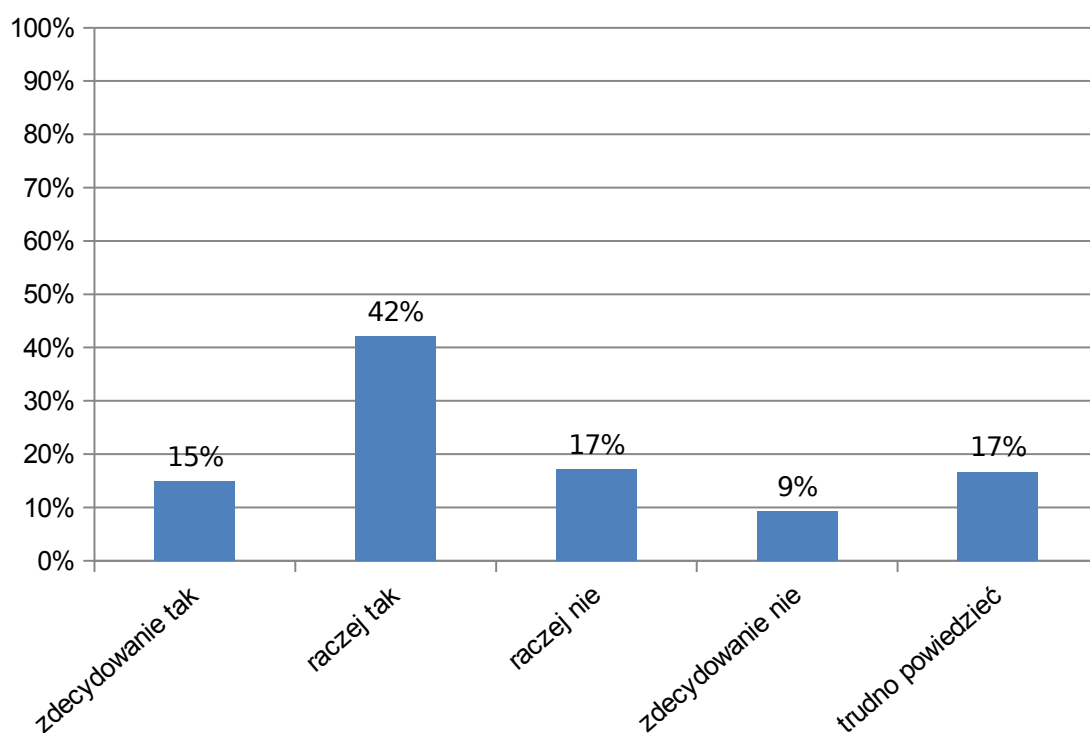
zaburzeniami pokarmowymi	%	Liczba
zdecydowanie tak	14,54%	195
raczej tak	46,01%	617
raczej nie	19,54%	262
zdecydowanie nie	6,19%	83
trudno powiedzieć	13,87%	186

Wypełnienia: 1343

samookaleczenia	%	Liczba
zdecydowanie tak	14,93%	200
raczej tak	42,16%	565
raczej nie	17,16%	230
zdecydowanie nie	9,33%	125
trudno powiedzieć	16,72%	224

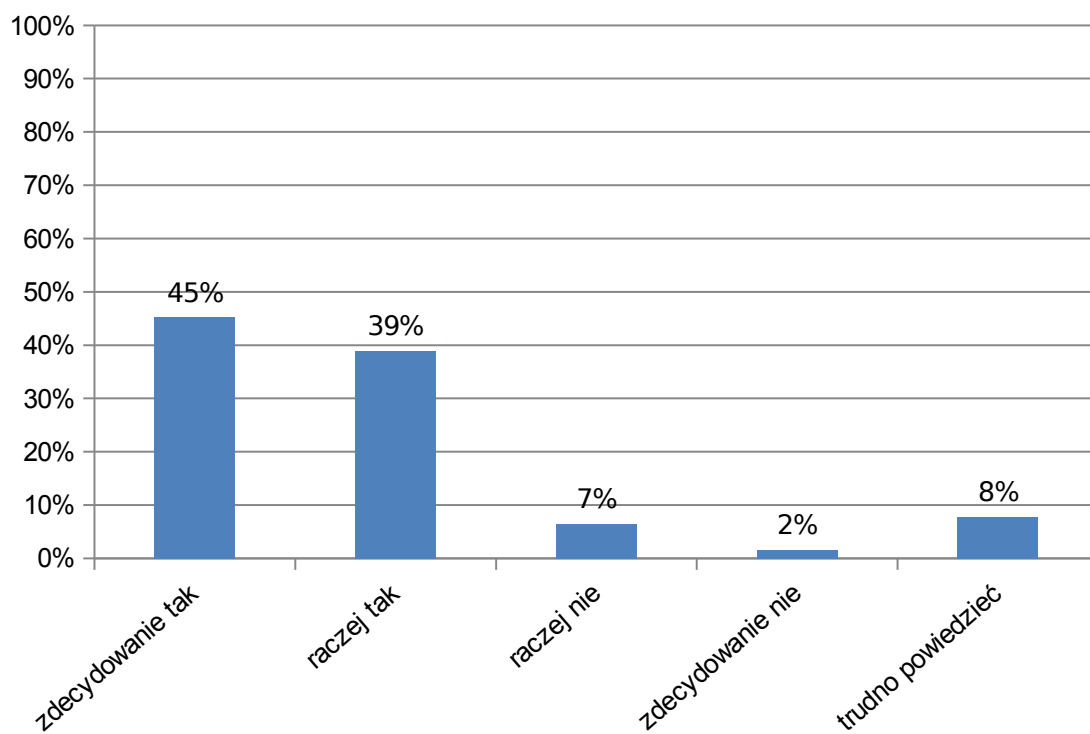
Wypełnienia: 1344

Tabela 29. Czy wobec uczniów w kryzysach i sytuacjach trudnych są w szkole podejmowane jakieś działania wspierające? W przypadku:

depresji	%	Liczba
zdecydowanie tak	45,25%	605
raczej tak	38,97%	521
raczej nie	6,51%	87
zdecydowanie nie	1,57%	21
trudno powiedzieć	7,78%	104

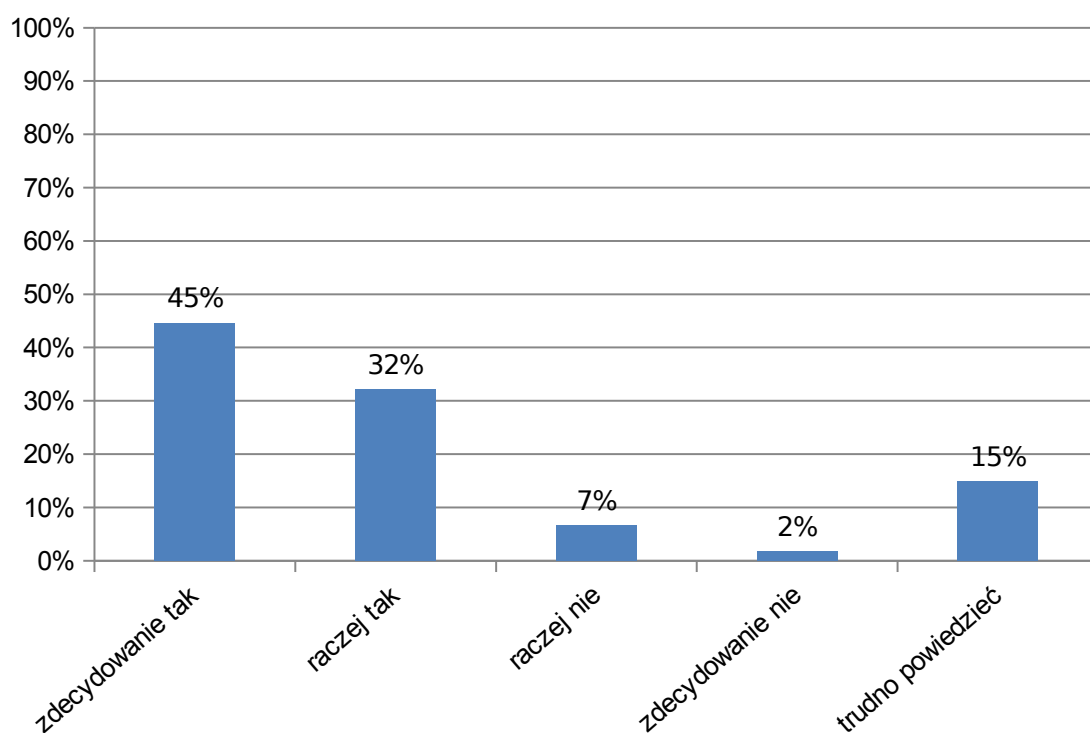
Wypełnienia: 1338

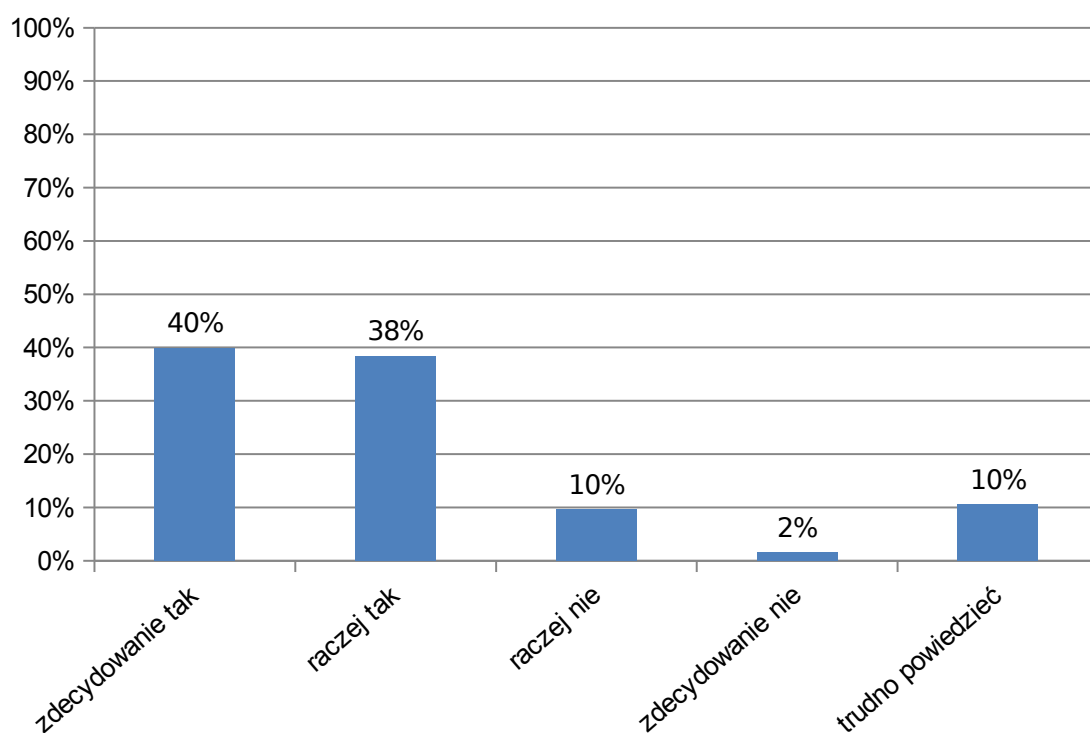
próby samobójczych	%	Liczba
zdecydowanie tak	44,75%	588
raczej tak	32,27%	424
raczej nie	6,70%	88
zdecydowanie nie	1,67%	22
trudno powiedzieć	14,92%	196

Wypełnienia: 1318

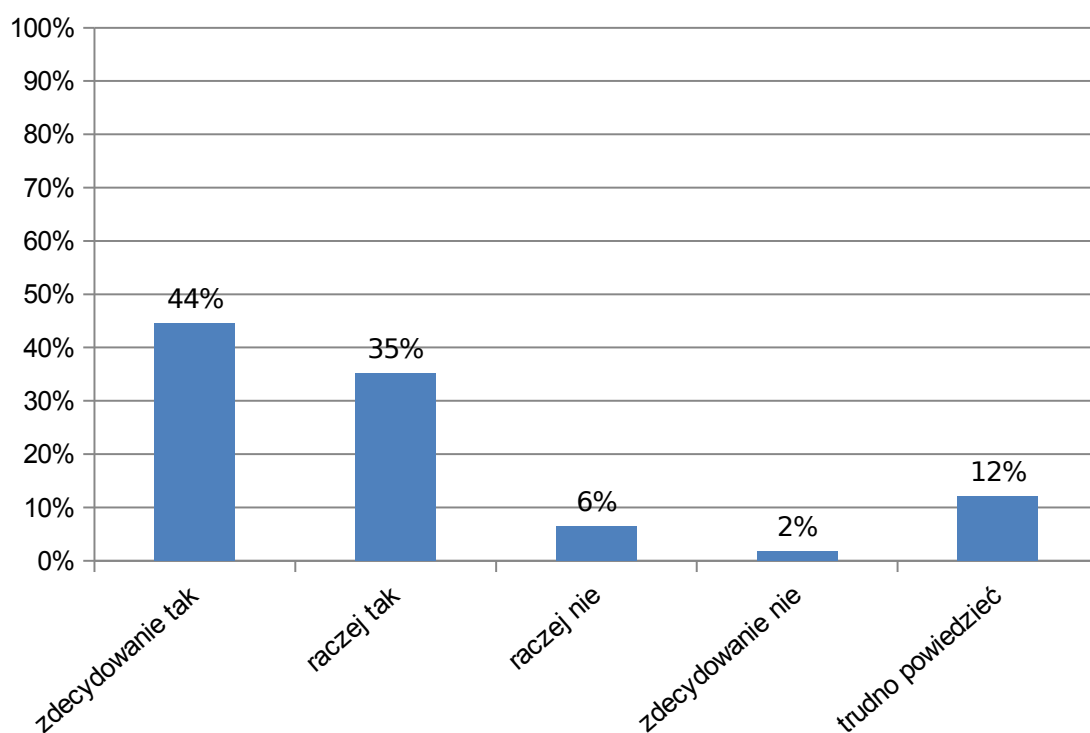
zaburzeń pokarmowych	%	Liczba
zdecydowanie tak	39,98%	533
raczej tak	38,48%	513
raczej nie	9,68%	129
zdecydowanie nie	1,50%	20
trudno powiedzieć	10,50%	140

Wypełnienia: 1335

samookaleczania	%	Liczba
zdecydowanie tak	44,70%	594
raczej tak	35,36%	470
raczej nie	6,47%	86
zdecydowanie nie	1,81%	24
trudno powiedzieć	12,11%	161

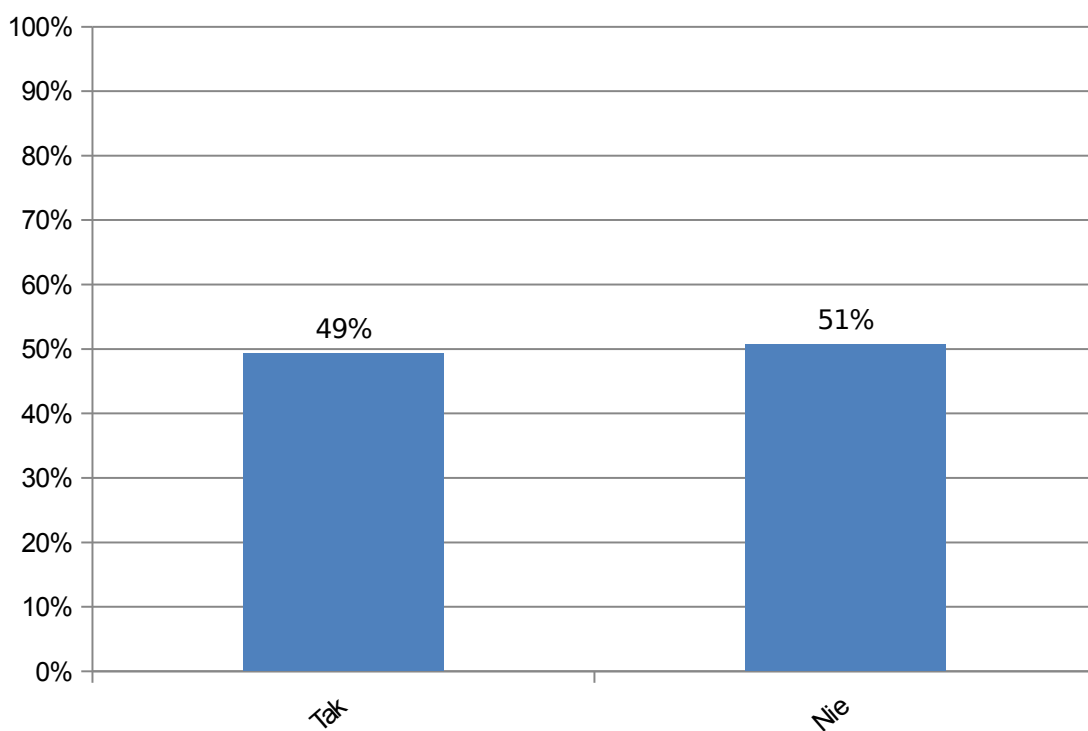
Wypełnienia: 1335

Tabela 30. Jeśli w szkole są podejmowane jakieś działania wspierające, to jaki mają one charakter?

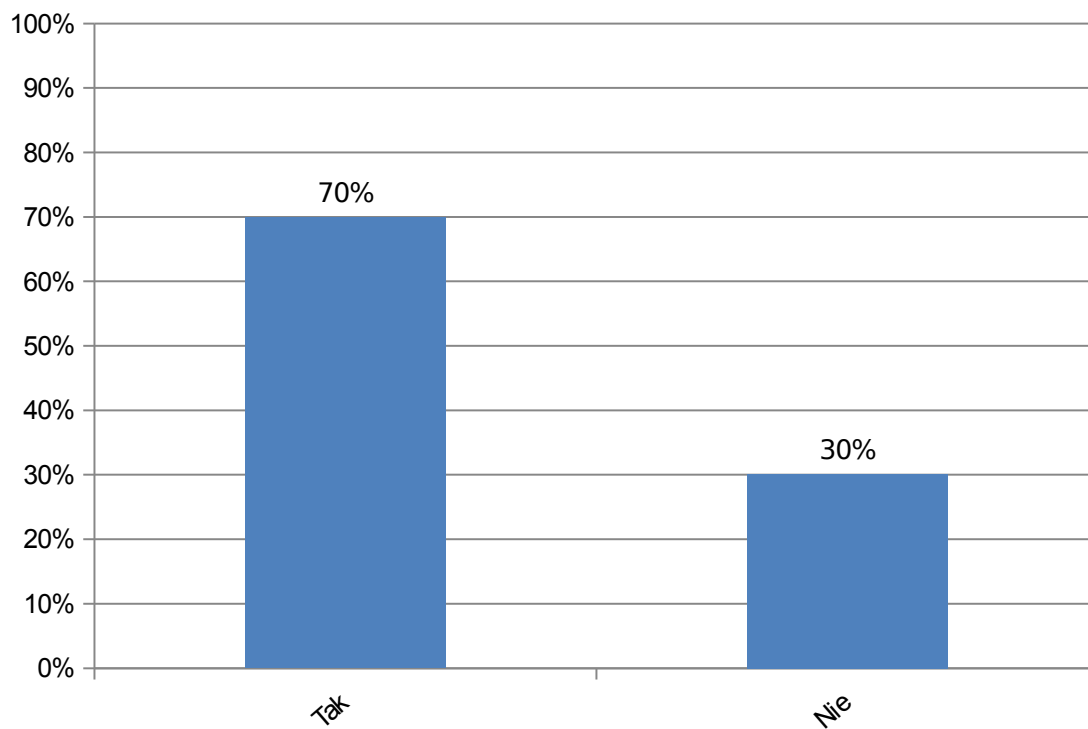
w szkole funkcjonuje program system ograniczania zachowań autodestrukcyjnych	%	Liczba
Tak	49,40%	581
Nie	50,77%	597

Wypełnienia: 1178

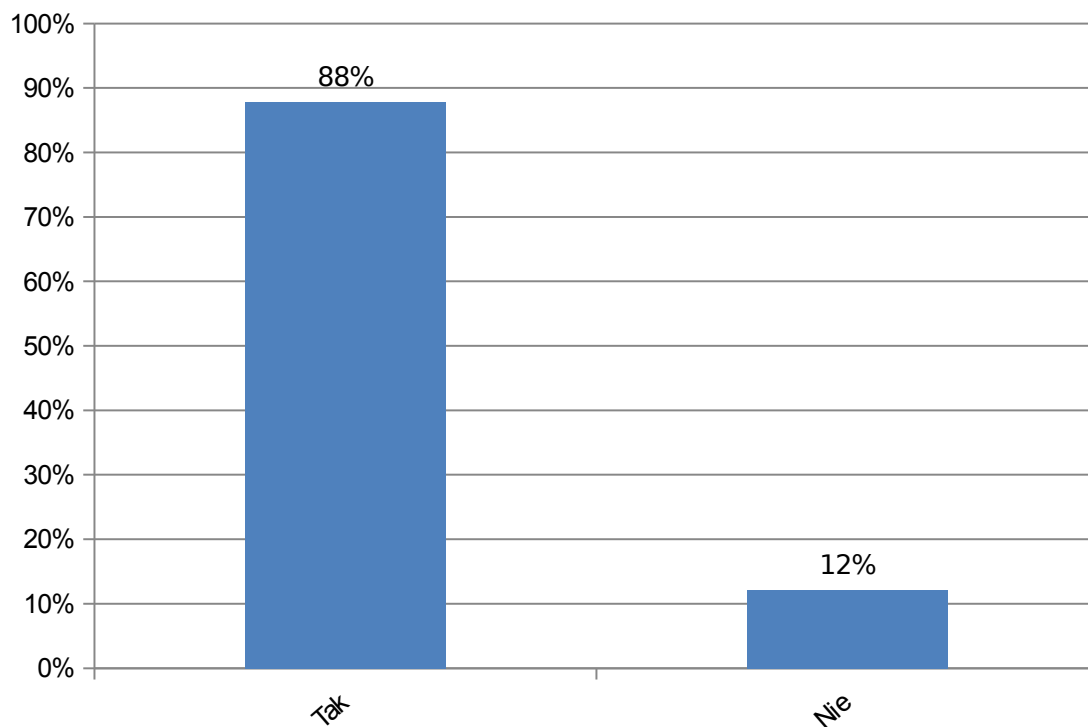
funkcjonują zapisane procedury	%	Liczba
Tak	70,02%	850
Nie	30,15%	366

Wypełnienia: 1216

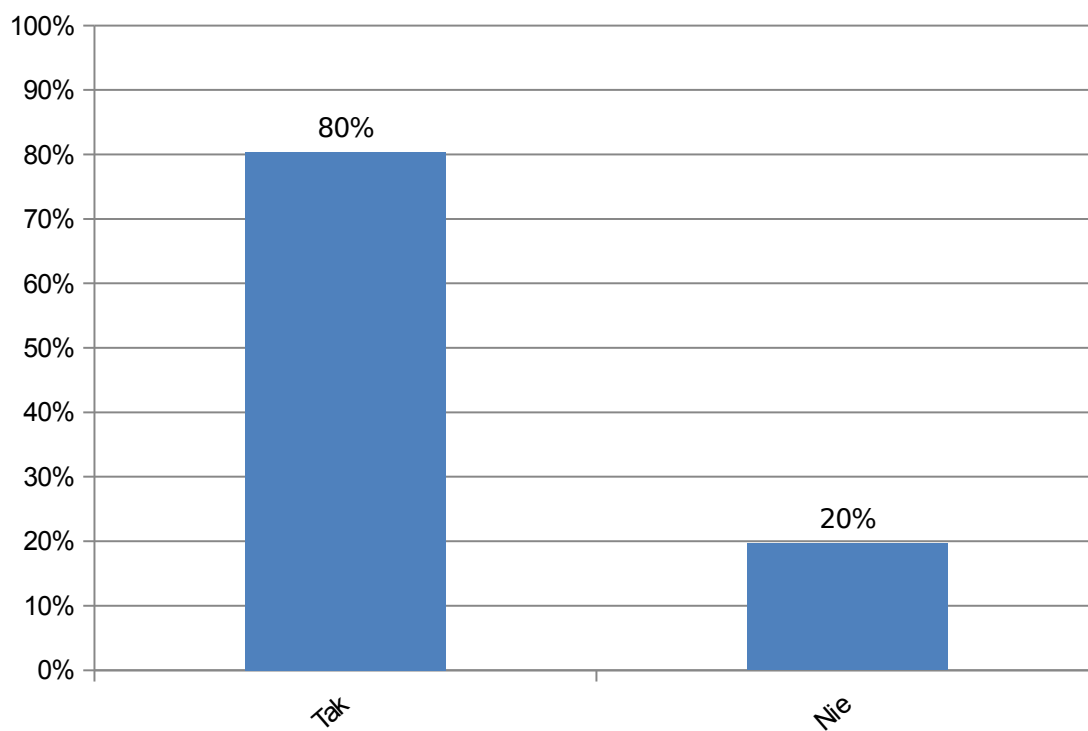
pedagodzy i nauczyciele posiadają odpowiednie kwalifikacje	%	Liczba
Tak	87,86%	1129
Nie	12,14%	156

Wypełnienia: 1285

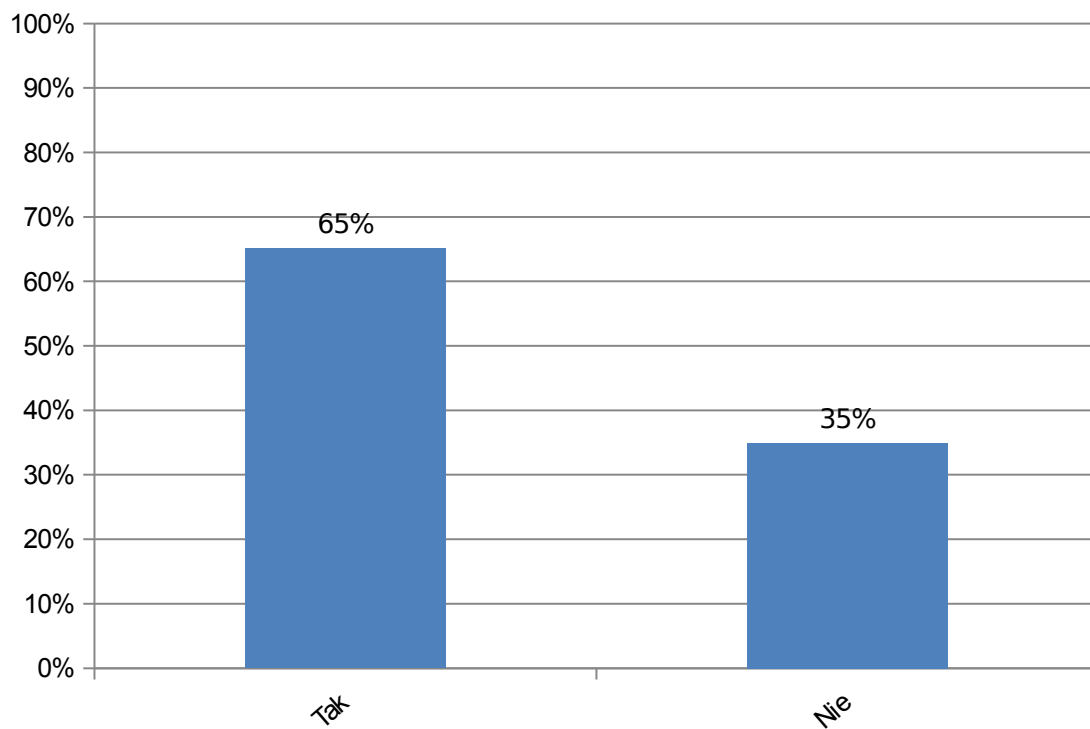
wsparcia udzielają rodzice	%	Liczba
Tak	80,64%	979
Nie	19,69%	239

Wypełnienia: 1218

w rozwiązywaniu problemów uczestniczą uczniowie	%	Liczba
Tak	65,17%	767
Nie	34,92%	411

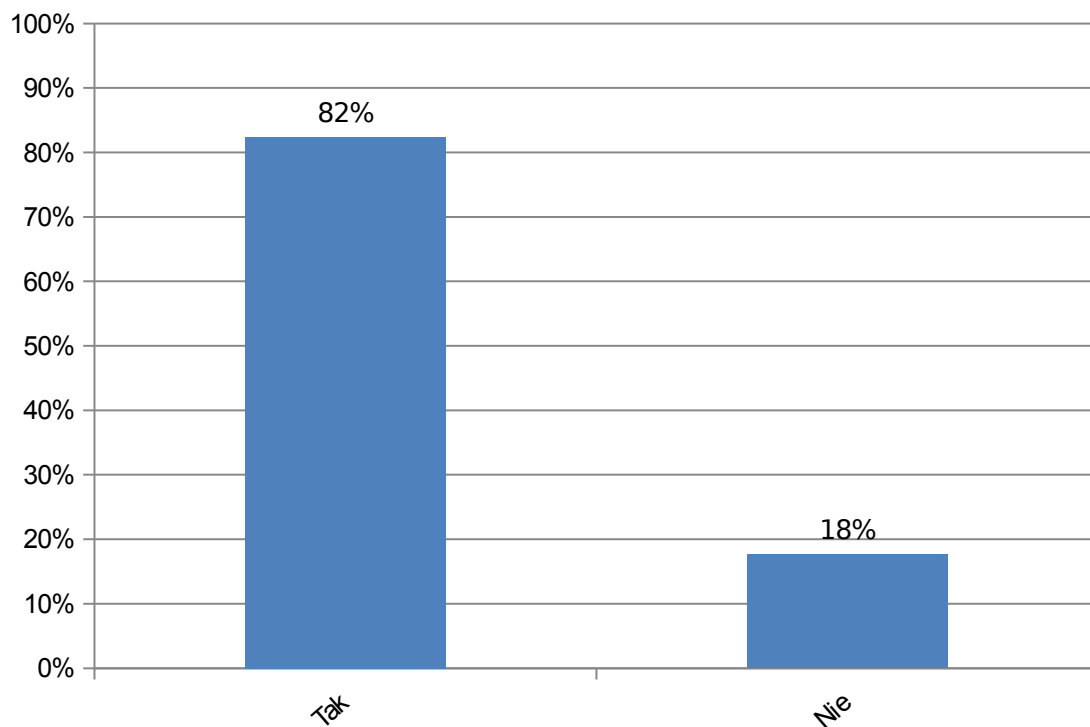
Wypełnienia: 1178

szkoła jest wspierana przez placówki, organizacje zewnętrzne	%	Liczba
Tak	82,42%	1027
Nie	17,66%	220

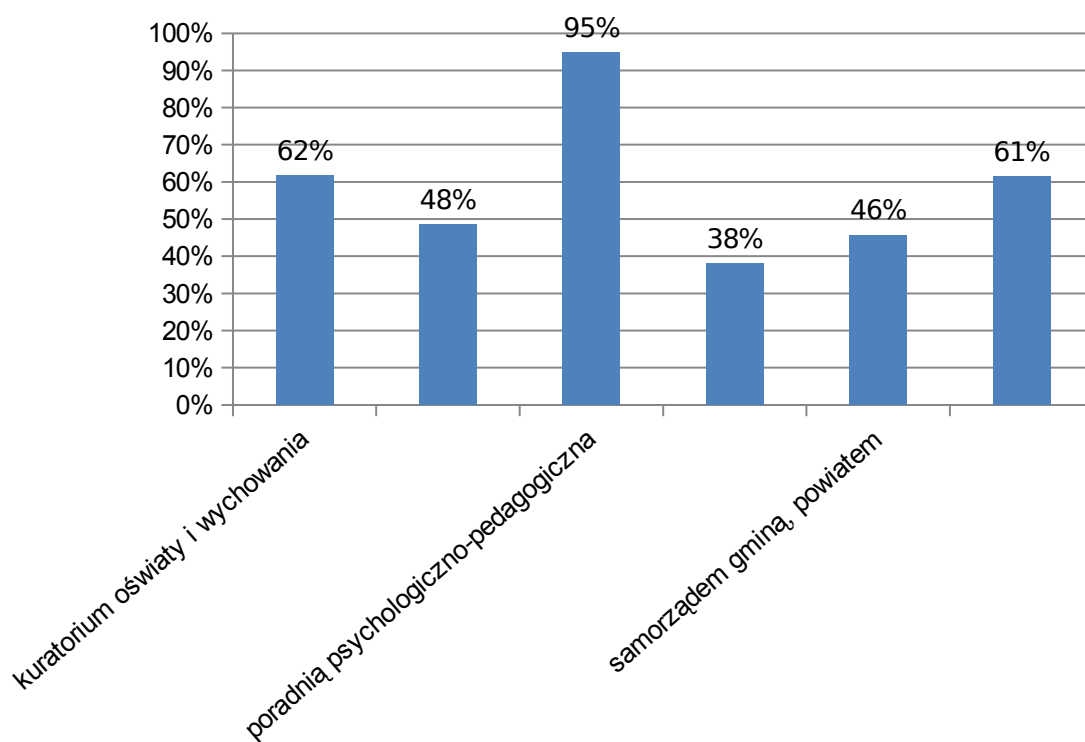
Wypełnienia: 1247

Tabela 31. Czy, według P. wiedzy, szkoła współpracuje z innymi placówkami i instytucjami w zakresie ograniczania zachowań autodestrukcyjnych uczniów?

Odpowiedź	%	Liczba
kuratorium oświaty i wychowania	61,71%	814
organizacjami pozarządowymi	48,45%	639
poradnią psychologiczno-pedagogiczną	94,92%	1252
innymi szkołami	37,91%	500
samorządem gminą, powiatem	45,72%	603
współpracuje z zewnętrznymi ekspertami	61,41%	810

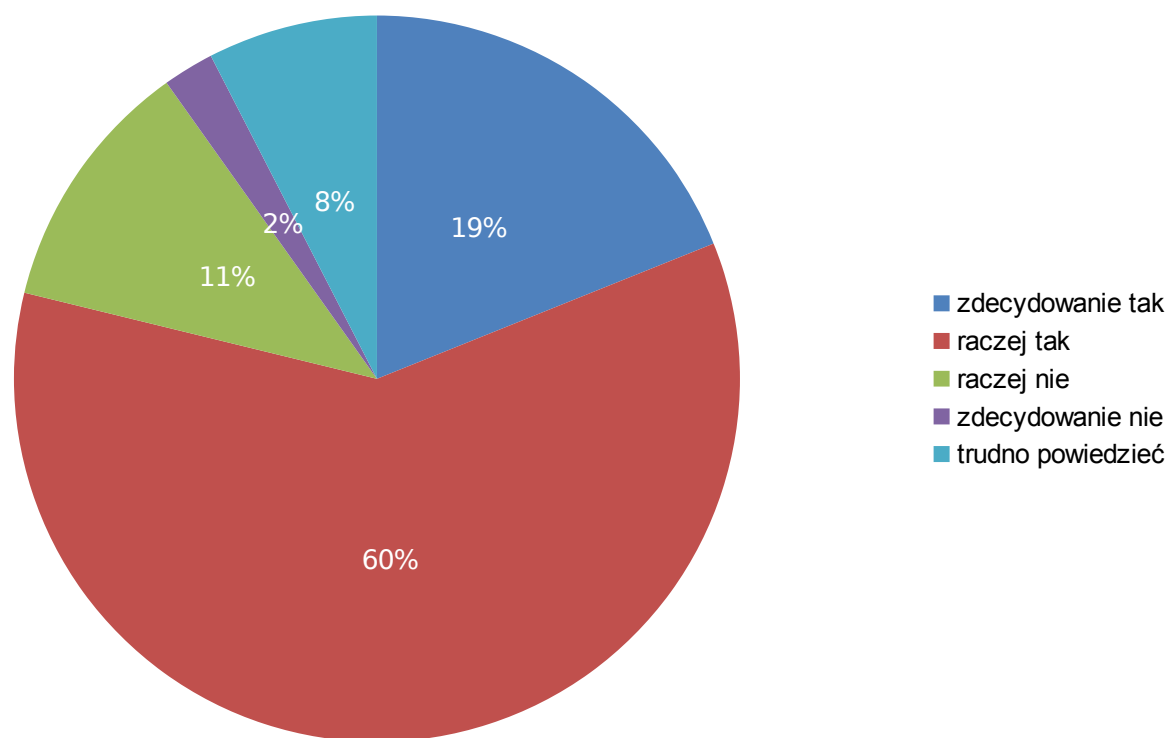
Wypełnienia: 1319

16. Czy, P. zdaniem, szkoła ogólnie dobrze radzi sobie z problemami zachowań autodestrukcyjnych uczniów, czy też nie?

Odpowiedź	%	Liczba
zdecydowanie tak	18,93%	250
raczej tak	59,88%	791
raczej nie	11,36%	150
zdecydowanie nie	2,27%	30
trudno powiedzieć	7,57%	100

Wypełnienia: 1321

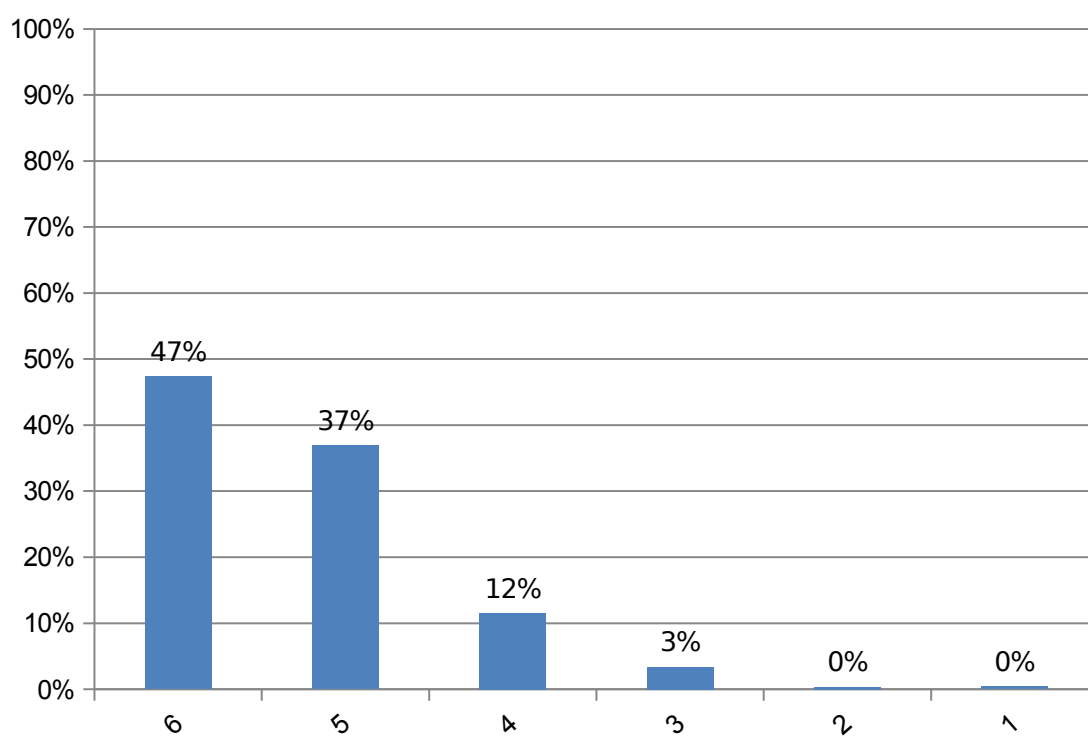

Ocena stanu wiedzy i umiejętności wspierania uczniów autodestrukcyjnych

Tabela 32. Jak Pan/i sądzi, jaki jest poziom wiedzy na temat zachowań autodestrukcyjnych wymienionych kategorii? Proszę dokonać oceny w szkolnej skali od „6” - celujący, do „1” - niedostateczny.

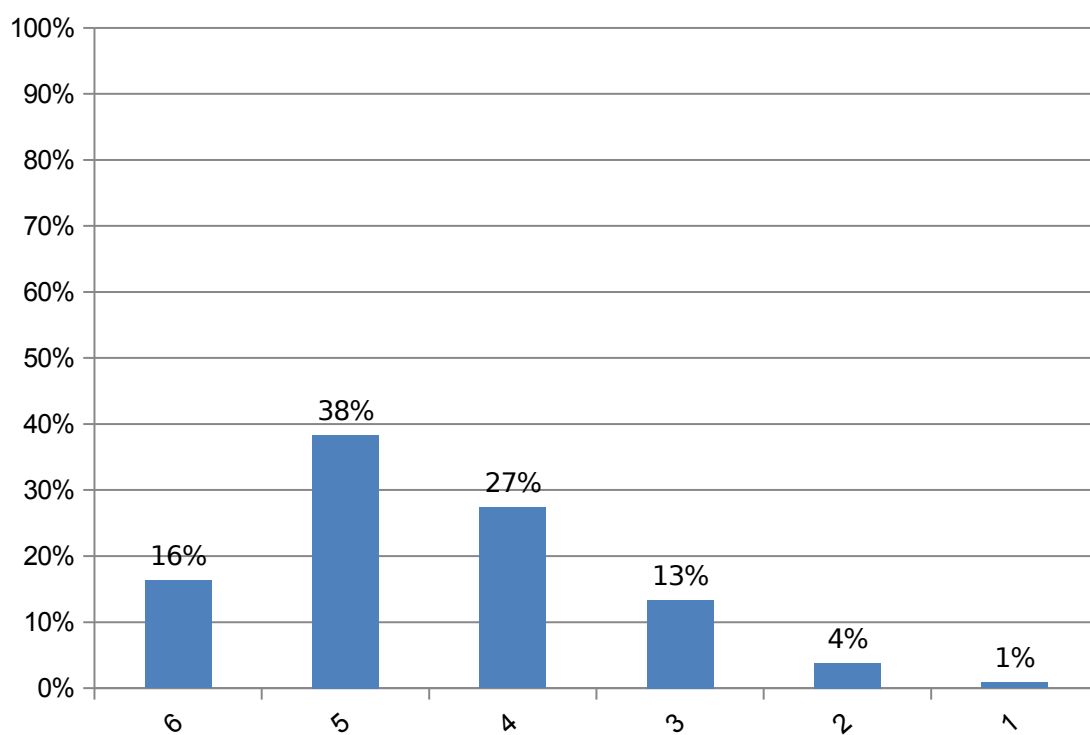
Pedagodzy szkolni	%	Liczba
6	47,48%	641
5	37,04%	500
4	11,56%	156
3	3,41%	46
2	0,37%	5
1	0,44%	6

Wypełnienia: 1354

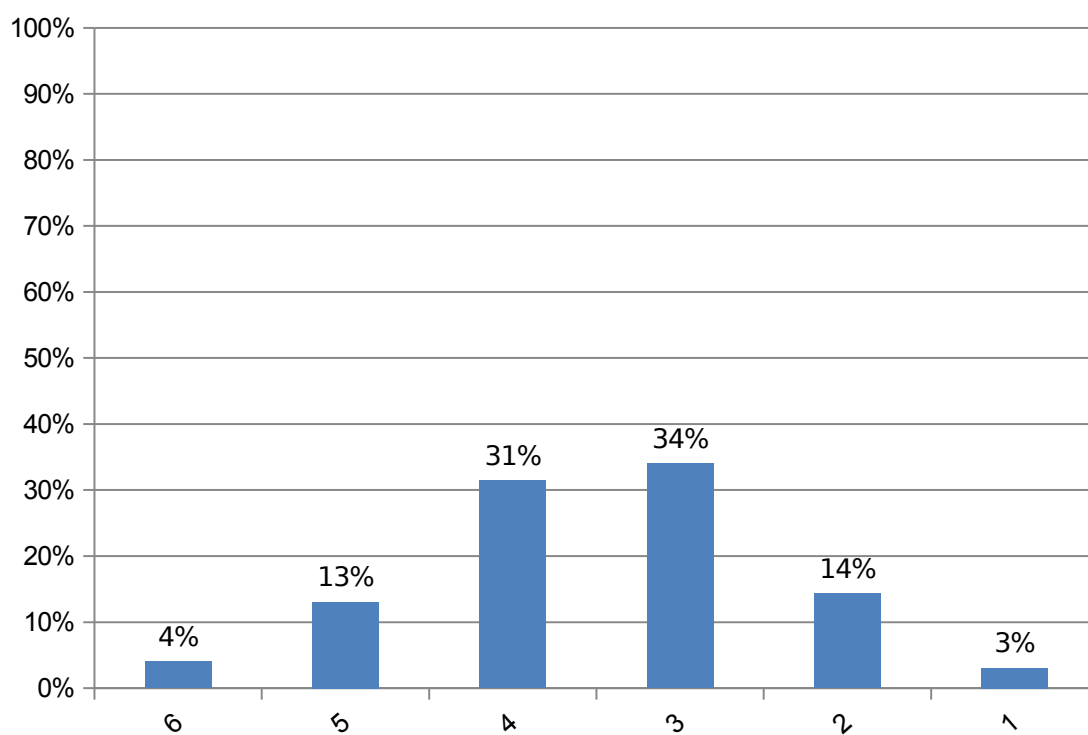
Nauczyciele	%	Liczba
6	16,32%	219
5	38,38%	515
4	27,35%	367
3	13,34%	179
2	3,80%	51
1	0,89%	12

Wypełnienia: 1343

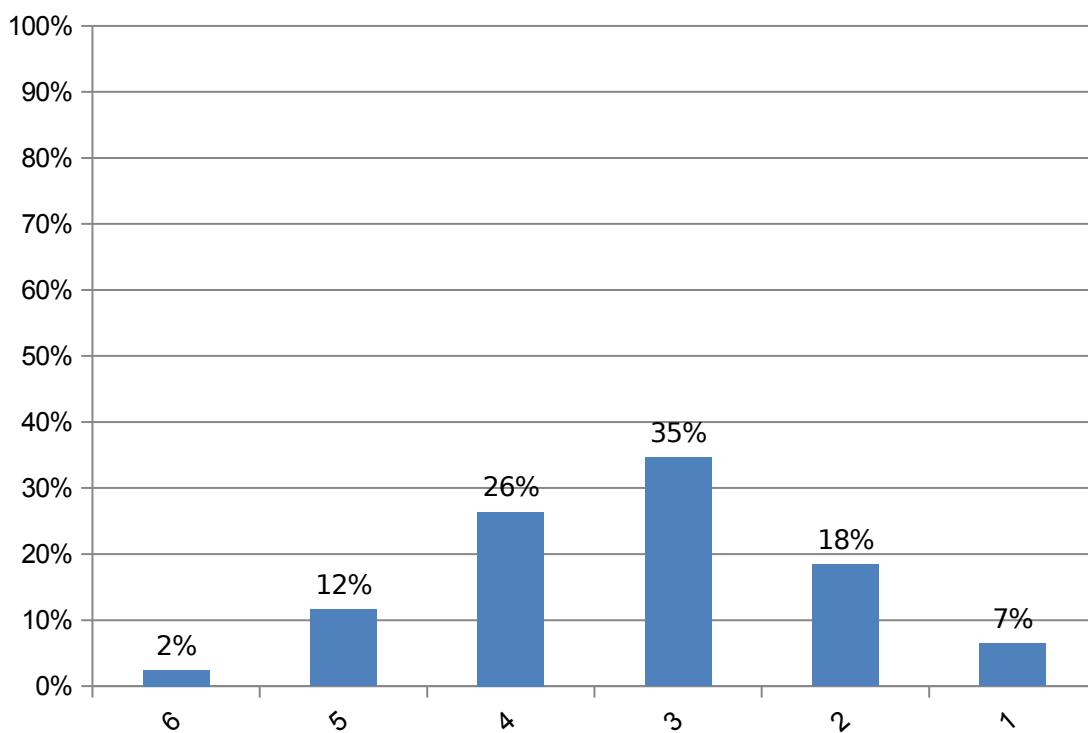
Rodzice	%	Liczba
6	4,06%	54
5	13,08%	174
4	31,50%	419
3	33,98%	452
2	14,36%	191
1	3,08%	41

Wypełnienia: 1331

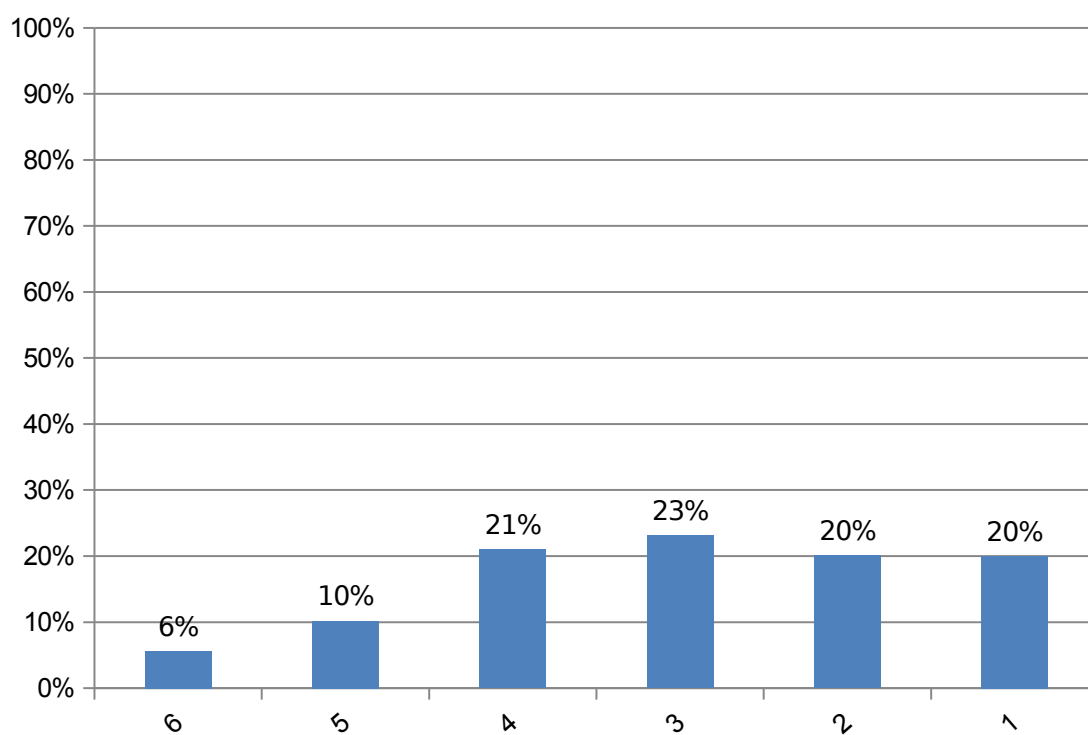
Uczniowie	%	Liczba
6	2,42%	32
5	11,67%	154
4	26,44%	349
3	34,70%	458
2	18,41%	243
1	6,52%	86

Wypełnienia: 1322

Administracja szkolna	%	Liczba
6	5,64%	74
5	10,21%	134
4	21,04%	276
3	23,17%	304
2	20,12%	264
1	20,05%	263

Wypełnienia: 1315

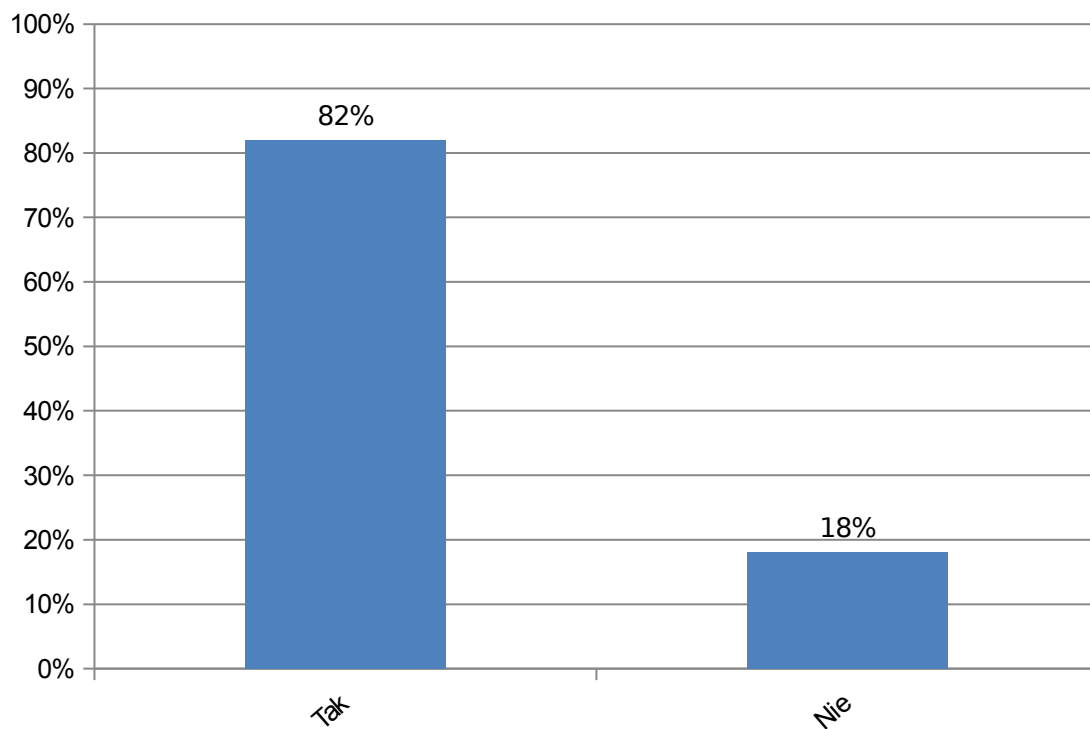

Tabela 33A czy Pan?Pani sam/sama chciałbyś/chciałabyś uczestniczyć w jakimś szkoleniu lub warsztatach z zakresu profilaktyki zachowań autodestrukcyjnych uczniów?

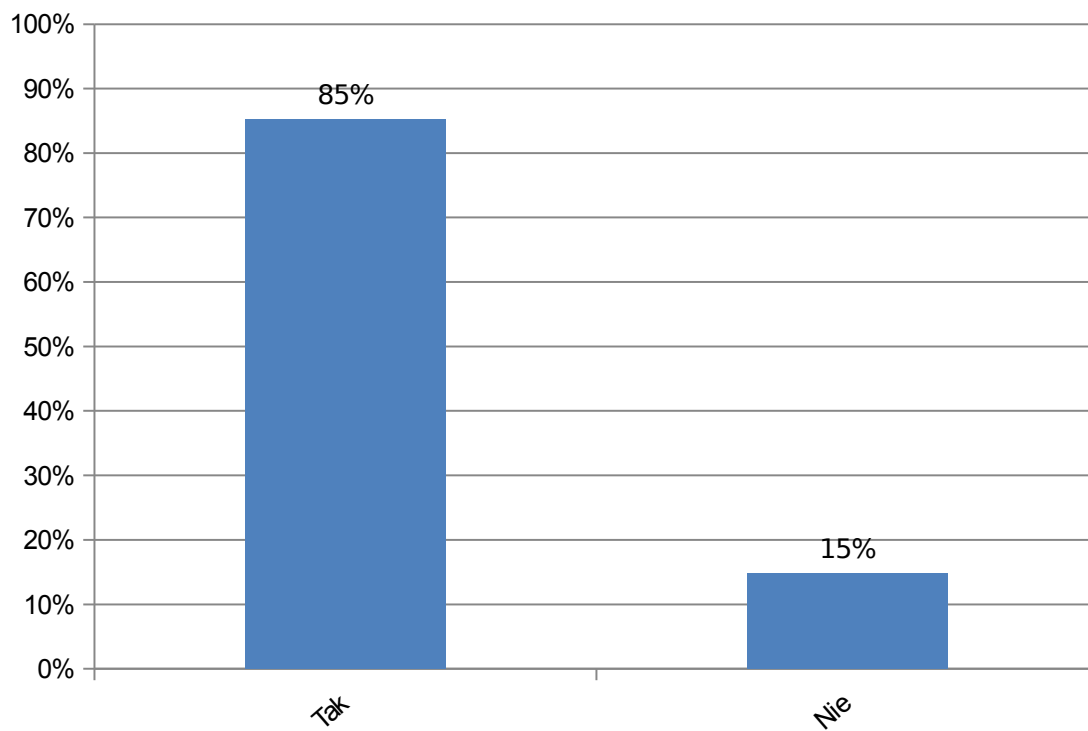
warsztatach z zakresu rozpoznawania objawów autodestrukcji	%	Liczba
Tak	81,93%	1025
Nie	18,07%	226

Wypełnienia: 1251

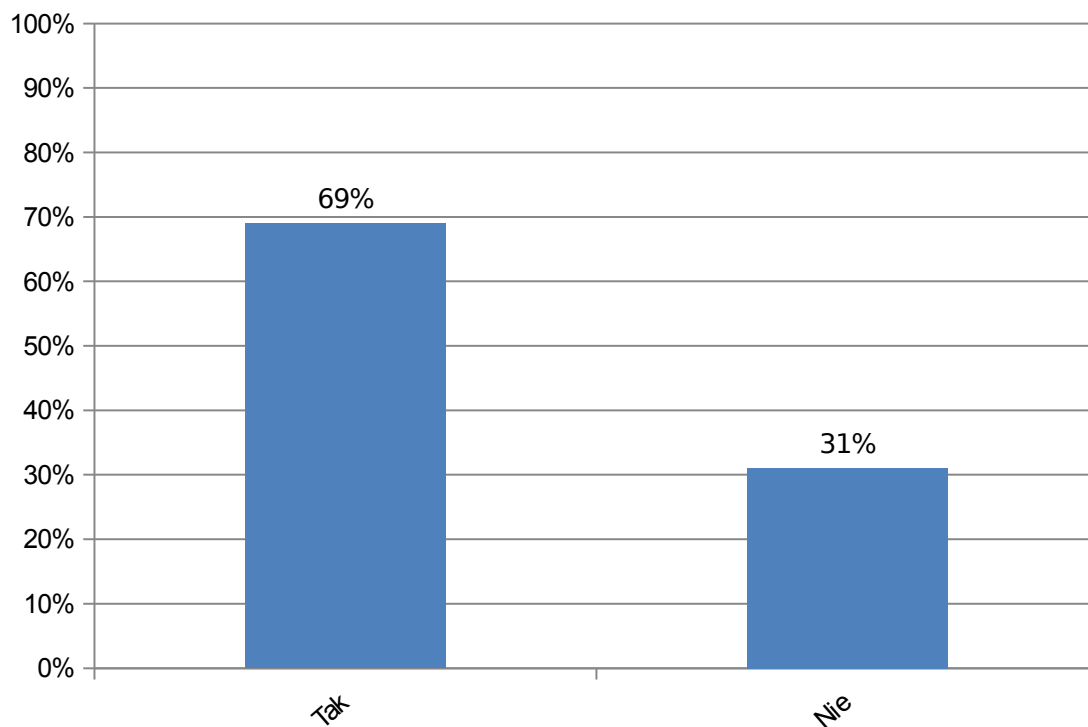
szkoleniu nt. wsparcia dla ucznia- kolegi w sytuacji autodestrukcji	%	Liczba
Tak	85,20%	1065
Nie	14,80%	185

Wypełnienia: 1250

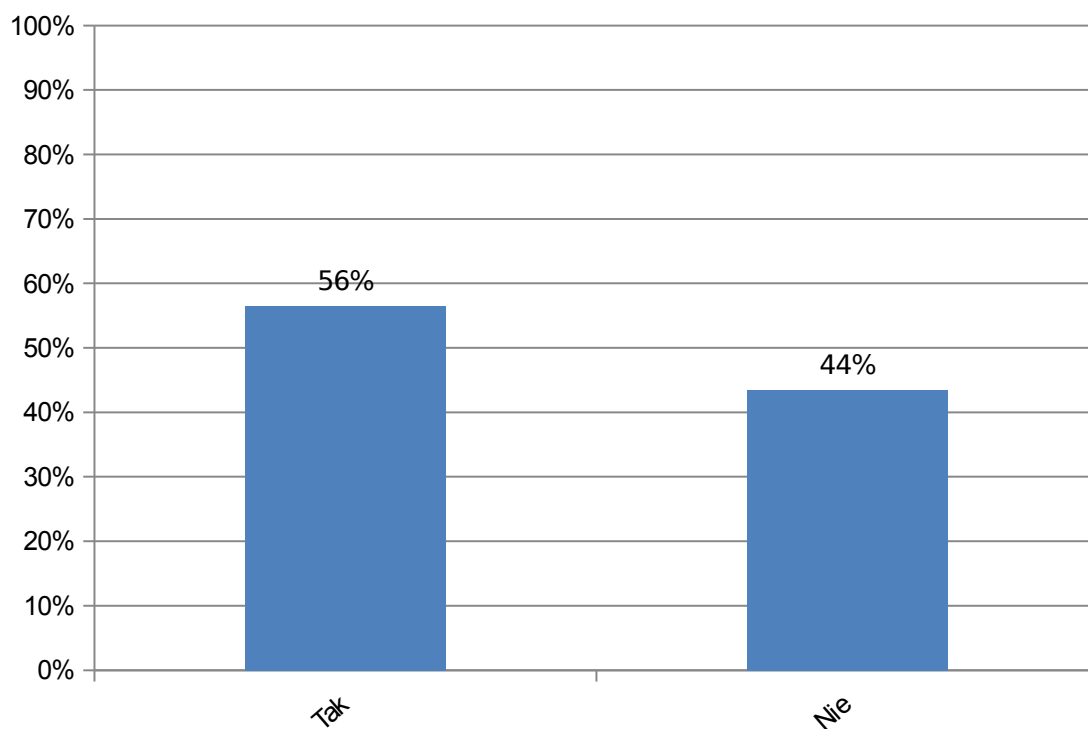
szkoleniu w zakresie wsparcia dla rodziców	%	Liczba
Tak	69,02%	840
Nie	31,06%	378

Wypełnienia: 1218

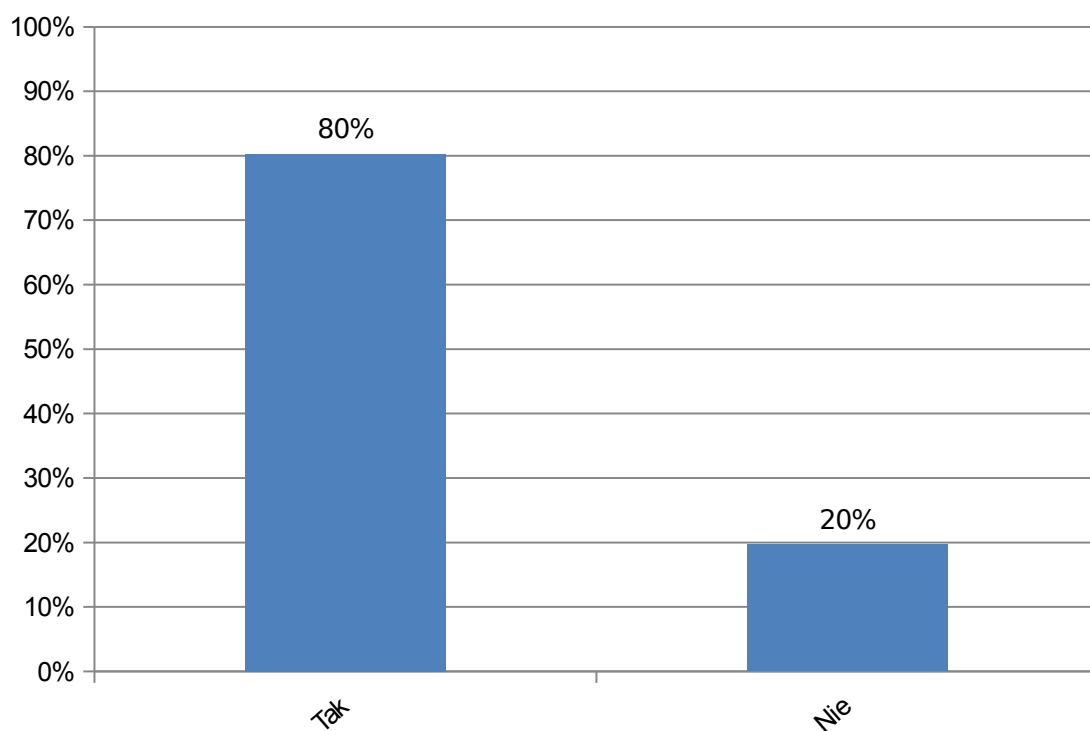
szkoleniu nt. instytucji i organizacji udzielających wsparcia	%	Liczba
Tak	56,53%	667
Nie	43,56%	514

Wypełnienia: 1181

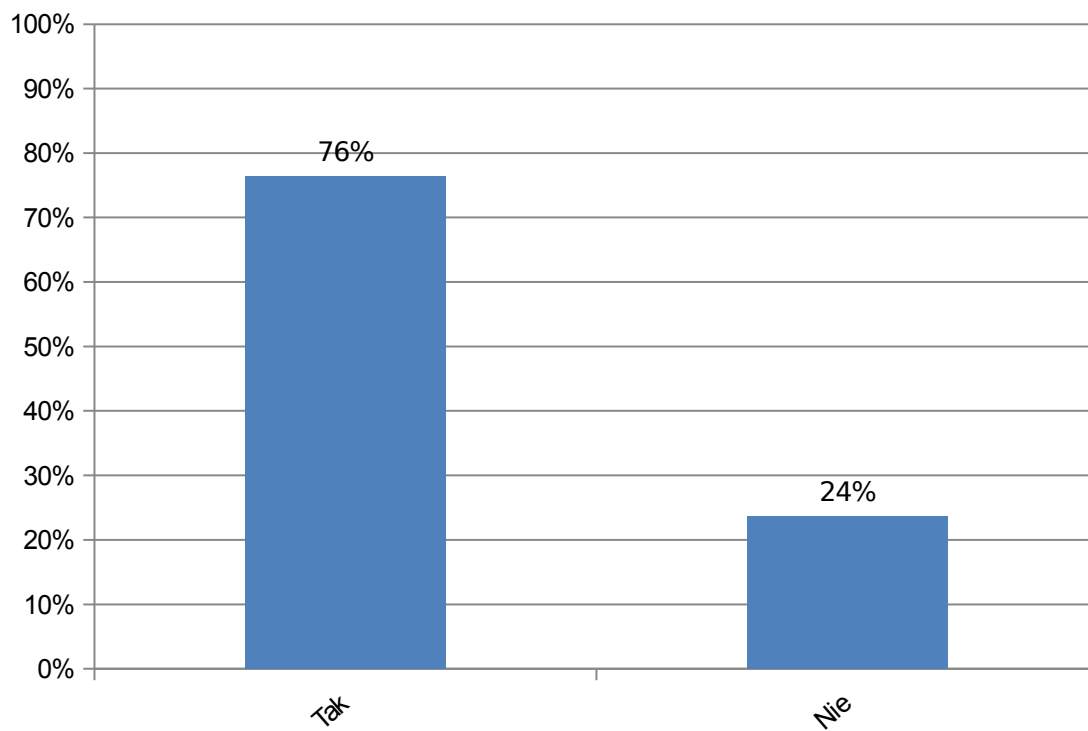
warsztatach nt. wsparcia w przypadku traumatycznego przeżycia śmierci bliskiej osoby, rozvodu rodziców, długotrwałej choroby	%	Liczba
Tak	80,29%	1006
Nie	19,71%	247

Wypełnienia: 1253

szkolenia nt. ograniczania wpływu mediów i Internetu na zachowania autodestrukcyjne	%	Liczba
Tak	76,40%	939
Nie	23,60%	290

Wypełnienia: 1229

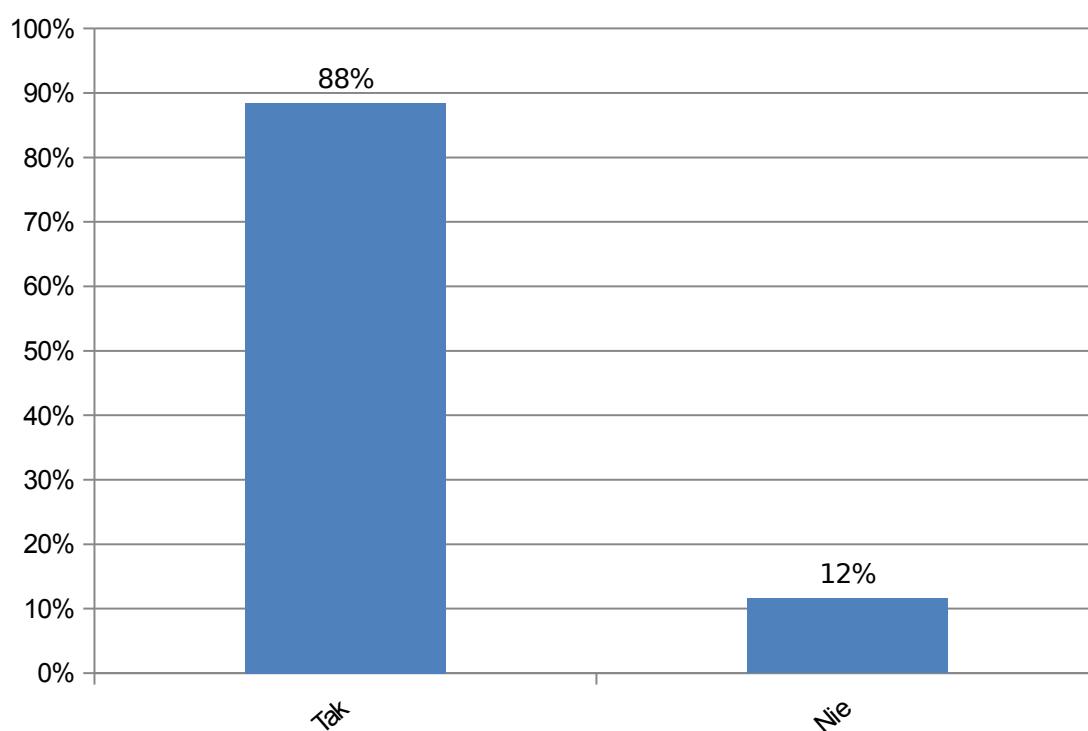

Instytucje i osoby pierwszego kontaktu w sytuacjach kryzysowych

Tabela 34. Jeśli znany Pani/Panu uczeń, albo własne dziecko znalazłoby się w takiej trudnej sytuacji, to do kogo zwrócił/aby się P. o pomoc?

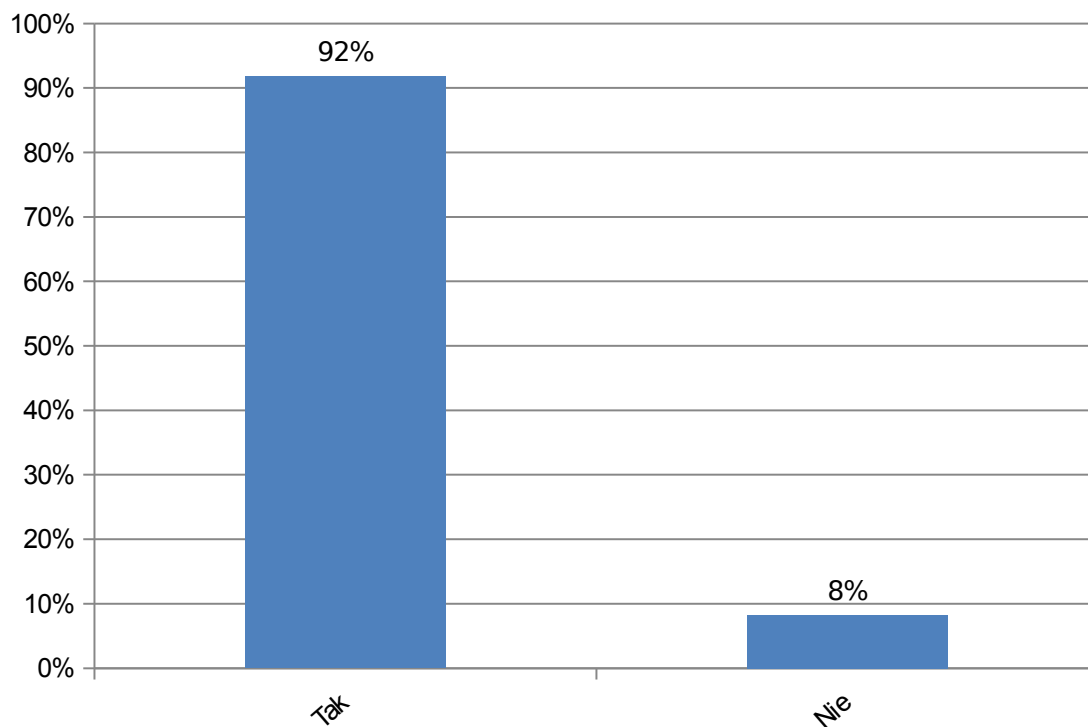
Wychowawcy	%	Liczba
Tak	88,50%	1108
Nie	11,58%	145

Wypełnienia: 1253

Pedagoga	%	Liczba
Tak	91,94%	1163
Nie	8,22%	104

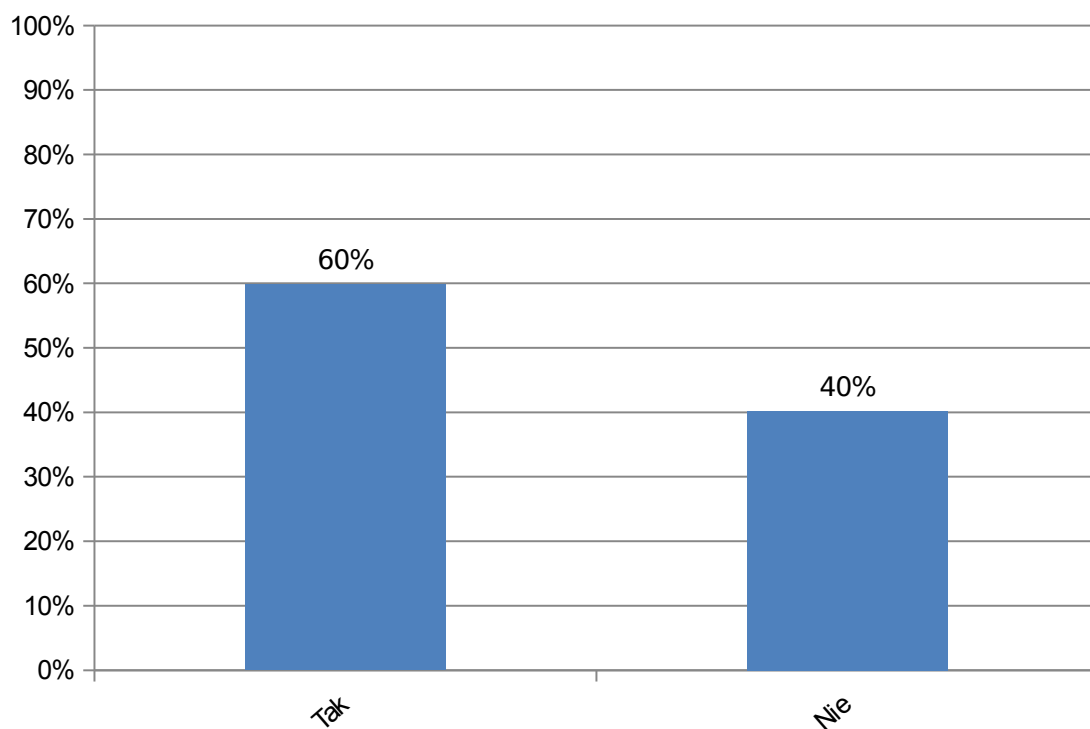
Wypełnienia: 1267

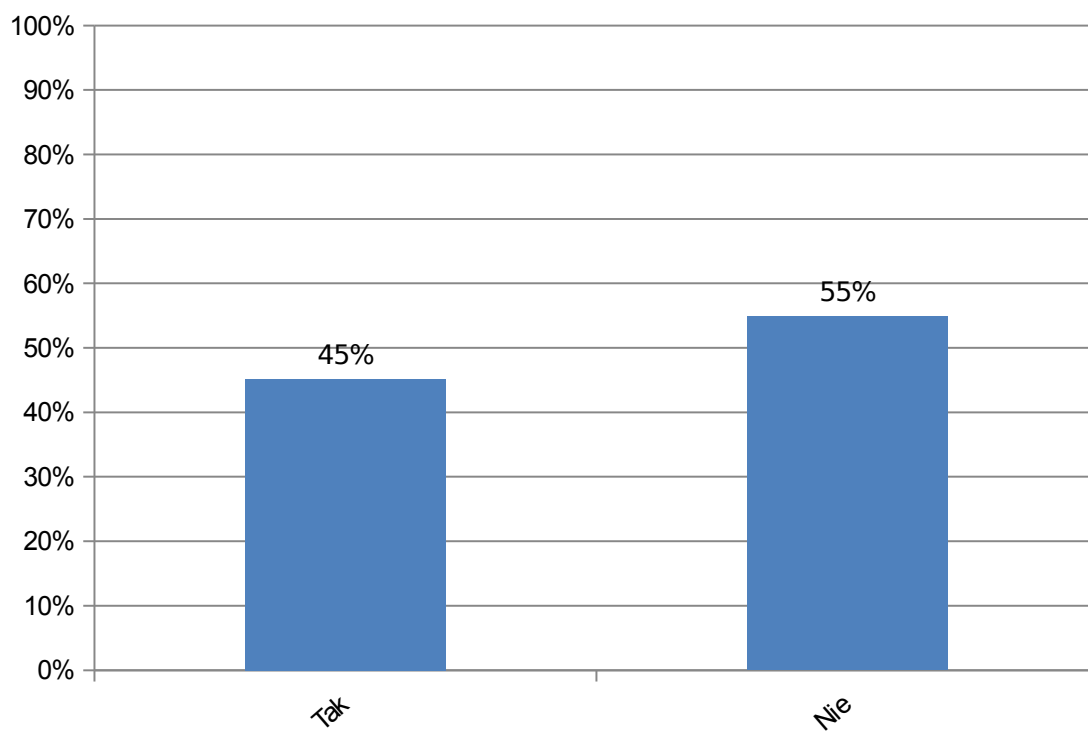
Dyrektora szkoły	%	Liczba
Tak	59,81%	686
Nie	40,19%	461

Wypełnienia: 1147

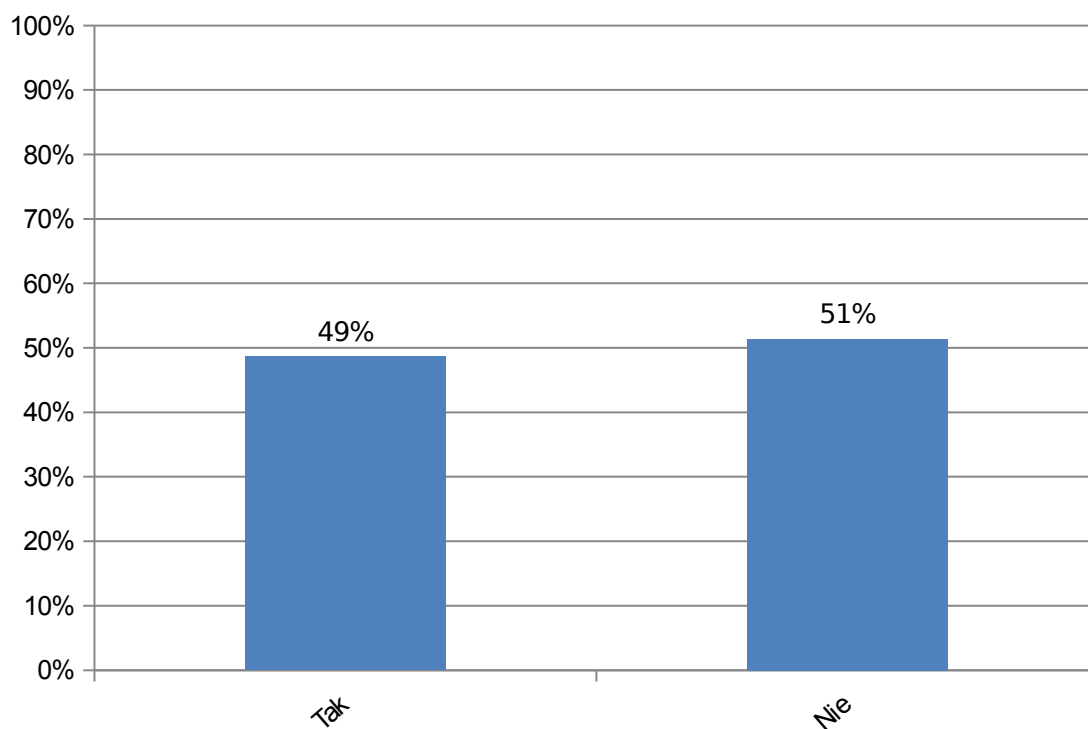
Innego nauczyciela	%	Liczba
Tak	45,15%	493
Nie	54,95%	600

Wypełnienia: 1093

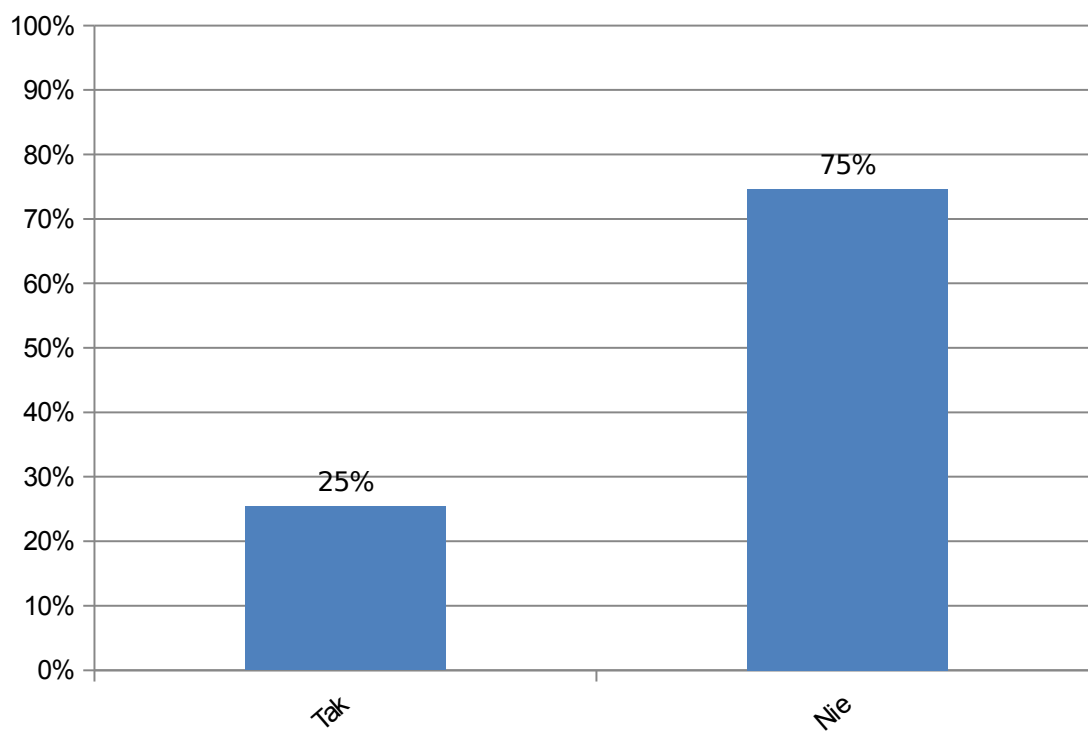
Ośrodka interwencji kryzysowej	%	Liczba
Tak	48,66%	544
Nie	51,43%	575

Wypełnienia: 1119

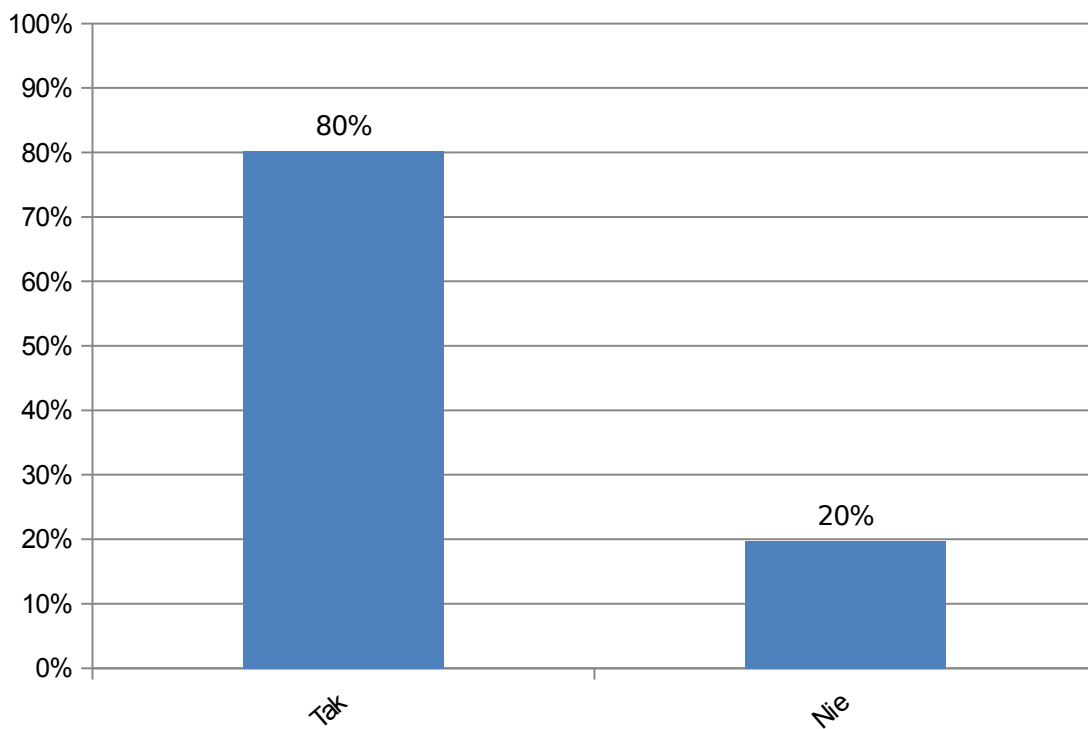
Księdza	%	Liczba
Tak	25,43%	268
Nie	74,76%	788

Wypełnienia: 1056

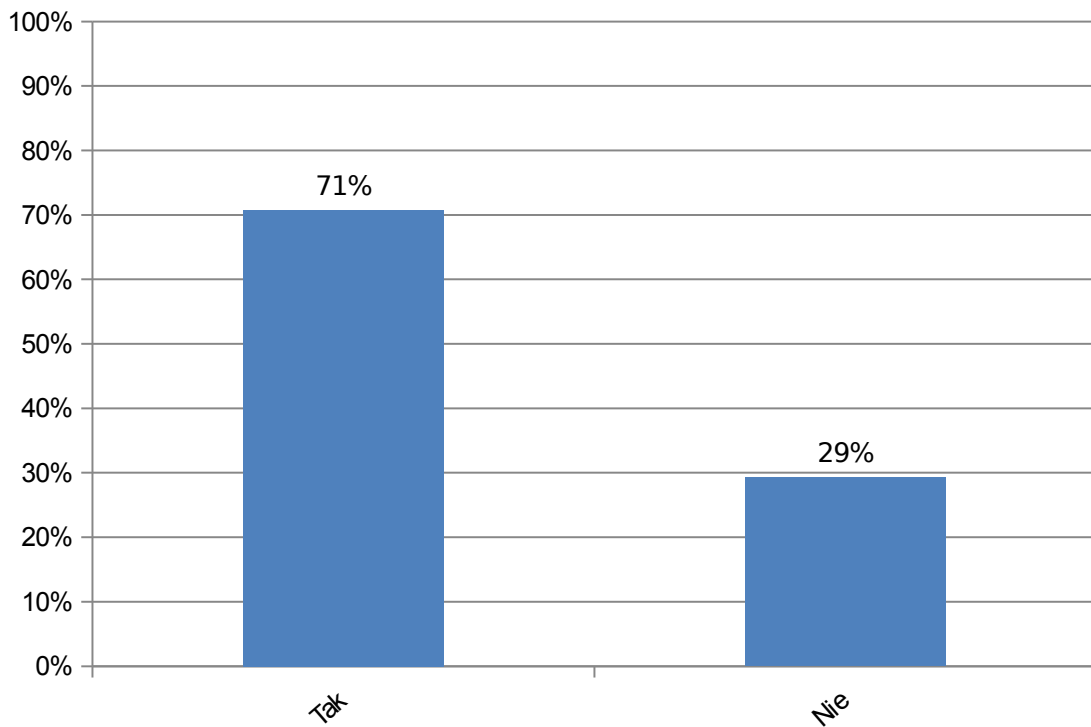
Poradni pedagogiczno-psychologicznej	%	Liczba
Tak	80,25%	975
Nie	19,75%	240

Wypełnienia: 1215

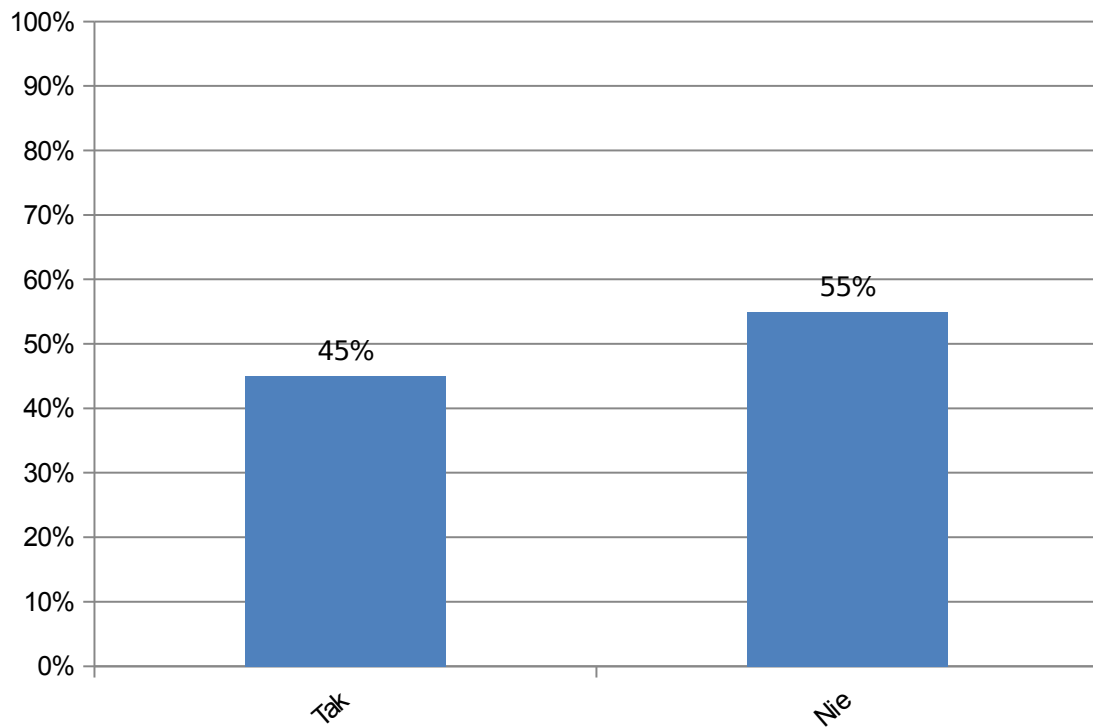
Lekarza	%	Liczba
Tak	70,78%	826
Nie	29,31%	342

Wypełnienia: 1168

Kolegi, koleżanki	%	Liczba
Tak	45,07%	489
Nie	55,02%	597

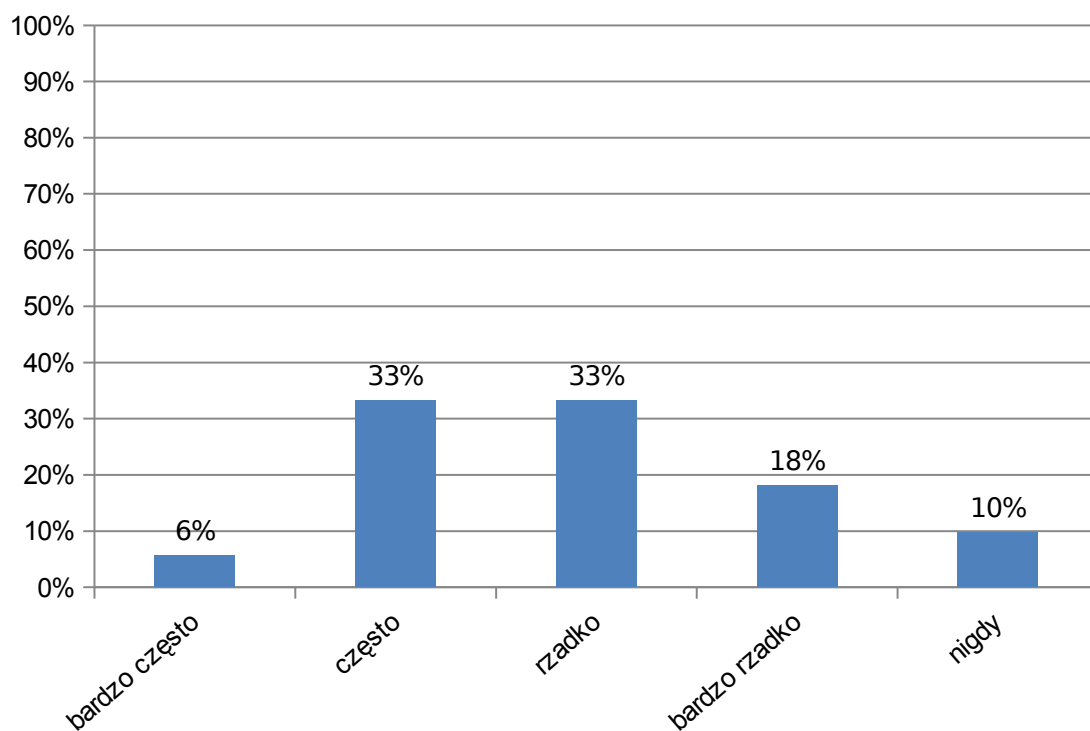
Wypełnienia: 1086

Tabela 35. Które z wymienionych zachowań autodestrukcyjnych występują w Twoim otoczeniu bardzo często, a które rzadko?

depresja	%	Liczba
bardzo często	5,67%	70
często	33,31%	411
rzadko	33,31%	411
bardzo rzadko	18,15%	224
nigdy	9,81%	121

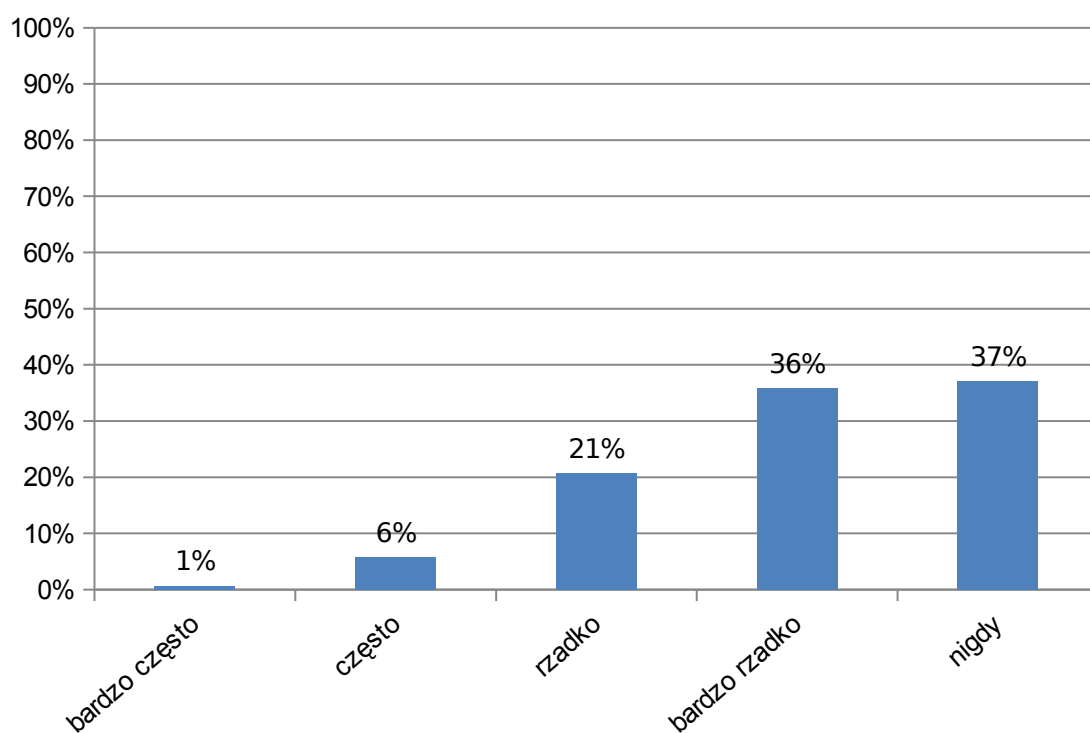
Wypełnienia: 1237

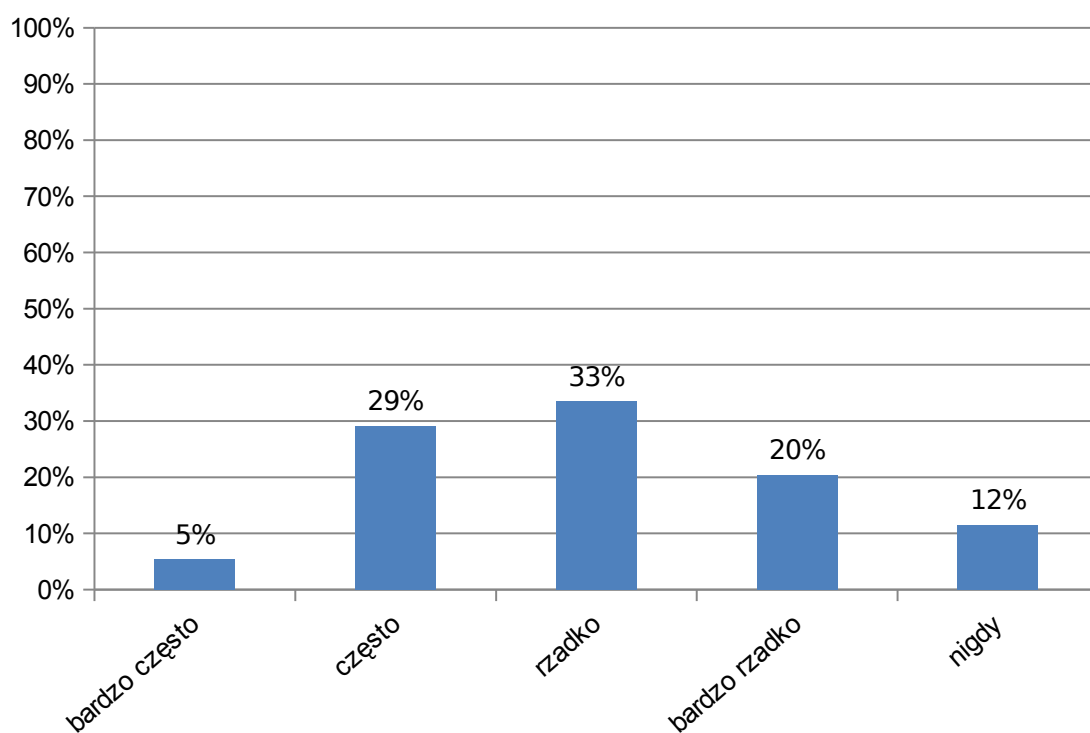
próby samobójcze	%	Liczba
bardzo często	0,65%	8
często	5,79%	71
rzadko	20,78%	255
bardzo rzadko	35,86%	440
nigdy	37,08%	455

Wypełnienia: 1229

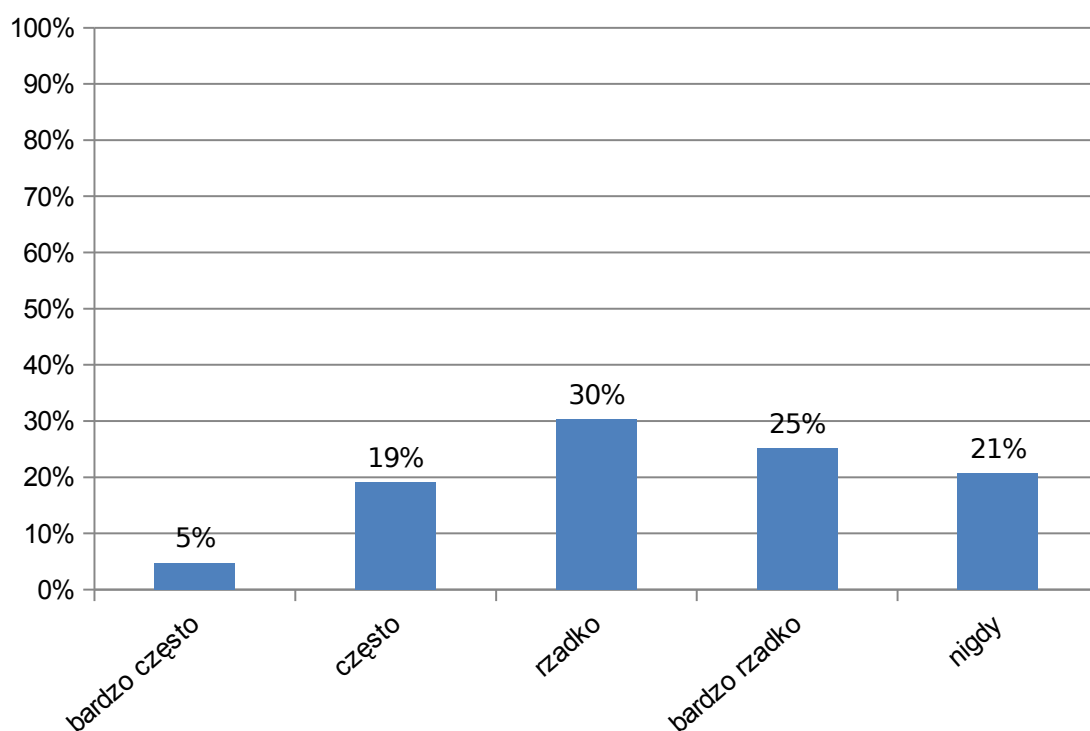
zaburzenia pokarmowe	%	Liczba
bardzo często	5,42%	67
często	29,21%	361
rzadko	33,58%	415
bardzo rzadko	20,47%	253
nigdy	11,57%	143

Wypełnienia: 1239

samookaleczenia	%	Liczba
bardzo często	4,77%	59
często	19,16%	237
rzadko	30,40%	376
bardzo rzadko	25,22%	312
nigdy	20,78%	257

Wypełnienia: 1241

Załącznik nr. 1. Kwestionariusz wywiadu dla ucznia

Drogi Uczniu!

W niniejszym kwestionariuszu zawarliśmy kilkanaście pytań dotyczących problematyki wsparcia ze strony szkoły wobec uczniów zachowujących się w sposób autodestrukcyjny. Chodzi tu zwłaszcza o kryzysy związane z depresją, podejmowaniem prób samobójczych, zaburzeniami żywienia (anoreksją i bulimią) oraz samookaleczeniem.

Celem badania jest zebranie Państwa opinii na temat skali zjawiska, jego profilaktyki oraz zakresu i zasięgu wsparcia wobec uczniów i wychowanków zachowujących się w sposób autodestrukcyjny. Jest ono realizowane w ramach projektu pt. **Wspieranie szkół i placówek oświatowych w zakresie interwencji kryzysowej** finansowanego przez Ministerstwo Zdrowia. Projekt zakłada prowadzenie działań na rzecz zapobiegania depresji, samobójstwom i innym zachowaniom autodestrukcyjnym wśród dzieci i młodzieży szkolnej. Ogólnopolskim koordynatorem projektu jest Caritas Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej.

Zapewniamy, że Twoje odpowiedzi pozostaną całkowicie anonimowe, co oznacza, że odpowiedzi będą agregowane i prezentowane jedynie w formie zestawień statystycznych – tabel i wykresów

<i>l.p</i>	<i>Treść pytania</i>	<i>Odpowiedzi</i>						<i>Ko d</i>
1.	Jak sądzisz, czy kwestie zdrowia psychicznego, depresji i innych zachowań autodestrukcyjnych wciąż jest traktowane jako temat tabu?	1. zdecydowanie tak 2. raczej tak 3. raczej nie 4. zdecydowanie nie 5. trudno powiedzieć						
2.	Jak oceniasz skalę zachowań autodestrukcyjnych? Jak wielu uczniów, P. zdaniem, dotyczy depresja oraz inne zachowania autodestrukcyjne w Państwa szkole?	1. nie są mi znane takie sytuacje 2. są to sytuacje bardzo wyjątkowe, dotyczące kilku uczniów 3. zjawisko autodestrukcji dotyczy mniej niż 1/3 uczniów 4. autodestrukcja dotyczy około połowy uczniów 5. większość uczniów wykazuje zachowania autodestrukcyjne						
3.	Które z wymienionych zachowań autodestrukcyjnych występują w Twoim otoczeniu bardzo często, a które rzadko?							
	<i>Przy odpowiedzi wstaw „X”</i>	bardzo często	często	rzadko	bardzo rzadko	nigdy		

l.p.	Treść pytania				Odpowiedzi					Kod	
					0						
	depresja										
	próby samobójcze										
	zaburzenia pokarmowe										
	samookaleczenia										
4.	Jak sądzisz, czy skala takich zachowań w ostatnim czasie zwiększa się, czy też zmniejsza?							zwiększa się	pozostaje na tym samym poziomie	zmniejsza się	
	<i>Przy odpowiedzi wstaw „X”</i>										
	depresja										
	próby samobójcze										
	zaburzenia pokarmowe										
	samookaleczenia										
5.	Czy sytuacja w Twojej szkole odbiega od sytuacji w innych pobliskich szkołach? Czy sytuacja ta jest lepsza, czy też gorsza?				1. sytuacja jest gorsza od innych placówek 2. sytuacja jest podobna 3. sytuacja jest lepsza niż w innych placówkach 4. trudno powiedzieć, nie wiem						
6.	Jak sądzisz, jakie są główne przyczyny zachowań autodestrukcyjnych wśród uczniów? <i>Proszę wskazać wagę tych przyczyn oznaczając „5” najbardziej istotne, zaś „0” przyczyny</i>		<i>Przy odpowiedzi wstaw „X”</i> 1. trudności w nauce 2. problemy rodzinne 3. problemy okresu dojrzewania 4. kłopoty w kontaktach z innymi uczniami 5. wpływ otoczenia pozaszkolnego ucznia	0	1	2	3	4	5		

l.p.	Treść pytania		Odpowiedzi						Kod
	nieistotne.	6. kwestie uczuciowe							
		7. przejścia traumatyczne							
		8. kwestie osobowościowe							
7.	Jak sądzisz, czy w Twojej szkole są rozpoznawani uczniowie autodestrukcyjni? Proszę uwzględnić typ zachowań:								
	Przy odpowiedzi wstaw „X”	zdecydowa nie tak	raczej tak	raczej nie	zdecydowa nie nie	trudno powiedzi eć			
	z depresję								
	podejmujący próby samobójcze								
	zaburzeniami pokarmowymi								
	samookaleczenia								
8.	Czy wobec uczniów w kryzysach i sytuacjach trudnych są w szkole podejmowane jakieś działania wspierające? W przypadku:								
	Przy odpowiedzi wstaw „X”	zdecydowa nie tak	raczej tak	raczej nie	zdecydowa nie nie	trudno powiedzi eć			
	depresji								
	próby samobójczych								
	zaburzeń pokarmowych								
	samookaleczenia								
9.	Jeśli w szkole są podejmowane jakieś działania wspierające, to jaki mają one charakter?	Proszę wstawić „X”				tak	nie		
		1. w szkole funkcjonuje program (system) ograniczania zachowań autodestrukcyjnych							
		2. funkcjonują zapisane procedury							
		3. pedagodzy i nauczyciele posiadają odpowiednie							

l.p.	Treść pytania	Odpowiedzi							Kod
		kwalifikacje							
		4. wsparcia udzielają rodzice							
		5. w rozwiązywaniu problemów uczestniczą uczniowie							
10	Czy, według Twojej wiedzy, szkoła współpracuje z innymi placówkami i instytucjami w zakresie ograniczania zachowań autodestrukcyjnych uczniów?	<i>Proszę wstawić „X”</i>	tak	nie					
		1. kuratorium oświaty i wychowania							
		2. organizacjami pozarządowymi							
		3. poradnią psychologiczno-pedagogiczną							
		4. innymi szkołami							
		5. samorządem (gminą, powiatem)							
		6. współpracuje z zewnętrznymi ekspertami							
11.	Czy, Twoim zdaniem, szkoła, ogólnie rzecz biorąc, dobrze radzi sobie z problemami zachowań autodestrukcyjnych uczniów, czy też nie?	1. zdecydowanie tak 2. raczej tak 3. raczej nie 4. zdecydowanie nie 5. trudno powiedzieć							
12.	<p>Jak sądzisz, jaki jest poziom wiedzy na temat zachowań autodestrukcyjnych wymienionych kategorii?</p> <p><i>Proszę dokonać oceny w szkolnej skali od „6” - celujący, do „1” - niedostateczny.</i></p>	<i>Wstaw znak „X”</i>	6	5	4	3	2	1	
		1. Pedagodzy szkolni							
		2. Nauczyciele							
		3. Rodzice							
		4. Uczniowie							
		5. Administracja szkolna							
13	A czy Ty sam/sama chciałbyś/chciałabyś uczestniczyć w jakimś szkoleniu lub warsztatach z zakresu profilaktyki zachowań	<i>Wstaw znak „X”</i>			tak	nie			
		1. warsztatach z zakresu rozpoznawania objawów autodestrukcji							
		2. szkoleniu nt. wsparcia dla ucznia-kolegi w sytuacji autodestrukcji							
		3. szkoleniu w zakresie wsparcia dla rodziców							

<i>I.p</i>	<i>Treść pytania</i>	<i>Odpowiedzi</i>			<i>Ko d</i>
	autodestrukcyjnych uczniów?	4. szkoleniu nt. instytucji i organizacji udzielających wsparcia			
		5. warsztatach nt. wsparcia w przypadku traumatycznego przeżycia (śmierci bliskiej osoby, rozvodu rodziców, długotrwałej choroby)			
		6. szkolenia nt. ograniczania wpływu mediów i Internetu na zachowania autodestrukcyjne			
14	Jeśli Ty sam/sama albo Twój bliski przyjaciel znalazłby się w takiej trudnej sytuacji, to do kogo byś zwrócił/a się o pomoc?	<i>Osoby lub instytucje</i>	<i>tak</i>	<i>nie</i>	
		1. Wychowawcy			
		2. Pedagoga			
		3. Dyrektora szkoły			
		4. Innego nauczyciela			
		5. Ośrodka interwencji kryzysowej			
		6. Księdza			
		7. Poradni pedagogiczno-psychologicznej			
		8. Lekarza			
		9. Kolegi, koleżanki			
<i>Kolejne pytania, tzw. metryczkowe, pozwolą na przeprowadzenie analizy statystycznej.</i>					
M1	Typ szkoły	1. szkoła podstawowa 2. gimnazjum 3. zasadnicza szkoła zawodowa 4. liceum 5. technikum			
M2	Siedzibą szkoły jest:	1. wieś 2. miasto do 5 tys. mieszk. 3. miasto liczące 5-50 tys.	4. miasto 50-200 tys. 5. miasto 200-500 tys. 6. miasto pow. 500 tys.		
M3	Województwo:	<i>Proszę wpisać:</i>			
M4	Płeć	1. mężczyzna 2. kobieta			

<i>I.p</i> .	<i>Treść pytania</i>	<i>Odpowiedzi</i>		<i>Ko d</i>
M5 .	Czy może P. podać rok swojego urodzenia?	....		
M6 .	Jakie wykształcenie posiadają Twoi rodzice?	Ojciec	Matka	
		Podstawowe	Podstawowe	
		Zasadnicze	Zasadnicze	
		Średnie	Średnie	
		Wyższe	Wyższe	
		Inne.....	Inne.....	
M7 .	Jak możesz określić status swojej rodziny? Czy jest to rodzina:	1. rodzina pełna 2. rodzina niepełna 3. rodzina „zrekonstruowana” 4. rodzina zastępcza 5. związek partnerski 6. inaczej, jak?		

Bardzo dziękuję za udzielone odpowiedzi!

Załącznik nr 2. Kwestionariusz wywiadu dla nauczyciela, pedagoga, psychologa oraz rodziców

Szanowna Pani! Szanowny Panie!

W niniejszym kwestionariuszu zawarliśmy kilkanaście pytań dotyczących problematyki wsparcia ze strony szkoły wobec uczniów zachowujących się w sposób autodestrukcyjny. Chodzi tu zwłaszcza o kryzysy związane z depresją, podejmowaniem prób samobójczych, zaburzeniami żywienia (anoreksją i bulimią) oraz samookaleczeniem.

Celem badania jest zebranie Państwa opinii na temat skali zjawiska, jego profilaktyki oraz zakresu i zasięgu wsparcia wobec uczniów i wychowanków zachowujących się w sposób autodestrukcyjny. Jest ono realizowane w ramach projektu pt. **Wspieranie szkół i placówek oświatowych w zakresie interwencji kryzysowej** finansowanego przez Ministerstwo Zdrowia. Projekt zakłada prowadzenie działań na rzecz zapobiegania depresji, samobójstwom i innym zachowaniom autodestrukcyjnym wśród dzieci i młodzieży szkolnej. Ogólnopolskim koordynatorem projektu jest Caritas Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej.

Zapewniamy, że Państwa odpowiedzi pozostaną całkowicie anonimowe, co oznacza, że Państwa odpowiedzi będą agregowane i prezentowane jedynie w formie zestawień statystycznych – tabel i wykresów

<i>l.p</i>	<i>Treść pytania</i>	<i>Odpowiedzi</i>	<i>Ko d</i>				
1.	Jak P. sądzi, czy kwestie zdrowia psychicznego, depresji i innych zachowań autodestrukcyjnych wciąż jest traktowane jako temat tabu?	1. zdecydowanie tak 2. raczej tak 3. raczej nie 4. zdecydowanie nie 5. trudno powiedzieć					
2.	Jak P. ocenia skalę zachowań autodestrukcyjnych? Jak wielu uczniów, P. zdaniem, dotyczy depresja oraz inne zachowania autodestrukcyjne w Państwa szkole?	1. nie są mi znane takie sytuacje 2. są to sytuacje bardzo wyjątkowe, dotyczące kilku uczniów 3. zjawisko autodestrukcji dotyczy mniej niż 1/3 uczniów 4. autodestrukcja dotyczy około połowy uczniów 5. większość uczniów wykazuje zachowania autodestrukcyjne					
3.	Które z wymienionych zachowań autodestrukcyjnych występują w Twoim otoczeniu bardzo często, a które rzadko?						
	<i>Przy odpowiedzi wstaw „X”</i>	bardzo często	często	rzadko	bardzo rzadko	nigdy	

l.p.	Treść pytania				Odpowiedzi					Kod	
					0						
	depresja										
	próby samobójcze										
	zaburzenia pokarmowe										
	samookaleczenia										
4.	Jak P. sądzi, czy skala takich zachowań w ostatnim czasie zwiększa się, czy też zmniejsza?										
	<i>Przy odpowiedzi wstaw „X”</i>	zwiększa się	pozostaje na tym samym poziomie	zmniejsza się							
	depresja										
	próby samobójcze										
	zaburzenia pokarmowe										
	samookaleczenia										
5.	Czy sytuacja w Państwa szkole odbiega od sytuacji w innych pobliskich szkołach? Czy sytuacja ta jest lepsza, czy też gorsza?			1. sytuacja jest gorsza od innych placówek 2. sytuacja jest podobna 3. sytuacja jest lepsza niż w innych placówkach 4. trudno powiedzieć, nie wiem							
6.	Jak P. sądzi, jakie są główne przyczyny autodestrukcyjnych zachowań wśród uczniów? <i>Proszę wskazać wagę tych przyczyn oznaczając „5” najbardziej istotne, zaś „0” przyczyny</i>		<i>Przy odpowiedzi wstaw „X”</i>	0	1	2	3	4	5		
	1. trudności w nauce										
	2. problemy rodzinne										
	3. problemy okresu dojrzewania										
	4. kłopoty w kontaktach z innymi uczniami										
	5. wpływ otoczenia pozaszkolnego										

I.p	Treść pytania		Odpowiedzi						Kod
	nieistotne.	uczni							
		6. kwestie uczuciowe							
		7. przejścia traumatyczne							
		8. kwestie osobowościowe							
7.	Jak P. sądzi, czy w szkole, którą Pani/Pan zna, rozpoznawani są uczniowie autodestrukcyjni? Proszę uwzględnić typ zachowań:								
	Przy odpowiedzi wstaw „X”	zdecydowa nie tak	raczej tak	raczej nie	zdecydowa nie nie	trudno powiedzi eć			
	depresja								
	próby samobójcze								
	zaburzenia pokarmowe								
	samookaleczenia								
8.	Czy wobec uczniów w kryzysach i sytuacjach trudnych są w szkole podejmowane jakieś działania wspierające? W przypadku:								
	Przy odpowiedzi wstaw „X”	zdecydowa nie tak	raczej tak	raczej nie	zdecydowa nie nie	trudno powiedzi eć			
	depresji								
	próby samobójczych								
	zaburzeń pokarmowych								
	samookaleczenia								
9.	Jeśli w szkole są podejmowane jakieś działania wspierające, to jaki mają one charakter?	Proszę wstawić „X”				tak	nie		
		1. w szkole funkcjonuje program (system) ograniczania zachowań autodestrukcyjnych							
		2. funkcjonują zapisane procedury							

I.p	Treść pytania	Odpowiedzi					Kod	
		3. pedagodzy i nauczyciele posiadają odpowiednie kwalifikacje						
		4. wsparcia udzielają rodzice						
		5. w rozwiązywaniu problemów uczestniczą uczniowie						
		6. szkoła jest wspierana przez placówki, organizacje zewnętrzne						
10	Czy, według P. wiedzy, szkoła współpracuje z innymi placówkami i instytucjami w zakresie ograniczania zachowań autodestrukcyjnych uczniów?	<i>Proszę wstawić „X”</i>	tak	nie				
		1. kuratorium oświaty i wychowania						
		2. organizacjami pozarządowymi						
		3. poradnią psychologiczno-pedagogiczną						
		4. innymi szkołami						
		5. samorządem (gminą, powiatem)						
		6. współpracuje z zewnętrznymi ekspertami						
11.	Czy, P. zdaniem, szkoła ogólnie dobrze radzi sobie z problemami zachowań autodestrukcyjnych uczniów, czy też nie?	1. zdecydowanie tak 2. raczej tak 3. raczej nie 4. zdecydowanie nie 5. trudno powiedzieć						
12.	Jak P. sądzi, jaki jest poziom wiedzy na temat zachowań autodestrukcyjnych wymienionych kategorii? <i>Proszę dokonać oceny w szkolnej skali od „6” - celujący, do „1” - niedostateczny.</i>	<i>Wstaw znak „X”</i>	6	5	4	3	2	1
		1. Pedagodzy szkolni						
		2. Nauczyciele						
		3. Rodzice						
		4. Uczniowie						
		5. Administracja szkolna						
13	A czy Pan/i zechciałaby uczestniczyć w jakimś szkoleniu lub warsztatach z zakresu profilaktyki	<i>Wstaw znak „X”</i>			tak	nie		
		1. warsztatach z zakresu rozpoznawania objawów autodestrukcji						
		2. szkoleniu nt. wsparcia dla ucznia w sytuacji autodestrukcji						

I.p	Treść pytania	Odpowiedzi			Kod
	zachowań autodestrukcyjnych uczniów?	3. szkoleniu w zakresie wsparcia dla rodziców			
		4. szkoleniu nt. instytucji i organizacji udzielających wsparcia			
		5. warsztatach nt. wsparcia w przypadku traumatycznego przeżycia (śmierci bliskiej osoby, rozwodu rodziców, długotrwałej choroby)			
		6. szkolenia nt. ograniczania wpływu mediów i Internetu na zachowania autodestrukcyjne			
14	Jeśli znany Pani/Panu uczeń, albo własne dziecko znalazłoby się w takiej trudnej sytuacji, to do kogo zwrócił/aby się P. o pomoc?	<i>Osoby lub instytucje</i>	<i>tak</i>	<i>nie</i>	
		1. Wychowawcy			
		2. Pedagoga			
		3. Dyrektora szkoły			
		4. Innego nauczyciela			
		5. Ośrodka interwencji kryzysowej			
		6. Księdza			
		7. Poradni pedagogiczno-psychologicznej			
		8. Lekarza			
		9. Rówieśników mojego dziecka			
<i>Kolejne pytania, tzw. metryczkowe, pozwolą na przeprowadzenie analizy statystycznej.</i>					
M1	Typ szkoły	1. szkoła podstawowa 2. gimnazjum 3. zasadnicza szkoła zawodowa 4. liceum 5. technikum			
M2	Siedzibą szkoły jest:	1. wieś 2. miasto do 5 tys. mieszk. 3. miasto liczące 5-50 tys. mieszk. 4. miasto 50-200 tys. mieszk. 5. miasto 200-500 tys. 6. miasto pow. 500 tys.			
M3	Województwo:	<i>Proszę wpisać:</i>			

<i>I.p</i> .	<i>Treść pytania</i>	<i>Odpowiedzi</i>	<i>Ko d</i>
M4 .	Płeć	1. mężczyzna 2. kobieta	
M5 .	Czy może P. podać rok swojego urodzenia?	....	
M6 .	Jakie posiada P. wykształcenie?	1. podstawowe 2. zasadnicze zawodowe i gimnazjalne 3. średnie 4. wyższe licencjackie 5. wyższe magisterskie 6. inne, jakie	
M7 .	Wykonywany zawód:	1. rolnik 2. robotnik 3. urzędnik 4. handlowiec 5. przedsiębiorca 6. nauczyciel, pedagog 7. gospodyni domowa 8. wolny zawód 9. nie pracuję 10.inny, jaki?	

Bardzo dziękuję za udzielone odpowiedzi!